

'Ας' Όσα

Τὸ Σμβολὸν ἡμῶν : ΔΙ' ΟΛΙΓΩΝ ΠΟΛΛΑ

* ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ *



ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ



ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

ΕΠΙ ΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ

Αύριον οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν μὲ τὸν φαιδρὸν ἤχόν των θὰ ἐξαγγείλουν τὸ μέγα θαῦμα, ἐνῶ κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους αὐτῶν θ' ἀναγινώσκεται ἡ ἐξαισία τοῦ εὐαγγελίου περικοπή, διὰ τῆς ὁποίας εὐαγγελιζόμεθα τὴν Ἀνάστασιν.

Αύριον τὰ σύμπαντα πανηγυρίζουσι, τὰ οὐράνια συγχαίρουσιν, οἱ ἄγγελοι δοξολογοῦσι καὶ οἱ δεδουλευμένοι ἀπολυτροῦνται. Τὰ πάντα πληροῦνται φωτός, «οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια» καὶ ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων ἐκφεύγει ὁ χαρμόσυτος χαιρετισμός: **Χριστὸς Ἀνέστη.**

Ὁ τρόμος παρήλθεν ἀνεπιστρεπτί, ἡ κατάρρα ὡς εὐθραυστος ἰστός ἀράχνης διελύθη, ἡ σκοτία ἐξηφανίσθη καὶ ὡς λαμπρὸν τροπαιὸν εἷς τάφος κενωθείς ἐπιδείκνυται.

Ὁ ἄγγελος ἐπὶ τοῦ μνημείου τούτου καθήμενος, λευχημονῶν καὶ περιλαμπρὸς ἀναφωνεῖ πρὸς τὰς εὐσεβεῖς γυναῖκας: «Μὴ φοβεῖσθε, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπε». Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐκυλίσθη ὁ λίθος τῆς θλίψεως, ὁ βαρύνων τὰς καρδίας τῶν μαθητῶν καὶ χαρὰ ἀγνή καὶ ζωηρὰ ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν των.

«Χαίρετε», ἦτο ἡ πρώτη λέξις, τὴν ὁποίαν ὁ ἀναστὼς Θεὸς ἀπηύθυνε πρὸς τὰς συμπαθεῖς Ἰουδαίας. «Χαίρετε», εἶναι τὸ σύνθημα τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ Χαρὰ ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει ἄς πληρώσῃ ὅλων ἡμῶν τὴν καρδίαν, ἄς ἀποδιώξωμεν τὴν θλίψιν, ἡ ὁποία μᾶς σύρει κάτω βαρεῖς ἐπὶ τοῦ πηλοῦ, ἄς μιμηθῶμεν τὰ σύμπαντα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει πανηγυρίζουσι. Τὸ Πάσχα, ὅπερ εἶναι «λύτρον λύτης», ἔφθασε, τὸ Πάσχα τὸ ἅγιον, τὸ ἄμωμον, τὸ Πάσχα, τὸ «πύλας ἡμῶν παραδείσου ἀνοῖξαν», τὸ Πάσχα τὸ ἀγιάζον τοὺς πιστοὺς.

Ἀλλὰ διὰ νὰ εἶναι ἡ χαρὰ μας ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγα θαῦμα, πρὸς τὴν ὑπέροχον ἀπολύτρωσιν, πρέπει νὰ εἶναι ἀληθής· καὶ διὰ νὰ εἶναι ἀληθής πρέπει νὰ εἶναι πάγκοινος.

Ἄς κορημισθῶσιν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει τὰ μεσότοιχα, τὰ ὁποῖα χωρίζουσι τὰ ἄτομα, τὰς οἰκογενεάς, τὰ ἔθνη· ἄς λησμονηθῶσιν αἱ ἔριδες καὶ αἱ προστριβαί, αἱ ὁποῖαι ἐπέφερον τὴν διάστασιν καὶ ἐγέννησαν τὰ μίσση· ἄς διαγραφῇ ἀπὸ τοῦ νοῦ μας καὶ ἀπὸ τὰς καρδίας μας ἡ λέξις ἐχθρὸς καὶ ἄς ἐνωθῶμεν ὅλοι μαζί εἰς ἓνα πάγκοινον ἐναγκαλισμόν, εἰς μίαν τεραστίαν πνευματικὴν περίπτωξιν, εἰς ἓν ἀγνὸν συμπαθείας καὶ ἀδελφοσύνης φίλημα...

Ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης ἀνέστη καὶ τὴν Ἀνάστασιν του οὐδεμία ἄλλη θυσία εἶναι δυνατόν ἐπαξίως νὰ πανηγυρίσῃ, ὅσον ἡ θυσία αὐτή, καθ' ἣν θὰ σταυρωθῶσι τὰ μίσση, θὰ ποδοπατηθῇ ὁ ἐγωϊσμός, διὰ ν' ἀναστηθῇ ἐντὸς τῆς καρδίας ὁ ἀλτρουϊσμός καὶ ἡ φιλαλληλία.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ

Αἱ ἐορταὶ τοῦ Πάσχα παρὰ τοῖς δυτικοῖς ἐπέδρασαν πολὺ καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν εἰδήσεων, αἵτινες κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας σπανίζουσιν ἢ στεροῦνται μεγάλης σημασίας. Τὰ εὐρωπαϊκὰ κοινοβούλια διέκοψαν τὰς ἐργασίας των καὶ τὸ ἐλληνικὸν ἀπὸ τῆς παρέλθουσας Τρίτης, ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὴν ἐπιψήφισιν καὶ τοῦ 71^{ου} ἄρθρου τοῦ ἀναθεωρουμένου Συντάγματος.

Καὶ τὸ πολεμικὸν μένος ἔτι φαίνεται ὅτι τὰς ἡμέρας ταύτας κατεστάλη. Αἱ ἐξ Ἀλβανίας, τοῦλάχιστον, εἰδήσεις περιορίζονται νὰ μᾶς ἀναγγέλλωσιν ὅτι ἡ κατάστασις μένει στάσιμος. Ἐν τούτοις ἡ στασιμότης αὕτη εἶναι μᾶλλον φαινομενική, διότι ἀμφότερα τὰ μέρη καταναλίσκουσι τὸν χρόνον των, δραστηρίως προετοιμαζόμενα.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἐνισχύονται καὶ προσπαθοῦσι νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς φυλάς, αἵτινες μέχρι σήμερον δὲν μετέσχον αὐτῆς, προμηθεύονται πολεμοφόδια ἐκ Μαυροβουνίου καὶ ὀχυροῦνται ἐπιμελῶς. Ἐξ ἄλλου ἡ Κυβέρνησις δραστηρίως ἐνεργεῖ. Ὁ Σεφκὲτ Τουρκοῦτ πασᾶς ἐπιβλέπει τὴν ἀποβίβασιν τῶν στρατιωτῶν καὶ μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ἀποσταλέντων 6 ταγμάτων θὰ προβῇ εἰς ἐπίθεσιν. Ἐντεῦθεν νέα ὁπλιταγωγὰ ἐναυλώθησαν διὰ νὰ μεταφέρωσι στρατιώτας καὶ τηλεδόλα. Ἐκτὸς ὅμως τούτων, σκέψις γίνεται νὰ συστηθῇ ἐπιτροπή, ἥτις νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐν Ἀλβανίᾳ κατάστασιν καὶ νὰ προτείνῃ τὰ μεταρρυθμιστικὰ σχέδια, ἅτινα εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐπαναστάσεως θὰ τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν.

Ὁ αὐστριακὸς καὶ ὁ ἰταλικὸς τύπος συνιστῶσιν εἰς τὴν Ὁθ. Κυβέρνησιν νὰ μὴ ἀπορρίψῃ τὰ αἰτήματα τῶν Ἀλβανῶν.

Ἐκυκλοφόρησεν ἡ εἰδησις ὅτι μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας ὑπάρχει διὰ τὴν Ἀλβανίαν μυστικὴ συνεννόησις, ἐπιβεβαιοῦται δὲ ἡ ἀνάμιξις τοῦ Μαυροβουνίου εἰς τὸ ἀλβανικὸν κίνημα.

Ἐξ Ὑμένης ἔρχονται περιγραφαὶ τῆς ἀγγελθείσης νίκης τοῦ ἀθ. στρατοῦ παρὰ τὸ Μετνέχ, ὁμοίως δὲ ἀγγέλλεται προέλασις τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πόλιν Οὐμράν καὶ φυγὴ τῶν πρὸ τοῦ Τελασδάμ εὐρισκομένων στασιαστῶν.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διαψεύδει τὴν εἰδησιν τοῦ «Χρόνου» τῶν Παρισίων, κατὰ τὴν ὁποίαν νέα ἐπανάστασις ἐξεργάγη εἰς Χοράν καὶ ἐφρονεύθησαν 5 ἀξιωματικοί.

Ἠγγέλθη τὰς ἡμέρας ταύτας διένεξις μετὰ τῶν μελῶν τοῦ κοιμῆται Εὐνώσεως καὶ Προόδου· κατὰ τὰς τελευταίας σχετικὰς εἰδήσεις φαίνεται ὅτι θ' ἀποσοδηθῇ ἡ κρίσις.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΗΣ



Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων διὰ τοῦ Ἀρχόντος Καποῦ-Κεχαγιά τῶν Πατριαρχείων λίαν εὐχάριστον εἶδισιν διεβίβασεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκ. Πατριάρχην.

Ἡ εἰδησις αὕτη, βεβαίως μεγάλην προϋξένησεν ἀγαλλίασιν καὶ χαρὰν εἰς πάντας τοὺς χριστιανούς, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητοῦσι καὶ θέλουσιν εἰ μὴ δικαιοσύνην καὶ πλήρη ἰσότητα δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς λαοὺς τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ ληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἀπόφασις, ἐὰν τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ σπουδαιότατον βῆμα προόδου, θὰ καταρτίψῃ πολλὰς παρεξηγήσεις, θὰ συντελέσῃ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἀδελφοποίησιν, θὰ συσφίξῃ τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ ὕπατον τῆς πατρίδος καθήκον.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, κατόπιν τῶν ἐπανειλημμένων διαβημάτων τοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν πρόσληψιν ἱερέων εἰς τὸν στρατὸν, κατιδὼν τὴν ἀνάγκην αὐτῶν πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τῶν στρατιωτῶν, ἀπεφάσισε τὴν πρόσληψιν ἱερέων ἐν τῷ στρατῷ.

Τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ταύτην τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν διεβίβασεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων, τὸ ὁποῖον ἀνεκοίνωσεν αὐτὴν ἁρμοδίως εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν θὰ συντάξῃ ἐντὸς ὀλίγου κανονισμόν καθορίζοντα τὰ τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἱερέων καὶ τὰς λοιπὰς λεπτομερείας τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ταύτης.

Ἐν τῷ Κανονισμῷ τούτῳ θὰ ἀναγράφηται ὅτι οἱ ἱερεῖς θὰ προσλαμβάνωνται εἰς τὰς πόλεις, ἐνθα θὰ ἐδρεύωσι συντάγματα, περιλαμβάνοντα ὁρισμένον ἀριθμὸν χριστιανῶν στρατιωτῶν.]

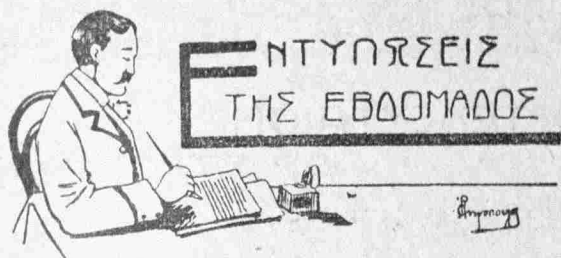
✱

Παρὰ τὰς γνωστὰς ὑποσχέσεις καὶ διαβεβαιώσεις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Χαλὴλ βέη πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Πατριάρχην, ὅτι ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου «Ροζינוῦ» θὰ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς δικαιοῦχους καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο διέταξε τὰ δέοντα, πληροφροῦνμεθα ἤδη ὅτι, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ ἐνταῦθα διαμένοντος Σανδάσκη πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν περὶ τῶν ἀξιώσεων τῶν Βουλγάρων χωρικῶν ἐπὶ τῆς Μονῆς Ροζינוῦ καὶ τῶν κτημάτων αὐτῆς καὶ γαιῶν, ἡ Α. Ε. ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς δικαιοῦχους τῆς ρηθείσεως Μονῆς, ὅπως ἀποστείλωσιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοὺς σχετικὸς τίτλους τῆς ιδιοκτησίας, καὶ τὰ λοιπὰ σχετικὰ ἐγγραφὰ αὐτῆς, καθόσον ἐθεωρήθη ἀναγκαῖα ἡ μελέτη αὐτῶν.

✱

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τῆς τεσπερὲ αὐτοῦ πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα παρακαλεῖ ὅπως διαταχθῶσι τὰ δέοντα πρὸς ἀπαγόρευσιν τῶν πυροβολισμῶν κατὰ τὸ Πάσχα, καθ' ὅσον οἱ παραβάται τῆς διαταγῆς ταύτης συλλαμβανόμενοι θὰ παραπεμπῶνται ἐνώπιον τοῦ Στρατοδικείου.

Γ. Σ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ



ΑΠΟ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΟΛΓΟΘΑΝ

Ἐπάνω εἰς τὸν κατάξηρον λόφον τοῦ Γολγοθα, ἔπάνω εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, τὸν βαμμένον ἀπὸ αἵμα ληστῶν καὶ κακούργων, ἐστήθη εἰς ἀκόμῃ σταυρός, προωρισμένος νὰ θανχτώσῃ ἓνα ἄθων.

Ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου, τοῦ ὁποῦ τὴν θεῖαν γέννησιν ἐχαιρέτισαν ὁ ἀστὴρ καὶ οἱ μάγοι, οἱ ποιμένες καὶ οἱ ἄγγελοι, ἀφοῦ ἠνδρώθη καὶ διήλθε τὸν ἀγνὸν βίον τοῦ παρηγορῶν, θεραπεύων, ἐνισχύων τὰς καρδίας καὶ ἐπιχέων βάλαμον εἰς τὰς ψυχὰς, ἀφοῦ ἀφιέρωσεν ὅλην τὴν δύναμιν τῆς διανοίας του καὶ ὅλην τὴν θερμὴν τῆς καρδίας του διὰ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, ἐπέπρωτο εἰς ἀνταμοιβὴν ὅλων αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν ν' ἀνέλθῃ τὸν λόφον τοῦτον ὡς ὁ χειρότερος τῶν κακούργων, ὡς ὁ μυσαρῶτερος τῶν ληστῶν.

Καὶ ἀνῆλθεν. Οἱ πόδες του ἐπάτησαν ἐπὶ τῶν αἰχμηρῶν βράχων τοῦ Γολγοθα καὶ τὸ αἷμα τοῦ σώματός του ἀνέμιχθη μὲ τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἔρρευσε ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς προηγηθέντας καταδίκους.

Ὁ Θεὸς τῆς ἀρετῆς ἐπέπρωτο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ὁ Δαίμων τῆς κακίας.

Ἐν τούτοις τὰ σχέδια τῶν ὑδριστῶν του κατέρρευσαν. Ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἤθελον νὰ ἐκμηδενίσωσιν, ἀνέστη ἐνδόξως ὡς Θεός. Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῦ καὶ τὸ ὄνομα ἐπεζήτησαν νὰ καταθάψωσιν ἐν τῇ λήθῃ, μνημονεύεται εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὁ Ληστής ἀπεδείχθη Ὁσῖος, ἡ ὕδρις μετεβλήθη εἰς δόξαν καὶ ὁ λόφος τοῦ μαρτυρίου εἰς ὑπερύψηλον βωμὸν ἀποθεώσεως.

Ὁ σταυρός, τὸ σημεῖον τῆς ἀτιμίας, κατέστη τὸ εὐγενέστερον τῶν συμβόλων καὶ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς καταδίκης κλίνουσιν ἐν συντριβῇ μετανοίας τὰ γόνατα.

Ἡ Βηθλεὲμ ἐγέννησε τὸν Ἄνθρωπον, ὁ Γολγοθᾶς ἀνέδειξε τὸν Θεόν!

Ὁ βίος τοῦ Ναζωραίου κάλλιστα προετύπωσε τὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσε καὶ τὸ Μέγα Δράμα ἐξειλίχθη ἐπίσης πικρὸν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς αὐτὰς συνεπείας κατὰ τὴν σειρὰν τῶν αἰώνων, ὡς τότε κατὰ τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ νέα Θρησκεία ἐγεννήθη ὡς Ἐκεῖνος ἐν Βηθλεὲμ, ἐχαιρετίσθη ἀπὸ δύο-τρεῖς ἀπλοῦς ἀνθρώπους, ὡς ἐθαυμάσθη ὑπὸ τινων φιλοσόφων καὶ ἠνδρώθη. Ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸν μακράϊωνα βίον τῆς ἐδοκίμασε τοὺς βαρυτέρους σταυρούς, ἐποτίσθη μὲ τὰ πικρότερα τῶν ποτηρίων, ἐδέχθη τοὺς σκληροτέρους διωγμοὺς καὶ ἀνῆλθεν ὡς ὁ ἰδρυτὴς τῆς τὸν

Γολγοθᾶν τοῦ Μαρτυρίου. Ἀλλ' ὁ Γολγοθᾶς τῆς ἀτιμίας μετεβλήθη εἰς βωμὸν αἰωνιότητος καὶ ὁ ἀκάνθινος στέφανος εἰς φωτοδόλον στέμμα.

Οἱ ὕδρις τῆς ἐπέτυχον ὅ,τι οἱ σταυρωταὶ Ἐκεῖνου: τὸ ἀντίθετον τῶν ὧσων ἐπεθύμησαν.

Καὶ τὸ δράμα ἐπαναλαμβάνεται. Ἄν ρίψωμεν ἐν βλέμμα περὶ, ἂν ἐξετάσωμεν περισσότερο ἐπισταμένως τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἄτομον, ὡς κοινωνίαν, ὡς Ἔθνος, θέλομεν ἴδει ὅτι καὶ αὐτός, ὅπως ὁρμάται ἐκ μιᾶς Βηθλεὲμ, εἶναι προωρισμένος ἐπίσης ν' ἀνέλθῃ τὸν φρικτὸν λόφον τοῦ Μαρτυρίου.

Ἴσως εἰς τὸν λόφον αὐτὸν νὰ μὴ ὑφῇ τὸ ξύλον ἐκεῖνο τῆς δρυός, ἴσως νὰ μὴ διακρίνη τις ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὄργανα τῆς βασάνου καὶ τῆς χλεύης, ἐν τούτοις δὲν ἔπεται ὅτι δὲν ὑπάρχουσι.

Τοῦναντίον, ὅσον εὐγενεστέραν ἐνέχει ψυχὴν, ὅσον ὑψηλότερα διατρέφει ἰδανικὰ ὁ ἄνθρωπος, τόσο σκληρότερον — εἶναι μοιραῖον — θὰ δοκιμάσῃ τὴν θλίψιν, τὸν διωγμὸν, τὸ μῖσος τῶν ἀντιθέτων του, ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ τὸν ἐννόησωσιν, ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν μισήσωσι, διότι δὲν θὰ εἶναι ὅμοιος πρὸς αὐτούς.

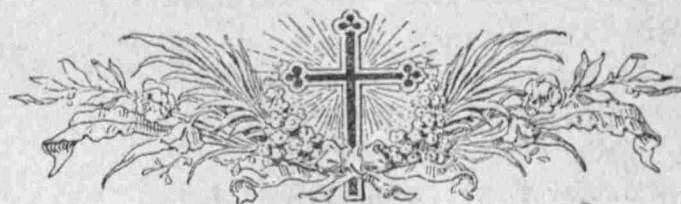
Καὶ θὰ τῷ παρασκευάσωσι τὸν Γολγοθᾶν τοῦ ποτήριον τῆς χολῆς καὶ τοῦ ὄξους θὰ εἶναι πάντοτε ἀρκετὰ ἐφωδιασμένον διὰ νὰ μὴ κενωθῇ ποτὲ καὶ αἱ μαστιγώσεις τῶν μὲν, αἱ εἰρωνεῖται τῶν ἄλλων, θὰ εἶναι ἀρκετὰ βαρεῖαι, ὥστε νὰ δαμάζωσιν τὸ σῶμα καὶ νὰ αἱματοκυλίουν τὴν ψυχὴν.

Παρὰ πάντα ταῦτα, ἡ ἐγκαρτέρησις θὰ δοξασθῇ, ἡ εὐγένεια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἀναλάμπῃ. Ἡ χλεύη θὰ μεταβληθῇ εἰς θυμίαμα καὶ αἱ προσβολαὶ θὰ μετατραπῶσιν εἰς ἐνθουσιώδη θαυμασμόν.

Καὶ τὸ δράμα ἐπαναλαμβάνεται. Ἄν ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὸ παρελθόν, ἂν ἐπισκοπήσωμεν καὶ ἀκροθιγῶς ἔτι τὴν ἱστορίαν, θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ τὸ Ἔθνος μας τὴν ἰδίαν ὁδὸν διήνυσε καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις διήλθε τὸν μακράϊωνα βίον του. Ἐγνώρισεν εἰς βαθμὸν μέγαν τοὺς διωγμοὺς, τὴν χλεύην καὶ τὰς βασάνους, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε καὶ ὁ ἰδρυτὴς τῆς θρησκείας, τὴν ὁποίαν αὐτὸ ἐνεστερνίσθη. Οἱ πολυώνυμοι ἐχθροὶ του τῷ ὑπενόμωσαν τὴν ὑπαρξίν του καὶ προητοίμασαν τὸ ποτήριον τῆς πικρίας καὶ τὰς μαστιγὰς τοῦ διωγμοῦ, ὁ Γολγοθᾶς ὑψώθη πλειστάκις σκληρὸς καὶ ἀπόκληρμος πρὸ τῶν βημάτων του καὶ πάντοτε τὸ Ἔθνος τὸν ἀνῆλθε μὲ τὴν καρτερίαν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ εὐγένεια, μὲ τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἐμβάλλει ἡ ἀρετή. Δι' αὐτὸ πάντοτε εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Μαρτυρίου, ἐκεῖ, ἐνθα τῷ εἶχε προετοιμασθῇ ἡ ἐξουθένωσις, τὸ ὑπεδέχθη ἡ δόξα καὶ ἀντιστάδανου, τὸ ὁποῖον τῷ προητοίμασαν, ἡ λαμπροτέρα πορφύρα τὸ περιέβαλε.

Ὁ Γολγοθᾶς ἀνέδειξε τὸν Θεόν, ὁ Γολγοθᾶς ἀναδεικνύει τοὺς ἀνδρας καὶ τὸ Ἔθνος!

Θ. Κ. Μ.



ΠΑΣΧΑΛΙΝΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Τὸ αἶμα

Ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ ἀνίσταται· οἱ ἄμνοι τῶν ἀνθρώπων σφάζονται. Αἱ ἀκανθαὶ συμβολίζουν τὸ μαρτύριον, οἱ ἄμνοι τὴν Ἀνάστασιν. Καὶ διὰ νὰ πανηγυρίσωσιν οἱ πιστοὶ τὸ κοσμοσωτήριον γεγονός τῆς Ἀναστάσεως, ἀφαιροῦν τόσας ζωάς, χύνουν τόσον αἷμα, βυθίζουν ἀγρίως τὴν μάχαιραν εἰς τόσους λαιμούς. Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ συγκεντρωθῇ τὸ αἷμα ποῦ χύνεται σήμερον, ποῖος ποταμὸς θὰ ἐσχηματίζετο, ποταμός, ὁ ὁποῖος θὰ ἐδίδεν ὄψιν φρικιαστικὴν καὶ θὰ ἐφαίνοντο αἱ πόλεις κατέρυθροι, ὡσὰν νὰ διήλθεν ἔπάνω τῶν ὁ δαίμων τῆς καταστροφῆς! Πόσα βλέφαρα ἀθῶν προβάτων κλείονται πενθίμως καὶ πόσα στόματα συστρέφονται ἀγωνιωδῶς! Οἱ ἄνθρωποι πανηγυρίζουν μίαν χαράν, προκαλοῦντες τόσους στεναγμούς, χαιρετοῦν μίαν ζωὴν μὲ τόσους θανάτους.

Ἡ ἔγερσις

Μετὰ τὸ μαρτύριον, ἡ ἀγαλλίασις τὸν σταυρὸν ἐπακολουθεῖ ἡ ἀνάστασις· τὸν Γολγοθᾶν διαδέχεται ὁ Οὐρανός· οἱ βαρεῖς ἡλοὶ τῆς καθλώσεως, λευκαὶ γίνονται πτέρυγες ἀναλήψεως· τὸ ρέον αἷμα ρανὶς ἀθανασίας· ὁ Σταυρὸς λάβαρον νίκης· ὁ ἀκάνθινος στέφανος ἀκτινωτὸν δόξης· ἡ πλᾶξ τοῦ μνημείου βάθρον ἀποθεώσεως. Ἡ ὑστάτη πνοὴ τοῦ Θεανθρώπου ὑπῆρξεν ὕμνος εὐαγγελιζόμενος τῆς ψυχῆς τὸν θρίαμβον.

Ἀνέστη ὁ Χριστός! Τὸ πένθος τοῦ μαρτυρίου ἡ Ἀνάστασις λύει, τὸν πόνον ἡ μισθοπόδοσις ἀμείβει. Παρακολουθῶ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ποιοὶ μόχθοι, πόσα ψεύδη! Ἀκούω τόσα «τετέλεσται» ἀγωνιώδη κάθε ἡμέραν καὶ ἀπαξμόνον τοῦ ἔτους «Χριστὸς Ἀνέστη!»

Τὸ φίλημα

Σύμβολον τῆς Ἀναστάσεως: Τὸ φίλημα. Τὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα χθὲς ἐφέλλιζον προσευχὰς μετανοίας, σήμερον πλαταγίζουν τὴν χαράν. Ἡ ἀγάπη πτερυγίζει εἰς ὅλων τὰς καρδίας. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἰδεῖ Ἐλπίδας, ἀνακουφίζει, ὑπόσχεται. Τὸ φίλημα εἶναι ὁ ἀρραβὼν τῆς νέας ζωῆς. Ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὴν ἀυλιότητα τῆς γῆινης· ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν συγκρατεῖται διὰ τῆς ὕλης, δὲν διευθύνεται ὑπὸ τοῦ ἐγωισμοῦ. Ἀλλ' εἶναι ζωὴ πνευματικὴ, αὐλός, καὶ διὰ τοῦτο ἀθάνατος. Τὸ φίλημα εἶναι ἡ λήθη τῆς οδύνης, εἶναι ἡ ὁρατὴ ἐνσάρκωσις τῆς ἀγάπης.

Μὲ ἐν φίλημα ἐπροδόθη ὁ Χριστός. Τὸ φίλημα τοῦ Ἰούδα εἶναι ὁ σωματικὸς θάνατος. Τὸ φίλημα τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἡ ψυχικὴ ζωὴ. Ἀς ἀντηχήσῃ σήμερον ἐν τεράστιον φίλημα! Εἶναι ὁ μόνος ἦχος, ὁ ὁποῖος εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃ ἀπὸ τῆς Γῆς μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ...

Ἀθῆναι.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑ

Ἡ ἡμέρα τῆς Μεγάλης Τετάρτης μοι ὑπομνήσκει τὴν φρικτὴν ὄψιν τῆς πτωχείας, τὴν ὁποῖαν ἐκ τοῦ πλησίον εἶδον πρὸ τριετίας παρ' οἰκογενείαις ὁμογενῶν καὶ ὁμοδόξων εἰς συνοικίας τῆς κυρίως Πόλεως, ὑπερθεν τοῦ Τζιδαλίου καὶ τοῦ Οὐν-Καπάν.

Ἀναλαδὼν μετὰ ἱερέως νὰ διανείμω χρηματικὰ βοηθήματα εἰς πτωχὰς οἰκογενείας τῆς Πόλεως, ἐξ ἐρράνων διενεργηθέντων πρὸ ἡμερῶν, τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Τετάρτης περιήλθον τὰς πτωχικὰς συνοικίας καὶ προέβην ἐπὶ τὸ ἔργον.

Καὶ εἶδον ἐκεῖ τὴν πτωχείαν, τὴν πτωχείαν τὴν ἀληθῆ, τὴν γνησίαν, τὴν ἀνεπιτήρευτον, καὶ ἀντιμετώπισα τὸ φρικτὸς τέρας τῆς δυστυχίας, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν ὀνύχων τοῦ κατασπαράσσει ὀλοκλήρους οἰκογενείας. Ἐκεῖ ἀκριδὴ ἐλαβον γνῶσιν τῆς ἐσχάτης πενίας, ἐκεῖ, εἰς συνοικισμοὺς πυκνοὺς, ἀνηλίους, ἐντὸς χανίων δυσωδῶν, ἐντὸς οἰκίων ἐτοιμορρόπων, ἐντὸς δωματίων σκοτεινῶν εἶδον πῶς διαιτᾶται ἡ ἀμπτωχος οἰκογένεια, ἤκουσα τοὺς στόνους τῆς χήρας κατακοίτου ἐξ ἀσθενείας καὶ ἀπροστατεύτου μητρός, ἐκεῖ εἶδον πεινῶντα μικρά, ὀρφανὰ, κλαίοντα, ὠχρά, κατεσκληρότα, ρακένδυτα, ἐκεῖ ἤκουσα ὀδυνηροὺς κλαυθμηρισμοὺς νηπίου, μάτην ἀπομυζῶντος ἐκ τοῦ στηρευθέντος στήθους τῆς μητρός του τὸν μαστόν!

Ἐκεῖ, τὸ πρῶτον, ἀντιμετώπισα τὴν ἀσθένειαν τοῦ πτωχοῦ... Πτωχὸς νοσῶν, πυρέσσων, ἐλθεῖνός, ἐστερημένος ἰατρικῆς συνδρομῆς, φαρμάκων, θερμάνσεως, γάλακτος, τροφῆς! Καὶ περὶ ἑαυτὸν τὰ παιδιὰ του, λιμοκτονοῦντα, ριγοῦντα!...

Μεγάλη πόλις, ὡς ἡ ἰδική μας, ἔχει, βεβαίως, πτωχοὺς πολλοὺς. Ἀλλ' ὑπάρχει πτωχεία καὶ πτωχεία. Ἡ ἐνδεῖα τῶν μερῶν τούτων τῆς Πόλεως κατὰ πολὺ διαφέρει τῆς ἐνδεῖας τῶν ἄλλων κέντρων, καὶ ἰδίᾳ τοῦ Πέραν. Ἡ πτωχή τοῦ Πέραν — ἐπιτραπείτω μοι ἡ ἔκφρασις — *ἐξεπολιτίσθη*, καί, εἰδικώτερον, *ἀπετρασύνη*! Ἡ πτωχή, λέγω, τοῦ Πέραν συνειθισεν ἐπαίτιδα νὰ τεινῇ τὴν χεῖρα, συνειθισεν νὰ ἐπισκέπτηται τὰς εὐποροὺς οἰκογενείας, νὰ ἐπικαλῆται τὸ ἐλεός των, νὰ μοῖρολογῇ, νὰ συγκινή διὰ φρασσεολογίας μεμελετημένης.

Ἀλλ' ἡ πτωχή τῆς Πόλεως, τῶν συνοικίων, τὰς ὁποίας ἀνέφερα, εἶνε καὶ μένει πτωχή, ἀνεπηρέαστος ἐκ τοῦ *ἐκπολιτισμοῦ* τῆς ἐνδεῖας.

Διότι, ἔχει, βλέπετε, καὶ ἡ ἐνδεῖα τὸν πολιτισμὸν τῆς!... Ἡ τολμή, ἡ θρασύτης, ἡ ἀναίσχυντία, τολμῶ εἰπεῖν, δὲν εἰσεχώρησαν ἀκομὴ εἰς τὰ οἰκτρὰ καταλύματα τῶν μερῶν τούτων. Ἡ ἀμπτωχος μήτηρ τῶν συνοικίων τούτων, ὡς οἰεπιστώσα, δὲν γνωρίζει τὴν ἐπαίτειαν, οὐδέποτε ἀπεπειράθη γνωστὴν νὰ καταστήσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς ἄλλους, νὰ κλαύσῃ, νὰ ἐπικαλεσθῇ συνδρομήν.

Πεινᾷ, νοσεῖ, τρέμει ἐκ τοῦ ψύχους, ἀλλ' οἱ στοναί, αἱ οἰμωγαὶ τῆς, δὲν ἀντηχοῦν πέραν τοῦ ἀυλίου καταλύματος τῆς. Ἐμμένει μετὰ καρτεροψυχίας εἰς τὴν οἰκτρὰν θέσιν τῆς, εὐρίζει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα νὰ πάσχῃ ἐν σιγῇ. Ἀποτροπιάζεται τὴν κοινοποίησιν τῆς πτωχείας τῆς. Τί λέγω; Οὐτε σκέπτεται

ὅτι διὰ τῆς διαφημίσεως τῆς δυστυχίας τῆς δυνατὸν φιλόπτωχοι καὶ φιλάνθρωποι νὰ ἐνσταλάξουν βάλαμον εἰς τὰ τραύματα, τὰ ὁποῖα ἡ δεινὴ πτωχεία διανοίγει. Δὲν σκέπτεται τοῦτο, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι δὲν τὸ γνωρίζει.

Τοιαύτη πτωχεία, πτωχεία ἄγνωστος τοῖς πολλοῖς, πτωχεία ἀληθῆς, γνησία, πτωχεία *βωβή*, πτωχεία ὑπερήφανος, μαστίζει ὀλοκλήρους πληθυσμοὺς ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν ὑπερθεν τῶν συνοικίων Τζιδαλίου καὶ Οὐν-Καπάν.

ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τούτων ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «'Απ' 'Ολα» ἐπικαλοῦμαι τῶν φιλανθρώπων τὴν μέριμναν.

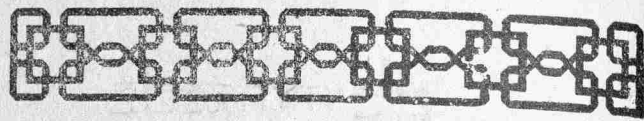
Ἡ πτωχεία δεινὴ εἶναι πάντοτε συμφορά. Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἐορτῶν, ἡ πτωχεία ἐγκατοπτρίζεται, ὡς ἐν μεγεθυντικῷ κατόπτρῳ, εἰς τὰ ὅμματα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος τῶν ἀθλίων ἀποκλήρων τῆς Τύχης ὑπὸ μορφὴν ἀπαισιωτέραν ἢ ἄλλοτε ποτε.

Χριστιανοί, βοηθήσατε τοὺς ἀγνώστους τούτους πτωχοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ζητοῦν τὴν βοήθειάν σας!

Μ. ΣΩΦΡΟΝΙΑΔΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ

Εἰ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, ἀπολανέτω τῆς καλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς πανηγύρεως. Εἰ τις δούλος εὐγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Εἰ τις ἔκαμε νηστεύων, ἀπολανέτω νῦν τὸ δηνάριον. Εἰ τις ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας εἰργάσατο, δεχέσθω σήμερον τὸ δικαίον ὄφλημα. Εἰ τις μετὰ τὴν τρίτην ἡλθεν, εὐχαρίστως ἐορτασάτω. Εἰ τις μετὰ τὴν ἑκτην ἐφθάσε, μηδὲν ἀμφιβαλέτω καὶ γὰρ οὐδὲν ζημιούται. Εἰ τις ὕστερῃσεν εἰς τὴν ἑννατὴν, προσελθέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων. Εἰ τις εἰς μὴν ἐφθάσε τὴν ἐνδεκάτην, μὴ φοβηθῇ τὴν βραδυτητα· φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσποτῆς δέχεται τὸν ἐσχάτον, καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον· ἀναπαύει τὸν τῆς ἐνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασμενον ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ τὸν ὕστερον ἐλεεῖ, καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει· κάκειν' οὖν διδωσὶ, καὶ τούτῳ χαρίζεται· καὶ τὰ ἔργα δέχεται, καὶ τὴν γνῶμην ἀσπάζεται· καὶ τὴν πράξιν τιμᾷ, καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ. Οὐκοῦν εἰσελθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ πρῶτοι καὶ δεύτεροι, τὸν μισθὸν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καὶ πένητες, μετ' ἀλλήλων χορεύσατε. Ἐγκρατεῖς καὶ ὀρεγθῆμοι, τὴν ἡμέραν τιμήσατε. Νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, εὐφρανθήτε σήμερον. Ἡ τράπεζα γεμεῖ, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μόσχος πολὺς, μηδεὶς ἐξέλθει πεινῶν. Πάντες ἀπολαύετε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως. Πάντες ἀπολαύετε τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος. Μηδεὶς θρηνητὼ πενίας· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ βασιλεία. Μηδεὶς ὀδυρόσθω πταίσματα, συγκνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε. Μηδεὶς φοβεῖσθω θάνατον· ἡλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς τοῦ Σωτῆρος ὁ θάνατος. Ἐσβύσεν αὐτόν, ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν Ἀδὴν, ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἀδὴν. Ἐπικράνεν αὐτόν, γευσάμενος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ τοῦτο προλαβὼν Ἡσαΐας ἐβόησεν· Ὁ Ἀδὴς, φησιν, ἐπικράνθη, συναντήσας σοι κάτω. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ κατηργήθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ ἐνεπαιχθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ καθηρέθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ ἐδεσμεύθη. Ἐλαβε σῶμα, καὶ Θεὸς περιέτευεν. Ἐλαβε γῆν καὶ συνήνησεν οὐρανῷ. Ἐλαβεν ὅπερ ἔβλεπε, καὶ πέπτωκεν, ὅθεν οὐκ ἔβλεπε. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἀδὴ, τὸ νεῖκος; Ἀνέστη Χριστός, καὶ σὺ καταβέβλησαι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ πεπτώκασαι δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ζοῖη πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστὸς γὰρ ἐγεγρεῖται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.



ΤΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝΙ

ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ

Μέσα εἰς τὸ ἀπέριττον ἐργαστήριον ὁ τεχνίτης με ὑπομονὴν ἐσκάλιζεν ἐπάνω εἰς τὸ χιονόλευκον μάρμαρον. Ὁ ἥλιος, ἓνας ἑαρινὸς ἀθηναϊκὸς ἥλιος, ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὸν φεγγίτην καὶ ἐστεφάνωνε με ἀκτῖνας χρυσᾶς τὰ λυτὰ μαλλιά τοῦ καλλιτέχνου, ποῦ εἰργάζετο με ὑπομονὴν νὰ πλάσῃ ἀπὸ τὸ μάρμαρον μίαν μορφὴν Θεοῦ. Ἡ σμίλη ἔδαινε βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς, εἰς τὸν σκοπὸν τῆς. Ἀπὸ τὸ μάρμαρον ἀνεδίδοντο στεναγμοὶ εἰς ἕκαστον κτύπημα καὶ ἐτινάσσετο λευκὴ κόνις, ἡ ὁποία σιγὰ-σιγὰ ἐσωρεύετο πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ τεχνίτου. Ἔτσι ἐφαίνετο, ὅτι τὸ σληρόν μάρμαρον ὑπήκουεν εἰς ἐκείνον, ποῦ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ τοῦ δώσῃ ζωὴν.

Μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὸ μάρμαρον αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποσπασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀποκρυσταλλωμένους ἀφροὺς τῆς Πεντέλης, θὰ κατεσκευάζετο τὸ ὡραῖον εἶδωλον ἐνὸς Θεοῦ, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς εὐθύμους Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τὸ ὁποῖον θὰ ἐστήνετο κάπου ἐκεῖ εἰς μίαν παλαιστραν ἢ εἰς τὸ μέσον ναοῦ διὰ νὰ περιδληθῇ τὸν ὑποκύανον καπνὸν τῆς θυσίας.

Ὁ τεχνίτης εὐρίσκετο εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀριστουργήματός του. Καὶ θαμνωμένος ἀπὸ τὸ ἴδιον ἔργον του καὶ γοητευμένος ἀπὸ τὸ πλάσμα του ἔμενε πολλάκις καὶ παρετήρει ἐν ἐκστάσει. Κάποτε ἐπλησίαζεν εἰς τὸ παράθυρον, ὡς νὰ ἤθελε νὰ καλέσῃ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἐρέμβάζον εἰς τὸν πανηγυρίζοντα ἥλιον, καὶ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἀριστούργημά του. Μίαν στιγμὴν ἠτένισε πέραν πρὸς τὸν Ἀρῆτὸν, παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὁποῖου ἐκυλίστο ἡρέμα ὁ Ἰλισσὸς καὶ ὅπου μία ὁμάς Ἀθηναίων ἠκροῦτο τῆς διδασκαλίας περὶ καλοῦ ἐνὸς φιλοσόφου, καὶ τοῦ ἐφάνη, ὅτι μία νεφέλη φωτεινὴ ἀνῆρχετο ἀπὸ τὸν λόφον. Μὲ ἐκπλήξιν ὁ τεχνίτης παρηκολούθησε τὸ φλογισμένο σύννεφον, ποῦ ὑφύτο πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἡ νεφέλη ἀνυψώθη ὑπὲρ τὸν λόφον θριαμβευτικῶς καὶ ἔπειτα προχωρήσασα ἀριστερᾷ κατῆλθε πάλιν καὶ περιεκάλυψε τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ὁ γλύπτης με τὴν σμίλην εἰς τὴν τρέμουσαν χεῖρα παρακολοῦθεῖ τώρα τὴν μεγαλοπρεπὴ σκηνήν, ἡ ὁποία παίζεται μέσα εἰς ἓνα σύννεφον. Καὶ ζητεῖ τὸν ναόν. Ἀλλ' ὁ ναὸς δὲν φαίνεται. Ἐχει ἐξαφανισθῇ. Ἐπιμένει. Καὶ τότε βλέπει μέσα εἰς τὸ σύννεφον, ποῦ ἤρχετο ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν Ἀνάστασιν...

Τὸ μισοτελειωμένον μαρμάρινον εἶδωλον περιμένει τὴν σμίλην. Ἀλλ' ἡ σμίλη πέφτει ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ τεχνίτου.

Καὶ ὁ γλύπτης γονατίζει.

Ἀθῆναι.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΡΙΝΟΣ

Η ΘΕΙΑ ΤΡΙΛΟΓΙΑ

Α' Η ΑΓΩΝΙΑ

«Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου».

Εἶναι μεσάνυχτα.

Τὸ μελιχρὸν φῶς τῆς σελήνης ἀπλόνει ἀνὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀπείρου διαστήματος ἕνα ἰδιάζοντα χρωματισμόν : ὠχρόν, ἡμιφεγγή, ἀνίσχυρον... Δύναται τις ὅμως νὰ διακρίνῃ γύρω· ἀπὸ δεσπότητος τινος βράχου βλέπει ἄνω τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ξηρὰν καὶ μελαγχολικῶς ἐπιβλητικὴν, κάτω δὲ καὶ εἰς τὰς πλευράς τὸ πυκνὸν δάσος τῶν ἐλαιῶν, ἀμαυρῶς ἀντανακλῶν τὸ σεληνιακὸν ἡμίφως μὲ τὰ φαῖά του φύλλα καὶ τοὺς γεγηρακότας κορμούς τῶν δένδρων του. Τὸ χωρίον, τὸ ταπεινὸν χωρίον τῶν ἐλαιотριβῶν, κείμενον ἐπὶ τῆς κλιτύος, χάνεται ὀπισθεν μιᾶς τοῦ ἐδάφους πτυχῆς. Κάτωθεν αὐτοῦ ῥεεῖ ὁ χεῖμαρρος, τοῦ ὁποῖου ὁ μονότονος φλοῖσβος ἀποτελεῖ τὸν δεσπῶντα ἤχον κατὰ τὴν βαθεῖαν ἐκείνην νύκτα.

Πέραν, πρὸς δυσμῆς, ἀπλοῦται ἡ ἁγία πόλις μὲ τὰ ὑψηλὰ τεῖχη της καὶ τὸν μεγαλοπρεπῆ της ναόν. Ἡ πόλις, ἥτις καὶ ἐν τῇ ρωμαϊκῇ δουλείᾳ γνωρίζει νὰ διατηρῇ τὸ μεγαλεῖον τῆς δόξης τῶν βασιλέων της, μεγαλεῖον, ὅπερ βαθμηδὸν τῇ ἐκφεύγει.



Εἶναι μεσάνυχτα.

Τὸ σκότος βοηθεῖ τὸν ὕπνον.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην νύκτα, εἰς τὸ βαρὺ καὶ θλιβερὸν περιβάλλον, μία μορφή προβαίνουσα ἡρέμα φαίνεται. Ἀκολουθεῖται ὑπὸ δεκάδος ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ὡς βεβαρυμένοι ἀναβαίνουν τὴν ἀτραπὸν. Ἦτο Ἐκεῖνος. Ἡ μορφή του ἡ συμπαθὴς ὠχρὰ πάντοτε, εἶχε καταστῇ ὠχροτέρα. Προηγῆθη τοῦ νυκτερινοῦ ἐκείνου περιπάτου δειπνός, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὅλα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια δύναται νὰ συγκινήσουν ἀνθρωπίνην καρδίαν, οἷα ἦτο ἡ καρδιά τοῦ Ἰησοῦ. Ἦτο ὁ δειπνός ὁ ἀποχαιρετιστήριος, ὁ δειπνός, καθ' ὃν δύο συναισθήματα θλιβερά καὶ σπαρακτικά ἐγεννῶντο : ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν φίλων καὶ τῆς μυσταγωγίας ἀγνωμοσύνης ἡ συνάντησις.



Σπαράττουν τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τὰ δύο αὐτὰ συναισθήματα. Σκληρὸς εἶναι ὁ ἀποχωρισμός, ἔτι σκληρότερα εἶναι ἡ δοκιμασία τῆς ἀγνωμοσύνης. Ἀλλὰ εἰς τὰ συναισθήματα ταῦτα προσετιθετο καὶ εἰς τόνος βαθύτερος καὶ ζωηρότερος, εἰς τόνος, ὁ ὁποῖος καθίστα ταῦτα ὀδυνηρότερα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ. Οὐδεὶς ἐγνώριζεν ἐκ τῆς ομάδος ἐκείνης τῶν κεκυφῶτων ἀνδρῶν τί ἀκριβῶς ἐμελλε νὰ συμβῇ, οὐδεὶς ἐφαινόταν τὰς σκηνῆς, αἵτινες ἐμελλον νὰ ἐξελιχθῶσι. Μία ἀβεβαιότης ἡπλοῦτο εἰς τὴν καρδίαν των, ἡ ὁποία, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς τοῖς ἐνέπνεε φόβον, ἀφ' ἑτέρου δὲν ἀπεκάλυπτεν εἰς αὐτοὺς τὸ σκληρὸν μέλλον τοῦ διδασκάλου των. Μόνον εἰς ἐγνώριζε πάντα, μόνον εἰς διὰ τοῦ θείου του ὀφθαλμοῦ διέκρινε καὶ πέραν τοῦ σκότους, ἐγνώριζε τὸν σάalon τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν. Καὶ ὅμως ἐκεῖνος προέβαινε πρῶτος, ἀνήρχετο ἡρέμα τὴν ἀτραπὸν, ἔβαινε εὐθύ, ἐν ἐπιγνώσει πρὸς τὸ μαρτύριον.



Ἐστάθησαν. Εἰς δέσμην ὠχρῶν ἀκτίνων ἡδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὴν ομάδα ἐκείνην. Ἀπετελεῖτο ἐξ ἑνδεκα ἀνδρῶν μὲ ἀδρὰ χαρακτηριστικὰ ἀλλείων. Εἰς τὸ ἀπλοῦν αὐτῶν ὕφος ἐφαινότο ἡ ἀντανάκλασις πνευματικῆς τινος βασάνου. Ὁ ἀπλοϊκὸς νοὺς των δὲν ἡδύνατο νὰ χωνεύσῃ ὅ,τι πρὸ μικροῦ



Προσευχὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

Τὸ φίλημα τοῦ Ἰούδα.

Ἀπαγωγή πρὸς σταύρωσιν.

ἔτι εἶχον ἀπούσει. Ἡ πίστις μόνον πρὸς συμπαθεῖ διδασκαλόν, ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς καλὸν φίλον, τοὺς ἔκαμνε νὰ συγκρατῶσι τὰ ἱερὰ λόγια, τὰ ὅποια ὁ Διδάσκαλος, ἀποβάλλων τὸ παραβολικὸν ὕφος του, τοῖς ἀπητύθυνε πρὸ μικροῦ. Εἰς τὰ ὧτά των ἐβόμβουν ἀκόμη οἱ λόγοι του : «Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν, εἰ ἐκ τοῦ κόσμου εἶτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει, ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος», λόγοι, τοὺς ὁποῖους καθεὶς ἐπανελάμβανε μυστικῶς. Τίς θὰ ἡδύνατο ὅμως νὰ κυληθῇ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὅτι τοὺς ἐνόει;



Ὁ περίπατός των ἐγένετο ἐν σιγῇ, ἐν σιγῇ εἰσῆλθον εἰς τὸν γνωστὸν εἰς αὐτοὺς κῆπον· οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐκβάλῃ φωνήν. Τί, ἄλλως τε, νὰ εἶπῃ; Ὁ Διδάσκαλος εἶχε τὸ ὕφος συγκινητικῶς σοβαρὸν καὶ ἐφαινότο ὥσει ἀπασχολημένος πρὸς τι, τὸ ὁποῖον οὔτε οἱ ὀφθαλμοὶ των οὔτε τὸ πνεῦμά των ἡδύνατο νὰ διακρίνῃ. Ἐσέβοντο κοιτῶν τὴν τοιαύτην τοῦ Διδασκάλου διάθεσιν καὶ εἰσῶν. Ἐσῶν, διότι ἐσκέπτοντο ἢ μᾶλλον προσεπάθουν νὰ σκεφθῶσι καὶ ν' ἀναμετρήσωσι τὸ μέγεθος τοῦ γεγονότος. Ἐσῶν, διότι μετέπιπτον ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν καὶ ἀπὸ ἀπορίας εἰς θαυμασμόν. Τὸ μυστικὸν γεῦμα, τὸ ὁποῖον ἔφαγον τὸ ὕστατον μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, δὲν ὁμοιάζε πρὸς τὸ γεῦμα τὸ φαιδρὸν τῆς Κανᾶ, οὔτε τὰς φιλοξενίας

τοῦ Λαζάρου καὶ τοῦ Ζαχαίου, ὁ δὲ ὑπὸ τὰς ἐλαίας νυκτερινὸς περίπατος δὲν ἡδύνατο νὰ ὁμοιωθῇ πρὸς τὰς διαχυτικὰς περιοδείας ἀνὰ τὰς διαφόρους τῆς Γαλιλαίας πόλεις. Τὰ πάντα εἶχον μεταβληθῇ καὶ πρὸ τῆς μεταβολῆς ταύτης ἐκτεθαμβωμένοι ἠπόρουν καὶ δὲν ὠμίλουν ποσῶς. Ἐσῶν· ἀλλ' ἡ σιγὴ των ἐπέτεινε τὸ σκυθρωπὸν καὶ μυστηριώδες τῆς ὅλης εἰκόνας.



Πρῶτος ὁ Ἰησοῦς στρέφεται πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας μαθητάς του καὶ «Καθήσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξομαι ἐκεῖ», λέγει. Ὁ λόγος ἦτο σύντομος καὶ ξηρός· οὐδεὶς ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Διδάσκαλον, οὐδεὶς τὸν ἠρώτησε κἂν ποῦ ὑπάγει· παρέλαβεν οὗτος τοὺς τρεῖς ἀγαπητούς του μαθητάς, τὸν Σίμωνα καὶ τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου καὶ ἀπεμακρύνθη τῶν ἄλλων. Οἱ τρεῖς οὗτοι δὲ ἐγνώριζον τί ἐμελλε νὰ συμβῇ καὶ εἰς τί θὰ κατέληγεν ἡ προτίμησις αὐτῇ. Θὰ ἦτο τι ἐκθαμβωτικῶς μεγαλοπρεπὲς ὄραμα, οἷον ἦτο τῆς μεταμορφώσεώς του; θὰ ἦτο φαιδρὸν τι θαῦμα ὡς τὸ τῆς ἀναστάσεως τῆς παιδίσκης; Ἠγνῶουν καὶ διηρωτῶντο ἐν σιγῇ. Ἀλλὰ φεῦ εἰς τὰς δύο προηγθεῖσας περιστάσεις εἶχον γνωρίσει τὸν Θεόν, τὸν Σωτῆρα, τώρα τοὺς ὑπελείπετο νὰ γνωρίσουν καὶ τὸν Ἄνθρωπον.



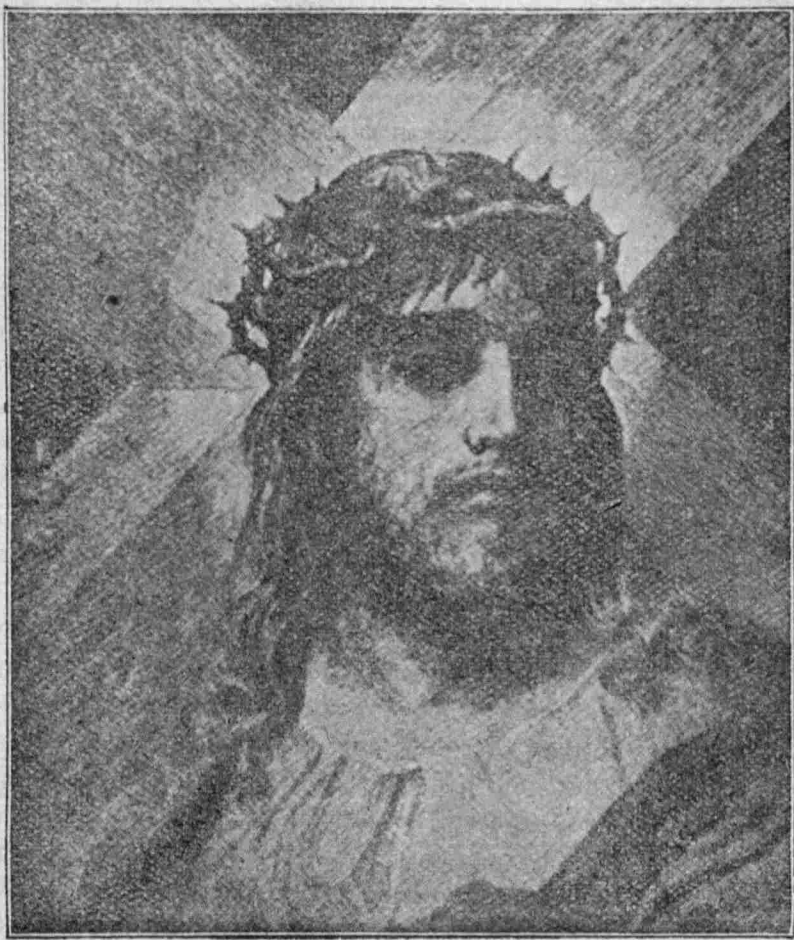
«Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου», λέγει εἰς τοὺς τρεῖς, οἵτινες στρέφοντες βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ τί ἦτο ἐκεῖνο; Ἡ μορφή του ἀπέσταζε τὴν ἀγωνίαν, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀντηνάλκουν μίαν ἐσωτερικὴν πύρεξιν, τὴν ὁποῖαν οὐδ' ὁ ψυχρὸς πνέων νυκτερινὸς ἄνεμος ἴσχυσε νὰ πρᾶνῃ, οἱ λόγοι δὲ οὗτοι, οἱ λόγοι, τοὺς ὁποῖους πρῶτην φορὰν ἤκουον ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Ἰησοῦ, ἐπέτεινον τὴν ἐντύπωσιν τῆς θλίψεως καὶ ἐξεικόνιζον τὴν κατάστασιν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας του. Ὁ Ἄνθρωπος διήνυε τὰς θλιβερωτέρας στιγμὰς τοῦ βίου του, ὁ Ἄνθρωπος ἠσθάνετο ὅλην τὴν ἀγωνίαν αὐτοθυσιαζομένου καὶ ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ δύναμιν παρὰ τοῦ Θεοῦ, παρηγορίαν παρὰ τῶν τριῶν μαθητῶν του. Τοῖς λέγει λοιπόν : «Μείνατε ἔδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ» καὶ ἀπελθὼν περαιτέρω ἤρχισε νὰ προσεύχεται.



Πρὶν ὅμως ἀρχίσῃ τὴν προσευχήν του, πρὸ τοῦ ἀκόμη ταπεινωθῇ πρὸ τοῦ Πατρὸς, ἔρριψε τὸ κατάκοπον βλέμμα του γύρω. Τί ἡδύνατο νὰ ἴδῃ ὀφθαλμός πυρέσσοντος ἐξ ἀγωνίας καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην; σκιάς καὶ μόνον σκιάς. Καὶ ὅμως ὁ θεῖος ὀφθαλμός του εἶδε... εἶδε τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην, ἐκείνην, ἥτις διέρρευσε, καὶ ἐκείνην, ἡ ὁποία τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐκοιμάτο ἢ ἠγρύπνει. Ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐκείνης εἶδε τὴν ἀχλὺν καὶ τὸν βόρβορον, ἐν ᾧ ἔζη καὶ ἐνετράφα· ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν γαλήνην ἀντελήφθη τὸν κλύδωνα τῶν καρδιῶν τὸν ἄγριον, τὰ πάθη τῆς ψυχῆς τὰ ἀνήμερα, εἰς ᾧ ἐκυλίετο ὁ ἄνθρωπος. Ἐν μιᾷ δὲ στιγμῇ διεῖδε τὴν κατάστασιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτις σαλεύει, ταράττεται, μαίνεται, ὀργιᾷ, συγκρούεται, πολεμεῖ, καταρᾶται, ἀνίσχυρος νὰ ἐγείρῃ κεφαλὴν, ἀνίκανος ν' ἀναστείλῃ τὴν φορὰν της, ἥτις ὡς τὸ ὀρμητικὸν ρεῦμα τοῦ χειμᾶρος ἐφέρετο ταχὺ πρὸς τὴν ἄβυσσον.



Τίς γίγας θὰ ἡδύνατο ν' ἀναστείλῃ τὸν ροῦν τῆς; τίς ὑπεράνθρωπος θὰ προϋθυμοποιεῖτο



‘Ο Έσταυρωμένος
(Πίναξ Doré)

ν' αναγκάσει την μαριώδη πησίν της; τίς θά συνεκράτει τὸν ἀρηνιάσαντα ἵππον της; Ἐκεῖνος, Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τώρα ἀγωνιᾷ, Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τώρα φαίνεται ταπεινωμένος καὶ περίλυτος, Ἐκεῖνος, ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ ὁποῖου οἱ θρόμβοι τοῦ ἰδρώτος ὡς θρόμβοι αἵματος πίπτουσι. Τὸ θέαμα τῆς ἀμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητος τὸν συνεκίνησε καὶ ἡσθάνθη ἀγάπην δι' αὐτήν, δι' αὐτήν, ἥτις δὲν τὸν ἠγάπα! Ἰδοὺ τὸ κορύνωμα τῆς ἀγάπης! Ἀγαπᾷ τις ὅ,τι εἶναι ὡραῖον, συμπαθές, γλυκὺ καὶ εὐάρεστον, ἢ ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον, τὴν εἰκόνα τῆς ψυχῆς του. Καὶ ὅμως ἡ ἀνθρωπότης ὡς ἦτο πολὺ ὀλίγον ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ συναίσθημα τῆς συμπαθείας εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔτι δ' ὀλιγώτερον ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ εἰκὼν τοῦ ἀναμαρτήτου Θεοῦ! Τὴν ἠγάπησε λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς δι' ἄλλης ἀγάπης, δι' ἀγάπης, ἥτις εἰς θείας μόνον καρδίας γέννᾳται καὶ θάλλει, δι' ἀγάπης, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν ἡσθάνθημεν.

Τὴν ἠγάπησε καὶ δι' αὐτὴν ἀγρυπνεῖ, δι' αὐτὴν ἐτοιμάζεται πρὸς τὴν θυσίαν. Προσεύχεται λοιπὸν πρὸς τὸν Πατέρα του ὡς ἄνθρωπος ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὡς Θεὸς ὑπὲρ τῆς ἀμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητος. Μὴ ταράξωμεν τὴν θεῖαν του προσευχήν. Εἶναι προσευχὴ ὑψίστη, ἐξομολόγησις υἱοῦ πρὸς πατέρα, εἶναι δέησις ἀνθρώπου πρὸς Θεόν. Οὐδεὶς εἶχε προσευχηθῇ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁμοίως, οὐδεὶς εἶχεν ὑψώσει φωνὴν χάριν ἀπολωλείας ἀνθρωπότητος. Εἶναι προσευχὴ Σωτήρος, εἶναι προσευχὴ ψυχῆς, ἥτις ἀγωνίζεται νὰ σώσῃ καὶ δὴ ἐν μέσῳ τόσῳ ἀποκρουστικοῦ περιβάλλοντος. Μὲ τρεῖς μόνον πιστοὺς μαθητὰς πλησίον ἀγρυπνοῦντας... πλὴν, ἀλλοίμονον! καὶ ἐκεῖνοι εἶχον ὑποκύψει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, εἶχε μείνει μόνος αὐτός!

Τέσσαρας αἰῶνας πρὶν, ἐνώπιον τῆς Ἡλιαίας τῶν Ἀθηνῶν, εἰς γέρον ἐβδομηκοντούτης, κατηγορούμενος ἐπὶ διαφθορᾷ τῶν ἀνθρώπων, ἀτελογεῖτο. Ἡ συναίσθησις τῆς ἀγιότητος τοῦ πόθου καὶ τοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον ἐκτελῶν κατηγορεῖτο, τῷ εἶχον ἐμπνεύσει τὸ θάρρος πρὸ τῶν δικαστῶν, του

καὶ ἅντι ν' ἀπολογηθῇ περιδεῶς, ὡμολόγησεν, ἀφόβως ὅ,τι ἡσθάνετο. Μεταξὺ ἄλλων, ἅτινα οἱ αἰῶνες μέχρις ἡμῶν διετήρησαν, πρὸς τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτὸν ἔλεγε: «Καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τίνα ἄλλον ὁ Θεὸς ἐπιπέμψῃ κηδόμενος ἡμῶν». Οὐδεὶς γνωρίζει σήμερον τί ἐσκέπτετο ὅτε ἀπήγγελλε τὰς λέξεις ταύτας, ἀλλ' οὔτε αὐτὸς βέβαια θὰ ἐφαντάζετο ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην προεφῆτευν... Ὁ ἄλλος ἐκεῖνος ἀπεστάλη. Ὁ ἄλλος ἐκεῖνος, ὅστις μέλλει νὰ ἐγείρῃ ἐκ τοῦ ληθάργου τὴν ἀνθρωπότητα τέσσαρας αἰῶνας μετὰ ταῦτα, ἐγεννήθη ἐν τῇ γῇ. Ἦτο Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τώρα ὑπὸ τὴν ἐλαίαν προσεύχεται.

Ἡ προσευχὴ ἐτελείωσεν. Ἐκ ταύτης ἀποχωρῶν δὲν αἰσθάνεται πλέον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡσθάνετο ἀναβαίνων εἰς τὸν λόφον. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου εἶχεν ἐνισχυθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ θεία φύσις ὑπερῆκε τὴν ἀνθρωπίνην. Ὑψωσε τὸ βλέμμα καὶ τὸ ἔφερε γύρω. Διέκρινε τὸ αὐτὸ μελαγχολικὸν θέαμα, ἐπὶ πλέον δὲ τοὺς τρεῖς μαθητὰς του κοιμωμένους καὶ πάλιν. «Ἐγείρεσθε», τοὺς λέγει, «Ἐγερθῆτε, ὀλίγα λεπτά μένουν ἀκόμη» καὶ ὄντως ἀπὸ τὴν ἀγίαν πόλιν ἐξήρχετο ἡ σπεῖρα μετὰ τοῦ Ἰούδα. Ἡ ἐπικρατοῦσα σιγὴ διεκόπη, οἱ βράχοι ἀντήχησαν ἀπὸ ἀγρίας κραυγᾶς καὶ ὕβρεις. Ἡ κακία ἐκστᾷ κατὰ τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ὀρθοῦται διὰ νὰ συντρίψῃ τὸν Σωτῆρά της. Καὶ ὅμως Ἐκεῖνος αἰσθάνεται ὅλην τὴν δύναμιν νὰ τὴν ἀγαπᾷ, Ἐκεῖνος ἔχει ὅλην τὴν θέλησιν νὰ τὴν σώσῃ. Ἀφίεται νὰ συλληφθῇ καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἄρχεται τὸ *Μαρτύριον*.

Β' Η ΘΥΣΙΑ

«Ἄγνωστος πιαχεὶ Θεός».

Κάτωθεν τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ὑψοῦται ὁ καλλίμορφος καὶ μεγαλοπρεπὴς τῆς Σοφίας ναός, μετὰ τοὺς ἐλαφρῶς ἐπικλινεῖς αὐτοῦ κίονας καὶ τὰς θαυμασίας γλυφάς του, ὑπὸ τὸν λόφον, ἐφ' οὗ τὸ Ἐρεχθεῖον μετὰ τὰς σεμνὰς Καρυάτιδας ἐπιδεικνύει τὴν χάριν του, παρὰ τὸ Θησεῖον καὶ τὸ Ὁδεῖον, ἐκεῖ εἰς τὴν Πύκα, μία θυσία τελεῖται.

Ἄς ἀκολουθήσωμεν τὴν πορείαν της. Γέρον ἱερεὺς προηγείται, πολλοὺς τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον, νέοι καὶ νέοι κανηφοροῦντες ἀκολουθοῦσιν, ἔπεται τὸ σφάγιον, μεθ' ὃ κόσμος πολὺς. Οἱ αὐλοὶ ἤχουσι, τὰ τύμπανα κροῦνται, τινίζονται ὕμνοι πρὸς τοὺς Ὀλυμπίους Θεούς: «Εὐοὶ εὐ' ἄν, ἀθάνατοι τοῦ Ὀλύμπου Θεοί».

Ἡ πομπὴ προχωρεῖ, τὸ πλῆθος ὀγκοῦται. Τέλος φθάνει εἰς τὸν ναόν, πάλλευκον ἐκ Πεντελικοῦ. Εἰς τὸ μέσον ὑψοῦται τὸ εἶδωλον, κισσοστεφές καὶ περικόσμητον διὰ πέπλων χρυσοῦφῶν. Καθεὶς προσέρχεται καὶ καταλίπει πρὸ αὐτοῦ κλάδον κισσοῦ ἢ ἐλαίας ἢ ἄλλο ἀνάθημα. Ὁμιλοῦντες, θύσας ὀρχηστρίδων καὶ αὐλητῶν κυκλοῖ τὸν ναόν, φωναί, ἰαχαί, ἀλλαλαγμοί, ἐπικλήσεις.

Προσάγεται τέλος καὶ τὸ θῦμα, ὁ ἱερεὺς χρυσώνει τὰ κέρατα αὐτοῦ ὑψώνει τὸ κύπελλον καὶ ἡ

βαρεῖα φωνὴ του ἀκούεται. Προσφέρει χοᾶς εἰς τοὺς Ὀλυμπίους. Φαίνεται ὅτι εὐνοοῦσι τὴν θυσίαν, ἥτις προμηνύεται μαγική. Εἰς οὐρανὸν ἀνέφελον μεσουρανεῖ ἥλιος ἑαρινὸς καὶ κάτω εἰς τὴν γῆν στρῶμα γλῶσς ἀπαλὸν ἀπλοῦται. Οἱ χοροὶ ἀντλοῦσι περισσότερον ἐνθουσιασμὸν ἐκ τοῦ περιβάλλοντος, αἱ φωναὶ ἐπιτείνονται, αἱ ἰαχαὶ κορυφοῦνται. Οἱ χοροὶ μένονται ἀλλαλάζοντες, ὁ δὲ ἱερεὺς ὑψώνει τὴν μάχαιραν καὶ... πλὴν τὸ πᾶν μετεβλήθη.

Ὁ φωτεινὸς ἥλιος σβύνεται ἐν ἀκαρεί, τὴν ὡραίαν ἡμέραν διαδέχεται ἀπότομος νύξ, βοή τις ἀκούεται ὑποχθόνιος καὶ ἐν ταύτῳ σεισμὸς ἰσχυρὸς κλονίζει τὸ ἔδαφος, τοὺς βωμοὺς, τὰ ἀγάλματα· σκότος καλύπτει βαθύ, πάντες φεύγουσιν ἐν πανικῷ, ἀπορρίπτοντες καὶ στεφάνους καὶ αὐλοὺς καὶ ἀνάθημα. Ὅλοι ἀπομακρύνονται μὲ οἰμωγὰς καὶ σπεύδουν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν κόλασιν ἐκείνην. Τὸ πεδῖον τῆς θυσίας ἔμεινε κενόν, τὸ εἶδωλον τέλος κλονίζεται καὶ πίπτει εἰς μυρία τεμάχια... Γενικὴ ἐρήμωσις καὶ ἡρεμία εἰς τὸν τόπον, ἐνθα πρὸ στιγμῆς ἔτι ἡ φωνὴ τῆς Ζωῆς ἐν ὀργαίῳς ἤκούετο· ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου δὲ μὲν κατεῖς... ἀλλ' ὅχι... ἀπὸ βωμοῦ τινος ταπεινοῦ, τοῦ «Ἀγνώστου» προβαίνουνσι δύο σοβαρὰ σκιαί, αἱ σκιαὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Σωκράτους, κάτω δὲ ἐπὶ ἐνὸς ἐδωλίου καθήμενος εἰς, βλέπει συγκεκινημένος τὴν σκηνήν, ἥτις ἐξελίχθη καὶ λόγοι τινὲς ἐξέρχονται τῶν χειλέων του... Ἦτο ὁ ἀρεοπαγεὶτης Διονύσιος.

Πέραν, μακρὰν, εἰς ἄλλα ἐδάφη, μία ἄλλη θυσία τελεῖται. Ἄς ἀκολουθήσωμεν τὴν πορείαν της, καίτοι τοῦτο εἶναι ἔργον ἐπίμοχθον, ἃς ἴδωμεν τί ἐξελίσσεται ἐκεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἂν καὶ ἡ θεὰ τῆς θυσίας ταύτης πλημμυρῇ αὐτοὺς δακρύων καὶ τοὺς κάμνει ἀνικάνους νὰ βλέπωσιν. Ἄς γράψωμεν δύο γραμμὰς δι' αὐτήν, ἂν καὶ ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι γραφίδες θραύωνται ἐν τῇ περιγραφῇ της. Ἄς τολμήσωμεν νὰ πλησιάσωμεν ἐκεῖ μὲ θάρρος καὶ γενναιότητα, διότι τὸ θέαμα, τὸ ὁποῖον μᾶς περιμένει, εἶναι θέαμα, τὸ ὁποῖον ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ δὲν δύναται ἀκινδύνως νὰ δοκιμάσῃ. Ἄς πλησιάσωμεν...



Εἰς τὸ σταυρωθῆναι!
(Σχεδιάσμα Ε. Ἰωαννίδου)

Πυκνή σειρά εξαγριωμένου πλήθους εξέρχεται τῶν πυλῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, διευθυνομένη πρὸς ἓνα λόφον· στρατιῶται ἄγριοι προηγούνται, ἔπονται μετ' αὐτοὺς ἕτεροι, ἀγριότεροι τὴν ὄψιν καὶ τὸ παράστημα, κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖράς των ἀξίνας, σφυρία, πασσάλους, καρφία. Πληθὺς δούλων τοὺς ἀκολουθεῖ, μετ' αὐτοὺς ἄλλοι στρατιῶται, οἵτινες περικλείουσι μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη καὶ προτεταμένα τὰ δόρατα ἓνα ἀνίσχυρον, ἓνα ἐξησθενημένον, ἓνα κατάκοπον, ὅστις κύπτει ἀναβαίνων, ὀλισθαίνει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὸ βάρος παμμεγέθους σταυροῦ, ἔπονται ἄλλοι ὑπηρέται· καὶ μετ' αὐτοὺς ὄχλος ἀμέτρητος, παιδία καὶ γέροντες, γυναῖκες καὶ ἄνδρες, συνωθοῦνται ἐκεῖ. Ἐκ τῶν στομάτων ὅλων αὐτῶν ἀραὶ, βλασφημίαι, ὕβρεις, κατάραι, εἰρωνεῖαι ἐξήρχοντο. Ἄλλ' ἄρα γε ἰδιὰ ποῖον ταῦτα πάντα; ... Ἀλλοίμονον! δι' ἓνα ἀνίσχυρον, δι' ἓνα, ὅστις, ἀπομάσσει τὸ ἐξ αἵματος καὶ ἰδρώτος ἵγρὸν αὐτοῦ μέτωπον, προσφέρει εὐλογίας ἀντὶ καταρῶν! Τὸ θέαμα εἶναι φρικτόν, πᾶς τις ἀποστρέφει μετὰ φρίκης τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ κορύφωσις τῆς ἀγριότητος, τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναισχυντίας γεννᾷ εἰς τὸν θεατὴν τὴν φρικτίαν καὶ τὸν ἀποτροπιασμόν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου τὸ ἄωτον τῆς γλυκύτητος, τῆς πραότητος καὶ τῆς ὑπομονῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου συντρίβει ἐκ τῆς συγκινήσεως τὴν καρδίαν. Καὶ ὅμως οὐδεὶς ἦτο ἐξ ὅλων συγκινημένος, οὐδεὶς, ἐκτὸς γυναικῶν· τινων, αἵτινες ἀπὸ μακρὰν θεωροῦσαι ἔκλαιον... Τὸ θέαμα τῆς ὁλονέν ὀγκουμένης πληθύνος ἦτο ἀποτρόπαιον καὶ ὅμως αὕτη ἐπετέλει θυσίαν ἀναγκαίαν, θυσίαν ἱερὰν, θυσίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐπρόσδεκτον...



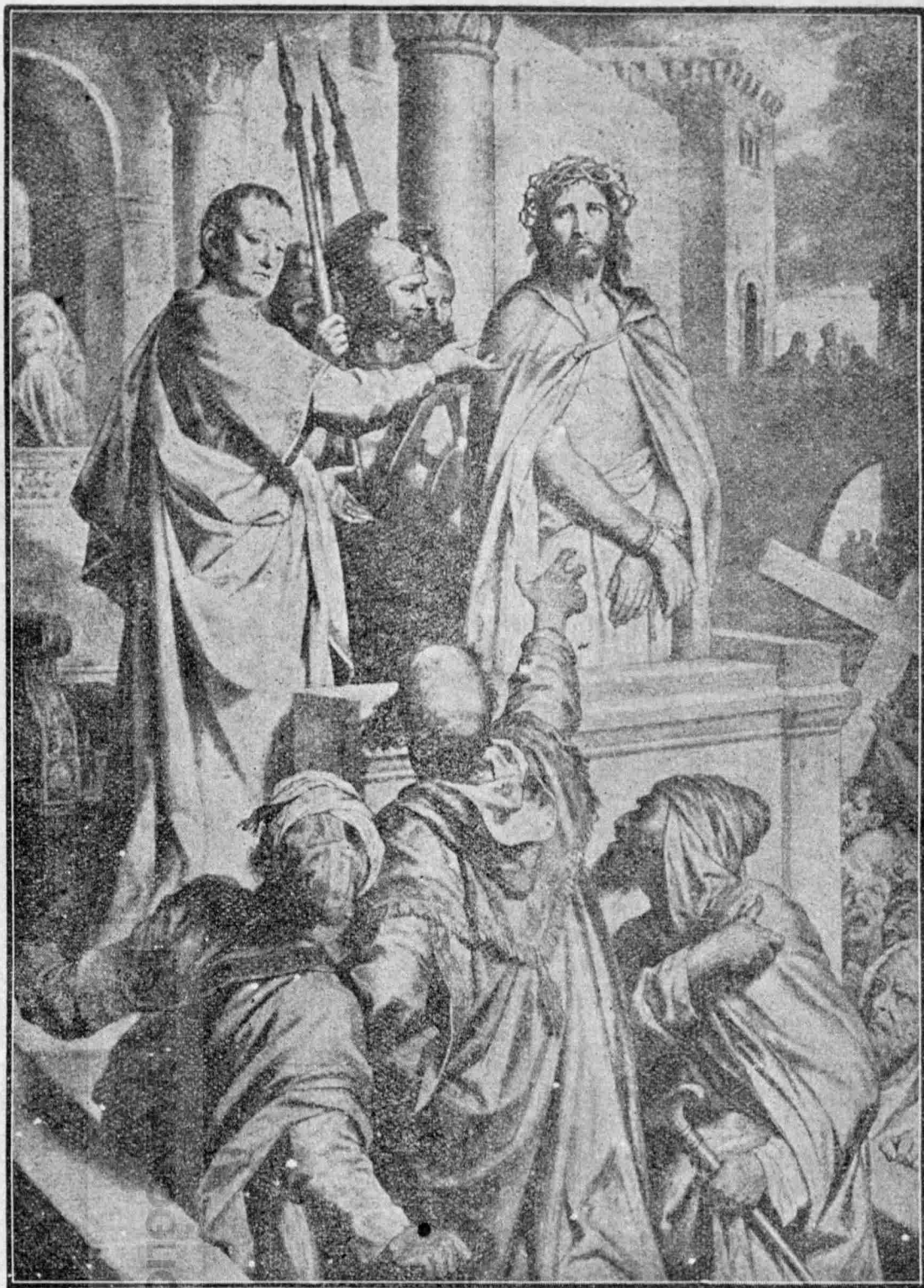
Θυσίαν; ἀλλὰ ποῦ ἦτο ὁ ἱερεὺς; ποῦ ἦτο τὸ θῦμα; ποῦ ὁ ναός, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐτελεῖτο, ἱεροῦ ἢ πομπῇ ἀπομακρύνεται τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος; ... Ὁ ναὸς ἦτο εἰς ἀπεψιλωμένος καὶ ἐρημικὸς λόφος, βωμὸς δύο πελώρια ξύλα ἐγκαρσίως ἡρμοσμένα εἰς σχῆμα σταυροῦ, ἱερεὺς ὁ κατάκοπος ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον χλευαστικῶς περιβάλλουσιν οἱ στρατιῶται, θῦμα δὲ αὐτὸς οὗτος ὁ θύτης!



Θυσία πρωτοφανής, θυσία ἱλαστήριος, θυσία, τὴν ὁποίαν ἀνθρωπίνῃ ἀντίληψι ἀδυνατεῖ νὰ ἐννοήσῃ, πολλῶ δὲ μᾶλλον νὰ ἐκτελέσῃ θνητός. Ἐδεῖ ὁ ἱερεὺς τῆς θυσίας ταύτης νὰ ἦτο ἀναμάρτητος, ἔπρεπε τὸ θῦμα νὰ ἦτο τὸ πολυτιμότερον ὄν, ἀδιάφορον ἂν ἡ μάχαιρα, ἡ ὁποία θὰ τὸ ἐπληττεν, ἦτο τῆς μυσαιοτέρας κακίας ἢ ἐκδήλωσις. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀναμάρτητος κατῆλθεν ἐπὶ γῆς, ἐγένινεν ἀπλοῦς ἱερεὺς καὶ ὁ Θεὸς ἐνηνθροπίσθη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σφάγιον, σφάγιον, τὸ ὁποῖον ἀτίμως τώρα ἄγουσι μεθ' ὕβρεων εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ὑπερηφανευόμενοι οἱ δήμοί του.



Ἐφθασαν τέλος εἰς τὸ **Κρανίον** καὶ ἐκεῖ μὲ ἀπανθρωπίαν ἀνήμερον ἐξετέλεσαν ὅ,τι ἐπέπρωτο νὰ τελέσουν, μίαν δὲ ὥραν μετὰ ταῦτα τὰ πάντα εἶχον περατωθῇ. Τὸ ἀσθενὲς τοῦ Ἰησοῦ σῶμα, σῶμα ἡγρυπνημένον, περιῦβρισμένον, αἰμόφυρτον ἐκ τῶν μαστιγώσεων καὶ τοῦ στεφάνου, συντετριμμένον ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀγνωμοσύνης, γυμνωθὲν εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσηλωμένον. Αἱ πληγαὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν προξενοῦσιν ἄλγη ἀφόρητα, ἡ ἔντασις τῶν μυῶνων ἐπιφέρει σπασμούς, ἡ συμφόρησις τοῦ αἵματος προξενεῖ δίψαν. Μαρτύριον φοβερόν! Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρουν ὅλα αὐτά, ὡς νὰ ἦσαν ὀλίγα καὶ δι' ἓνα κακοῦργον, τὸ πλῆθος τῶν δημίων, τῶν περιστοιχιζόντων τὸν σταυρόν, ὕβριζε, κατηράτο, περιεγέλα. Τίς δύναται ν' ἀνθέξῃ πρὸ τοιούτων ὕβρεων; τίς δύναται ν' ἀνεχθῇ καὶ τὸ μυριοστὸν τῶν ὄσων ὑπέ-



Ἴδε ὁ Ἄνθρωπος.

στη ἐκεῖνος χωρὶς νὰ ἐκφέρῃ μίαν ἀρὰν καὶ δὴ ὅταν αἰσθάνεται ὅλην τὴν δύναμιν νὰ συντρίψῃ τοὺς σταυρωτάς του; Καὶ ὅμως Ἐκεῖνος ἐσιώπα, ἐσιώπα καρτερικῶς καὶ ὑπέμεινεν.



Τέλος ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ σταυροῦ Του, ὑποφέρων ὁ Ἄνθρωπος, βλέπων τοὺς ὕβριστάς του περὶ Αὐτόν, ἐφαντάσθη ὅτι μεταξὺ τῶν χιλίων θὰ ὑπῆρχε μία καρδιά, ἣτις θὰ ἐλυπεῖτο ἓνα ἑτοιμοθάνατον καὶ λέγει: «Διψῶ». Ἐξεμυστηρεύθη μίαν ἐπιθυμίαν, ἐπιθυμίαν, ἣτις ἦτο ἱερὰ, διότι ἦτο ἡ ὑστάτη τοῦ Ἀνθρώπου ἐπιθυμία. Καὶ ὅμως ἐξ ὅλων ἐκείνων οὔτε εἰς συνεκινήθη, οὔτε εἰς ἐπόμενον· οὐ μόνον δὲ δὲν ἠσθάνθη οἶκτον, ἀλλ' εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐμπαῖξῃ ἓνα ἑτοιμοθάνατον. Εἰς σπύγγος ἐμβρέχεται καὶ ὁ κάλαμος φέρει εἰς τὸ στόμα τὸ διψασμένον... φέρει χολὴν καὶ ὄξος. Ἐκεῖνος τὸ ἐγεύθη. Τὸ ἐγεύθη διὰ νὰ πιστώσῃ τὸ κορύφωμα τῆς πωρώσεως, τὸ ἐδοκίμασε διὰ νὰ αἰσθανθῇ ἀπώτερον τὴν ἀπανθρωπίαν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἤλθε νὰ σώσῃ καὶ μίαν φράσις ἐξηλθε τῶν καταξήρων χειλέων του: «Πάτερ, λέγει, ἄφες αὐτοῖς». Ἡ εὐχὴ πληροῖται τὰς ἀράς καὶ τὴν ἀπάνθρωπον καταδίκην ἀνταμεῖβει ἡ συγχώρησις... Πᾶς λόγος εἶναι περιττός, εἶναι ἀνίκανος ν' ἀποδώσῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἡ καρδιά. Καταλληλοτέρα πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ σιγή...



Τί νὰ ἠσθάνθησαν ὅμως οἱ δήμοί του; Τί δύναται νὰ αἰσθανθῇ λίθος ἢ γρανίτης, ὁ ὁποῖος στερεῖται αἰσθήσεων; Τί δύναται νὰ αἰσθανθῇ ἐν θηρίον; ... Ἄλλ' ὄχι! Εἶδομεν τοὺς λέοντας καὶ τὰς τίγρεις νὰ σύρωνται πειθήνια πρὸ τῶν εὐεργετῶν των, εἶδομεν τὸν γρανίτην νὰ τήκεται· στεροῦμεθα λοιπὸν παραδείγματος. Ἡ σκληρότης των θὰ μείνῃ παροιμιώδης.



Μετ' ὀλίγον ἐκφωνεῖ: «Τετέλεσται» καὶ θνήσκει. Τετέλεσται, λέγει, καὶ ἀφίνει τὴν ζωὴν. Τὰ πάντα ἐπλήρωσε, τὰ πάντα ἐδοκίμασε, τὰ πάντα ὑπέστη. Ἐπληρώθησαν αἱ γραφαί, ἐξετελέσθη ἡ Θυσία, ὁ Θεὸς ἐξιλεώθη, τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀπέπλινε τὸν ρύπον τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων, αἱ ἡλωμένοι παλάμαι τοῦ καταδίκου ἤνωσαν τὰ διεσπῶτα. Ἀπὸ δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀποπτάσα Ψυχὴ τοῦ χρησιμεύει ὡς αὔλος, ἀχειροποίητος προσφορά, ὅπως τὸ εἰς τὴν γῆν ρέυσαν αἱμᾶ Του ὡς ἐξαγιστικὸν βάπτισμα. Τετέλεσται λοιπὸν, λέγει, καὶ θνήσκει ὁ Ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ Σύμπαν αἰσθάνεται ἐν αὐτῷ τὸν Θεόν. Τὸ πλῆθος συγκλονεῖ τὰ θεμέλια, σχίζει τοὺς λίθους, ραγίζει τὸ καταπέτασμα, σκοτίζει τὸν ἥλιον καὶ συγκινεῖ μίαν καρδίαν ἐκ τῶν σταυρωτῶν. Ὁ Ρωμαῖος Λογγίνος δίδει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Ἕλληνα Διονύσιον. Ὁ χριστιανισμὸς ἀ-ἐκτίθησε τοὺς πρώτους ὁπαδοὺς του.



Ὁ ἥλιος τῆς Παρασκευῆς δὲν εἶχε δύσει εἰσέτι, ὅτε δύο ἄνδρες καταβιβάζουσι μετὰ δέους καὶ συστολῆς τὸ μεμωλωπισμένον σῶμα — πλειότερον ἀκόμη κατὰ μίαν πληγὴν εἰς τὴν πλευρὰν — τὸ καθαίρουσι, τὸ μυρίζουσι μὲ πολύτιμον ἄρωμα, τὸ περιτυλίσσουν εἰς σινδόνα λευκὴν καὶ τὸ καταθέτουσιν εἰς ἓνα κενὸν τάφον. Ἡ κηδεῖα ἐγένετο συντόμως, ὅσον τὸ δυνατόν συντομώτερον, διότι τὸ Σάββατον ἤρχιζεν, ἐγένετο ὁμως μεγαλοπρεπῶς. Ὁ ἀποθανὼν ὡς ληστής ἐκηδεύετο ὡς βασιλεὺς, τὸ δὲ καταπεποιημένον σῶμα τοῦ Θεανθρώπου ἐζήτησε καὶ ἀπεδέχθη τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς τάφος.

Γ' Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

«Εώρακα τὸν Κύριον».

Σήμερον τὴν μεγάλην Θυσίαν ἐπισφραγίζει ἡ θεία ἐξιλέωσις καὶ τὸ Μυστήριον περαίνεται διὰ θαύματος. Ὁ τάφος κενοῦται, ὁ Ἄδης τρέμων ἀποδίδει τὸν Νεκρόν. Τὰ λευκά Του μόνον ὀθόνια μένουσιν ἐκεῖ, ἐνῶ ἡ κουστωδία ἐν πανικῷ φεύγει. Ὁ λίθος ἀποκυλίεται τοῦ μνήματος, εἰς τὴν θύραν τοῦ ὁποίου λευχημονῶν ἄγγελος ἀνακράξει:

— Χριστὸς ἀνέστη.

Τὸ μέγα ἄγγελμα φέρεται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ εἰς τὸ ἄκουσμά του σκιρτῶσιν αἱ καρδίαι, αἵτινες εἶχον πρὶν τόσον θορυβηθῇ. Σκορπίζει τὴν χαρὰν τὴν ἀγνὴν, τὴν ἀληθινήν, τὴν ἀνυπόκριτον. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνην, ἣτις δὲν δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ εὐχερῶς. Καὶ ὄντως, ὅταν τὸ συναίσθημα τῆς χαρᾶς ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοσύνῃ του θίξῃ τὴν καρδίαν, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ ἀνώτατον ἐφικτὸν σημεῖόν του, τότε... σβέννυται ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ, οἱ λόγοι δὲν δύναται νὰ τὸ ἐξωτερικεύσουν, οἱ ἦχοι φαίνονται ταπεινοὶ πρὸ τῆς ἐκδηλώσεώς του. Ἡ καρδία μόνον σκιρτᾷ καὶ τὸ σκίρτημά της εἶναι ὡς μία φαιδρωτάτη κωδωνοκρουσία χαρᾶς, εἰς ἣν προσκαλεῖ τοὺς πάντας νὰ συμμετάσχουσιν.

Πῶς ν' ἀποδώσωμεν τὴν μεγάλην, τὴν διπλὴν χαρὰν, ἡ ὁποία κυριεύει τὰς χριστιανικὰς καρδίας; Πῶς νὰ τολμήσωμεν ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἄγγελικὸν προσφώνημα δι' ἀνθρωπίνων λόγων, ἂν δὲν δανεισθῶμεν γλῶσσαν ὑπεράνθρωπον, ἄγγελικὴν; Αἰσθανόμεθα τὴν ἀδυναμίαν τῶν λόγων μας, ἐννοοῦμεν τὴν ἀσθένειαν τῆς πτωχῆς ταύτης γραφίδος καὶ δανειζόμενοι τὴν ἄγγελικὴν φράσιν ἀπαντῶμεν: Ἀνέστη Χριστός.

Ἀνέστη καὶ ἡ Ἀνάστασις του σκορπίζει ἀνὰ τὸν κόσμον ὅ,τι ὠραῖον, ὅ,τι φαιδρὸν, ὅ,τι μεγαλοπρεπές. Ἡ ἀνθρωπότης διὰ τῆς Ἀναστάσεως αἰσθάνεται ἐαυτὴν ἀπαλλαγείσαν τῆς βαρείας κατάρας, ἣτις τὴν συνέθλιβε πρὶν τοσοῦτον σκληρῶς, ἡ δὲ καρδία, ἡ εὐαίσθητος καρδία, διὰ τοῦ θείου Του θαύματος ἀνακτᾷ ὅ,τι εἶχε πρὶν ἀπολέσει, ἀποβάλλουσα τὴν θλίψιν καὶ τὴν ταπείνωσιν. Τὸ μέγα μυστήριον, τὸ διεληχθὲν ἐν μέσῳ ἀποτροπαίων σκηνῶν, ἡ Θεία Οἰκονομία τοῦ Πάθους τοῦ Θεανθρώπου, εἶχον καταλίπει ἀπὸ σημεία ἐν τῇ ψυχῇ. Ἡ συντριβὴ, ἡ ταπείνωσις, ἡ συστολή, ὁ φόβος, ἡ ἐκπληξις, ὁ ἀποτροπιασμός τὴν εἶχον κυριεύσει, ὅπως ἀπαλλαγῇ πάντων τούτων, ὅπως ἀποτινάξῃ τὸ βάρος των, ἐν θαῦμα μόνον ἔπρεπε νὰ συντελεσθῇ. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἡ Ἀνάστασις ἔρχεται ὅπως ἐπιτελέσῃ καὶ τοῦτο. Ὁ ἄγγελος, ὅστις ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ τάφου, ἀπεκύλισε καὶ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας τοὺς κλοιούς καὶ τὰς πέδας αὐτῆς, κατέστησεν αὐτὴν ἐλαφρὰν καὶ ἱκανὴν νὰ πετάξῃ πανταχοῦ καὶ νὰ κηρύξῃ τὸ μέγα γεγονός.



Ἡ Παναγία πρὸ τοῦ Πάθους.

Φαντάζομαι τί θὰ ἠσθάνθησαν αἱ γυναῖκες ἐκεῖ, αἵτινες πρῶται παρὰ τοῦ θείου ἀπεσταλμένου ἤκουσαν τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα. Δὲν ἦτο πλέον νύξ, ἀλλὰ καὶ ἡμέρα δὲν ἦτο ἀκόμη, ὅτε τρεῖς γυναῖκες, παρ' ὅλην τὴν συστολήν καὶ τὸν φόβον, ὅστις τὰς ἐβάρυνε, πλησιάζουσι πρὸς τὸν Σωτῆρα, ὅστις δια τῶν λόγων του καὶ τῶν αἰσθημάτων του τοσάκις τὰς εἶχε παρηγορήσει. Ἦτο εἰς τελευταῖος χαιρετισμός: ὀλίγον μῦρον δι' ἓνα νεκρόν. Ἐπορεύοντο λοιπὸν μὲ θάρρος οὐχὶ ἄμικτον πρὸς φόβον. Ἐφθασαν... ἀλλ' ἡ προσφορά των, ἡ τόσον ἀγνή, ἡ θυσία των, ἡ τόσον εὐπρόδεκτος, δὲν ἐπετελέσθη. Ὁ ζῶν δὲν ἠδύνατο νὰ θρηνηθῇ μεταξὺ τῶν νεκρῶν καὶ τὴν Ζωὴν δὲν ἠδύνατο νὰ περικλείῃ πλειότερον ὁ τάφος.

Οὐδὲν ἐνόησαν κατ' ἀρχὰς ἐξ ὧν ἐβλεπον, οὐδὲν ἐνόησαν ἐξ ὧν παρὰ τοῦ ἀγγέλου ἐνηχοῦντο. Δὲν ἐπίστευον οὔτε εἰς τὰ ὥτά των οὔτε εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των. Τὸ θαῦμα εἶχε καταπλήξῃ τὰς καλὰς καὶ ἀγίας γυναῖκας, ὅταν ὁμως ἐπέστησαν περὶ αὐτοῦ, ὅταν εἶδον ὅτι τίποτε δὲν ἔμεινεν ἐκ τοῦ τριημέρου νεκροῦ εἰμὴ τὰ ὀθόνια μόνον, τότε δὲν ἐκρατήθησαν οὐδὲ στιγμὴν, ἀνέλαβον πάσας τὰς δυνάμεις των καὶ μετέβησαν πρὸς τοὺς καταπεπληγμένους μαθητὰς τοῦ Σταυρωθέντος νὰ κηρύξωσι δεύτεραι ἄγγελοι αὐταὶ τὴν Ἀνάστασιν.

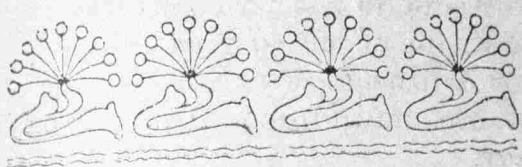
Σήμερον μετὰ παρέλευσιν τόσων αἰώνων, ὅταν κατὰ τὴν ἐνδοξον καὶ μεγάλην ἡμέραν τῆς Ἀνα-

στάσεως στρέφω τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ἀναγεννωμένην φύσιν, τὴν ὁποίαν τὸ ἔαρ κοσμεῖ τόσον ἐπιχαρίτως, ὅταν ἀκούω τὸ γλυκὺ κελάδημα τῶν λάλων πτηνῶν, τὰ ὅποια ἐπὶ τῶν κλάδων, ἐπὶ τῆς χλόης, τονίζουν τὸ ἐωθινὸν ἥσυχμα των, ὅταν αἰσθάνωμαι νὰ φθάνῃ μέχρις ἐμοῦ ἡ γλυκεῖα, ἡ βαλσαμώδης ἀπόπνοια τῶν ἀνοιγομένων καλύκων, νομίζω ὅτι τὴν ἡμέραν αὐτὴν κατὰ ἰδιαιτέρον μὲ λέγουσι, νομίζω ὅτι τὰ πτηνα ἐπαναλαμβάνουσιν εἰς χιλίους τόνους τὸ φαιδρὸν ἄγγελμα τῶν μυροφόρων: «Εώρακαμεν τὸν Κύριον», τὰ δὲ εὐώδη ἄνθη ἐκπέμπουσι τὸ ἄρωμα τοῦ μύρου, τὸ ὁποῖον αἱ γυναῖκες τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔφερον παρὰ τὸν τάφον. Καὶ τὸ ἥσμα αὐτὸ θὰ διακρινέται, τὸ ἄρωμα θὰ ἀνανεοῦται, διὰ νὰ κηρύττῃ καὶ αὐτὸ εἰς τοὺς αἰῶνας τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος.

Ἄς σιγήσωμεν. Ἡ φύσις εἶναι λαμπρὸς διερχομένης τῶν αἰσθημάτων τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ φύσις, ἣτις συνέπαθε κατὰ τὴν θυσίαν, συγχαίρει νῦν κατὰ τὴν Ἀνάστασιν. Τὰ πάντα ἀλλάσσουν περιβολήν, ἡ σκυθρωπότης καὶ ἡ μελαγχολία φεύγει πρὸ τοῦ φαιδροῦ ἔαρος, ὡς ἁμαρτία καὶ ἡ ἀρὰ πρὸ τοῦ Μεγάλου θαύματος. Πανταχοῦ ἀπλοῦται ἡ χαρὰ, ἡ μεγάλη, ἡ ἀνυπόκριτος. Τίς θὰ δυνήθῃ νὰ τὴν διερμηνεύσῃ;

Ἡ Φύσις καὶ μόνῃ ἡ Φύσις, ἣτις δι' ὅλων τῶν τόνων καὶ τῶν ρυθμῶν τονίζει τὸν ὕμνον τῆς Ἀναστάσεως!

Θ. ΚΑΒΑΛΙΕΡΟΣ ΜΑΡΚΟΥΙΖΟΣ



ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΟΣ

«Καθήμενον δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βή-
ματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή
αὐτοῦ, λέγουσα: Μηδὲν σοι καὶ
τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπα-
θον σήμερον κατ’ ὄναρ δι’ αὐτόν».
(Ματθ. κζ', 19).

Ἡ νύξ ἐπιπτεν.

Ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει τοῦ Δαβὶδ ἑκτακτός, ἀπὸ ἐνωρίς ἀκόμη, παρετηρεῖτο κίνησις. Ὁμίλοι ἀνθρώπων, χαμηλοφώνως συνομιλούντων καὶ χειρονομούντων, σχηματίζονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἰδίως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῆς πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Καθ’ ὅσον δὲ παρέρχεται ἡ ὥρα, ὁ κόσμος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνυπομονεῖ. Πολλοὶ μάλιστα, βαρυνθέντες νὰ περιμένουν, ἤρχισαν ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ ἴδια, δυσηρεστημένοι διὰ τὴν ἀποτυχίαν. Ὅτε, ἀγγελιαφόροι, δρομαίως τρέχοντες εἰς τὰς ὁδοὺς, διέδιδον δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν εἶδησιν:

— Ἐρχονται! ἔρχονται!

— Τὸν φέρουν;

— Ναί!

Καὶ τὸ πλῆθος παραμερίζει ἐν σπουδῇ, διὰ ν’ ἀφίση τὴν δίοδον εἰς τὴν ἐπερχομένην πολυάριθμον συνοδείαν. Στρακιδῶται καὶ ὑπηρέται καὶ ὄχλος πολὺς, μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ξύλων καὶ ὄπλων, σχηματίζουσι στενωτάτον καὶ πυκνὸν κύκλον πέριξ τοῦ μεγάλου τῆς Ἀληθείας Διδασκάλου, ὃν σύρουσιν οἱ μὲν καὶ σπρώχνουσιν οἱ ἄλλοι. Δὲν φωνάζουν πλέον, δὲν λέγουν τίποτε, διὰ νὰ μὴ ἀναστατωθῇ ἡ πόλις. Δὲν ἀκούεται δὲ εἰμὴ ὁ ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων ὁδῶν δοῦπος τῶν κατεσπευσμένων βημάτων των καὶ τῶν ὄπλων ἢ κλαγγή.

Πρὸ τοῦ μεγάρου τοῦ ἡγεμόνος, ἡ συνοδεία ἔστη πρὸς στιγμὴν διὰ νὰ ἐρωτήσῃ ἂν τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ ἡγεμὼν εὐρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἀλλ’ ὁ ἡγεμὼν ἔλειπεν.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ ἡγεμονίς, ἀκούσασα θόρυβον καὶ τὴν ὀχλαγωγίαν ἐν τῇ ὁδῷ, ἔτρεξεν εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ μεγάρου διὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει.

Ἦτο νύξ πλέον προκεχωρημένη. Ὡραία καὶ διαυγὴς ἑαρινὴ νύξ, σεληνοφώτιστος καὶ ἀστερόεσσα. Τὸ ἄπειρον στερέωμα ἐφαίνετο σχηματίζον, ἀπὸ τῶν πέριξ λόφων, γιγάντιον θόλον ἀνωθεν τῆς ἱερᾶς τῆς ἱστορίας πόλεως.

Τὸ πλῆθος ἐρωτᾷ περὶ τοῦ ἡγεμόνος· ἡ δὲ πομπὴ ἐτοιμάζεται νὰ ἐκκινήσῃ καὶ πάλιν, ὅτε, εἰς τὴν ἀσθενὴ τῶν καπνισμένων φανῶν λάμψιν, ἡ ἡγεμονίς διακρίνει, ἐν τῇ σκιᾷ τῶν ἀποκρυπτούσων τὴν σελήνην οἰκοδομῶν, τὸ πρόσωπον τοῦ ὠραίου τῆς Ἐκκλησίας Νυμφίου.

Ἡ γλυκυτάτη του καὶ ἡρεμὸς μορφή ἐξέφραζε τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα, τὴν ὑφίστην ἐγκαρτέρησιν. Ἐφαίνετο ὡς νὰ μειδιᾷ πρὸς τὰ μαινόμενα πλῆθη, μεταξύ τῶν ὁποίων μάλιστα ἀνεξήτει νᾶνεύρῃ ἐν βλέμμα οἴκτου καὶ συμπαθείας, ἡ πρόσωπον φίλου, τοῦ

ὁποίου τόσην ἡσθάνετο ἀνάγκην κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς ἐσχάτης δοκιμασίας. Ἡ ἐγκατάλειψις ἦτο πλήρης, ἡ ἀπομόνωσις ἀπόλυτος: ὅπου ἔστρεφε τοὺς ὀφθαλμούς, δὲν συνήντα-εἰμὴ βλέμματα αἰμοδιψῆ, πρόσωπα ἐξηγριωμένα, πυγμὰς προτεινομένας, ρόπαλα σειόμενα διὰ νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς κεφαλῆς Του καὶ διαρρήξωσιν αὐτήν... Ὡ! νὰ αἰσθάνεσαι ὅτι ἀγαπᾷς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι κανένα δὲν μισεῖς, καὶ νὰ βλέπῃς ὅτι κανεὶς ἐν τῷ κόσμῳ δὲν σ’ ἀγαπᾷ, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἐχθρὸς σου· τότε, καὶ Θεὸς νὰ ἦσαι, ἀποθαρρύνεσαι καὶ ἀποκάμνεις καὶ ρειλιάς...

Ἡ συνοδεία ἔμελλε νὰ ἐκκινήσῃ, ὅτε ἡ ἡγεμονίς εἶχεν ἐξέλθει εἰς τὸν ἐξώστην, τὰ δὲ βλέμματά της ἀντίκρυσαν ἀμέσως τοὺς ἐξαισίους ὀφθαλμούς τοῦ Υἱοῦ τῆς Παρθένου. Ἀσχεπῆς, μὲ τὴν κόμην καὶ τὰ ἱμάτια ἐν ἀταξίᾳ, μὲ τὰς χεῖρας δεμένας πρὸ τοῦ στήθους, καταβεβλημένος ἐκ τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἀπογοητεύσεως, ἵστατο, ὡς ὁ εὐεργετικώτερος τῶν κακούργων, ἐν τῷ μέσῳ τῆς περισφιγγούσης Αὐτὸν ζώνης τῶν στρατιωτῶν, δυσκόλως συγκρατούντων τοῦ αὐξάνοντος ὁλονὲν πλῆθους τὴν ὁρμήν. Ἡ ἡγεμονίς ἡσθάνθη ῥίγος, ἕνα τρόπον αἰφνίδιον καὶ διαπεραστικόν, καὶ ἔκαμε κίνημα ν’ ἀποσυρθῇ, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ ἀποτρόπαιον θέαμα. Ἀλλ’ οἱ πόδες της δὲν ἤθελον νᾶφίσουν τὸ ἔδαφος τοῦ ἐξώστου... Ἀκαταμάχητος δύναμις εἴλκυε τὰ βλέμματά της πρὸς τὰ βλέμματα Ἐκείνου!... Ποῖος εἶδεν ποτε τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ κατῴρθωσε νᾶποστρέψῃ ἀπ’ Αὐτοῦ τὸ βλέμμα;

Ἀλλ’ ἡ συνοδεία εἶχε παρακάμψει πλέον τὴν ὁδόν, καὶ μόνον ὡς μεμακρυσμένη ἀπήχησις ἤκούετο ὁ κρότος τῶν βηματισμῶν καὶ ὁ ὑπόκωφος τοῦ πλῆθους συνωστισμός.

— Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; ἠρώτησε τότε ἡ ἡγεμονίς ἕνα τῶν περὶ αὐτὴν θεραπόντων.

— Ὀνομάζεται Ἰησοῦς.

— Ἰησοῦς!... ἐπανελάβε κατάπληκτος ἡ ἡγεμονίς. Ἰησοῦς!... Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ Ἰησοῦς!...

Εἶχεν ἤδη ἀκούσει περὶ αὐτοῦ, περὶ τῆς διδασκαλίας του, περὶ τοῦ κηρύγματός του, περὶ τῶν θαυμάτων του. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, κατὰ τινα ἐμπιστευτικὴν μετ’ αὐτῆς συνέντευξιν, ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας βουλευτῆς Ἰωσήφ τὴν εἶχε προειδοποιήσῃ καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τῶν Φαρισαίων μελετωμένου ἐναντίον Αὐτοῦ πραξικοπήματος, ζητήσας μάλιστα καὶ τὴν ἐπέμβασίν της παρὰ τῷ ἡγεμόνι.

Πόσον εἶχε γοητευθῇ ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Ἰωσήφ! Πόσον εἶχε συμπαθήσει ἀκούουσα αὐτὸν νὰ τῆς ἀναπτύσῃ τὸ ὠραῖον καὶ εὐγενὲς τοῦ Ναζωραίου κήρυγμα! τὸ κήρυγμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον, ἀποκλείον πᾶσαν ἐργασίαν σκέψεως, ὠμίλει ἀπ’ εὐθείας πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγάπης τὴν ἀπερίφραστον, τὴν ἀπείριστον καὶ ἀληθινήν!... Καὶ ἀμέσως τὴν κατέλαβεν ἡ ἐπιθυμία νὰ συναντηθῇ μετ’ Αὐτοῦ, νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζὶ Του, νὰ Τὸν ἀκούσῃ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, νᾶνοίξῃ ἴσως καὶ αὐτὴ τὴν καρδίαν της εἰς τὸ γόητρον τῶν λόγων Του. Μὲ τὴν πρόφασιν δὲ ὅτι ἀμφοτέρωθεν ἔκρινον ἐκ φθόνου ἐκινούντο ἐναντίον Του οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἐξήτησε παρὰ τοῦ Ἰωσήφ νὰ Τὸν φέρῃ μίαν ἡμέραν παρ’ αὐτῇ διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ αὐτὴ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὁ Ἰωσήφ τῆς τὸ

ὑπεσχέθη. Ἐπρόκειτο μάλιστα νὰ ἔλθωσιν ἀπόψε· ὅτε, παρ’ ἐλπίδα, εἶχε συλληφθῇ πλέον ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀπήγετο πρὸς τὸν ἡγεμόνα.

Ἡ ἡγεμονίς πάσχει, ὑποφέρει, αγωνιά. Μέγιστον βάρος συνθλίβει τὰ στήθη της. Ἀόριστός τις φόβος τὴν συνέχει ὀλόκληρον. Θέλει νὰ ἐπικαλεσθῇ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων της, τοὺς θεοὺς της· καὶ δὲν τολμᾷ. Δὲν ἔχει πλέον πρὸς αὐτοὺς πεποιθήσιν· λησμονεῖ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὀνόματά των. Νομίζει ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀπέφευγον νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἐνθύμησίν της... Ποῖα εἰρωνεία, νὰ ἔχῃς τόσους θεοὺς καὶ κανεὶς ἀπ’ αὐτοὺς νὰ μὴ ἦναι θεὸς σου!

Μάτην προσπαθεῖ νὰ περισπάσῃ τὰς σκέψεις της. Αἱ σκέψεις της, συγκεντρωμέναι εἰς Ἐκεῖνον, δὲν δύνανται νᾶποσπασθῶσιν ἀπ’ Αὐτοῦ. Αἰσθάνεται πολὺ καλὰ τὴν κρίσιμον στιγμὴν, ἣν διατρέχει ὁ κόσμος. Βλέπει καταφανῶς τὸ καθεστὼς τῆς ἀνθρωπότητος κλονούμενον, παραλύον, ὑποχωροῦν μοιραίως εἰς τὴν ἀκατάσχετον τῆς Ἀναπλάσεως ὁρμήν. Οἱ ὅροι τῆς κοινωνίας ἀνατρέπονται. Ὁ Θεὸς τῆς Ἀληθείας ἔρχεται νὰ λάβῃ κατοχὴν τοῦ σύμπαντος, ἐκτοπίζων τοὺς θεοὺς τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἐπινοήσεως. Στιγμὴ φοβερά, καθ’ ἣν μέλλει ὁ ἄνθρωπος νᾶντικρυσθῇ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ γνωρισθῇ μαζὶ Του...

Ἡ κτίσις ὅλη Τὸν προσκυνεῖ, ἀναγνωρίζει τὸ μεγαλεῖόν Του καὶ ὑποτάσσεται εἰς τὸ κράτος Του. Δὲν ὑπάρχει Θεὸς γλυκύτερος Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος θυσιάζεται ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ! Εἶναι ὅλος ἀγάπη καὶ ὅλος στοργή. Δὲν εἶναι πλέον Θεὸς τιμωρὸς καὶ Θεὸς ἀνταποδότης· ἀλλὰ Θεὸς οἰκτίρμων καὶ Πατὴρ φιλόστοργος, συμπαθὼν πρὸς τὸ ἔργον τῶν χειρῶν Του, τὸν ἄνθρωπον. Τῆς ἰσχύος ἴδιον εἶναι ἡ ἐπιείκεια, ἡ ἀμνησικακία, ἡ μακροθυμία καὶ ἡ εὐεργεσία. Ὁ παντοδύναμος καὶ κραταῖος δὲν κολάζει, δὲν τιμωρεῖ· συγχωρεῖ, εὐσπλαγχνεῖται καὶ ἀνακουφίζει τοὺς πταίσαντας. Λέγει:

— Δεῦτε πάντες πρὸς ἐμὲ οἱ κοπιῶντες καὶ οἱ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Πιστεῦτε εἰς τὸν Θεόν, καὶ Ἐμὲ πιστεύετε. Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς Μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν Με. Ὁ δὲ ἀγαπῶν Με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς Μου· καὶ Ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ Ἐμαυτόν.

Καὶ ἡ ἡγεμονίς, ἐνθουσιώδης, ἐκστατικὴ, πετώσα μέσα εἰς ἀπείρους αἰθέρας ἀγάπης καὶ πίστεως, ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας της πρὸς τὸν οὐράνιον Μεσσίαν καὶ εὐλογεῖ Αὐτόν:

— Σὲ πιστεύω, Θεέ μου, καὶ Σὲ ἀγαπῶ! Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ἀλλ’ ἰδοὺ, αἰφνης, ἡ ὠραία εἰκὼν μεταβάλλεται: Σκότος πυκνὸν καλύπτει τὰ σύμπαντα, σεισμὸς συνταράσσει τὰ θεμέλια τῆς γῆς... Ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας, κρεμάται ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὡς ὁ ἐσχάτος τῶν καταδίκων, ἐν μέσῳ δύο ληστῶν... Φρίσσουσα ἡ κτίσις παρακολουθεῖ τὴν ἀγωνίαν ἐνὸς μεγάλου Θεοῦ!... Ὁ ἀναβαλλόμενος τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον, γυμνὸς ἐκπνέει ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς κατακρίσεως... Κλονίζονται οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀπειλοῦσι πτώσιν!...

Καὶ ἡ ἡγεμονίς πάσχουσα, ἀσθμαίνουσα, ἀσφυκτιῶσα, ἔντρομος καὶ αὐτῇ, συμψιθυρίζει μετὰ τοῦ εὐγνώμονος ληστοῦ τὴν ἀγνωτέ-

τέραν και εκφραστικώτεράν τῶν αἰώνων προσευχήν:

— Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου.

Ἀλλά και ἡ ζοφερὰ αὐτῇ εἰκόνι, ἡ εἰκὼν τῆς φρίκης και τῆς ἀπογνώσεως, δὲν διαρκεῖ πολὺ. Ὀλόχρυσοι ἀκτίνες, ἐκ τινος γωνίας τοῦ ἀγροῦ τοῦ Κεραμέως, ἀναγγέλλουσι μετ' ὀλίγον τὴν χαρουργὴν νέας Ἡμέρας και νέας Ζωῆς. Ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, νικήσας τὸν θάνατον, καταλύσας τὴν ἁμαρτίαν, σώσας τὸν ἄνθρωπον! . . . Ἡ κτίσις ἀνεθάρρηνσεν, ἐνθουσιᾷ, ἀνευφημεῖ τὸν Εὐεργέτην τῆς:

— Λυτρωτά, ὁ Θεός! εὐλογητὸς εἶ.

Αἰφνης ὅμως ἡ ἡγεμονίς ἀναπηδᾷ με τὰς τρίχας ἡνωρθωμένας ἐκ τῆς φρίκης. Αἱ ἀρθρώσεις τοῦ σώματός τῆς τρέμουν, ἡ φωνή τῆς πνίγεται, τὸ στήθος τῆς πνευστιᾷ. Δύο ἀνθρώπινα πτώματα ἔρχονται νὰ κηλιδώσουν τὴν χάριεσσαν τῆς ἐξαισίας εἰκόνας μορφῆν: Τὸ ἐν, στραγγαλισμένον ἐπὶ τῆς ἀγχόνῃς, με τερατωδῶς ἡλκισμένα χαρακτηριστικά, εἶναι τὸ πῶμα τοῦ Ἰούδα . . . Τὸ ἄλλο, ἐπιπλέον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τομπανιαῖον και ἀγνώριστον, εἶναι τὸ πῶμα τοῦ ἡγεμόνος, τοῦ συζύγου τῆς . . . Ἀπηλπισμένοι ἀμρότεροι, φεύγοντες τῆς συνειδήσεως αὐτῶν τὰς τύψεις, ἐξήτησαν τὴν λήθην τοῦ βίου των εἰς τὸν θάνατον . . .

Ἡ ἡγεμονίς, κλαίονσα, ἐπικαλεῖται ὁ αὐτοῦ: τὸ ἔλεος τοῦ Οὐρανοῦ:

— Μὴ στήσης αὐτοῖς, Κύριε, τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Σὺ αὐτὸς εἶπας, ὅτι ἄνωθεν ἦν αὐτοῖς δεδομένον νὰ ἔχωσιν ἐξουσίαν κατὰ Σοῦ . . . Ἄφες αὐτοῖς, Θεέ τῆς ἀγάπης! οὐ γὰρ οἶδασι τί ἐποίησαν . . .

— Ὁχι! τῆς ἀπαντᾷ τότε ὁ Χριστός. Μὴ ζητεῖς τὸ ἀδύνατον. Διὰ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ὅπως και διὰ τὴν δικαιοσύνην τῶν ἀνθρώπων, ἀπαιτεῖται μία ἐκτίκσις. Βεβαίως θὰ συγχωρηθῶσι και οἱ δύο. Διότι και οἱ δύο ἐχρημάτισαν ὅργανα ἀπλᾶ τῶν ἀνεξερευνήτων τῆς Θεῆς Οἰκονομίας βουλῶν . . . Ἀλλά, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν, εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμουν τὸ ἐπιπρόσθετον αὐτοῖς ἔργον τῆς μετανοίας. Ἐν δὲ και μόνον ἔργον τοῖς ὑπολείπεται: ἡ αὐτοχειρία . . .

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Μ. ΜΕΛΙΣΣΟΠΟΥΛΟΣ
καθηγητὴς ἐν τῇ Ρωσικῇ Σχολῇ

1. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Πιλάτος, ἀνακληθεὶς, τρία ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ (τῷ 36), ἐξ Ἰουδαίας, ἐξωρίσθη εἰς Βιέννην τῆς Γαλλίας, ἠτοκτόνησεν ἐκεῖ μετὰ τρία ἄλλα ἔτη (τῷ 39), ριφθεὶς εἰς τὸ ἐνδρεῖον τῆς πόλεως.

Η ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Ἐστὴν ἐκκλησιὰ μωσκοβολᾷ ἡ δάφνη,
Τὸ χελιδόνι φθύνει σὴ φωνή,
Τ' ἀηδὼν ἀκούστηκε νὰ ψάλλῃ.
Ἦλθ' ἡ γλυκεῖά μας Πασχαλιά.

— Χριστὸς ἀνέστη—κι' ἡ καρδιὰ χτυπάει
Μαζὺ μετὰ τὴν καμπάνα τοῦ χωριοῦ.
Ἐστὴν ἐκκλησιὰ ποῖος ἡμπορεῖ γὰ νὰ μὴν πάη,
Μιὰν ἄλλη ἀνάστασι, λογιζόντας στὸ νοῦ,

Πῶς θὰ ξυπνήσῃ ὁ ἄνθρωπος μιὰν ἡμέρα
Λατρεύοντας μονάχα τὸ μυαλό,
Μιὰ ἐκκλησιὰ θὰ νὰ 'νε ὅλη μας ἡ σφαῖρα
Καὶ μιὰ θρησκεία: τὸ Καλό! . . .

ΚΙΜΩΝ ΜΠΕΛΛΑΣ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΩΝ ΑΝΔΡΕΙΩΝ

(Ἱστορικὸν ἐπεισόδιον)

Ἀυγερινὸς τῆς Πασχαλιᾶς χαιρέτισε μετὰ τὰς χρυσὰς ἀκτίνες τοῦ ἀπάνω στα σουλιώτικα βουνὰ τοὺς Κλέφτες τοὺς Κατσαντωναίους, σαράντα παλληκάρια ἕνα κι' ἕνα και τὸν Ἀρχηγό τους τὸν Κατσαντώνη, τὸν ἀνδρεῖον τῶν ἀνδρείων, σαράντα ἕναν. Εἶταν μαζὺ τὸ ἄνθος τῆς Κλεφτουριάς: ὁ Λεπενιώτης, ὁ Χασιώτης, ὁ Τσιόγκας, ὁ Φραγκίστας . . .

Ἐρχονταν ἀπὸ τὰ χειμαδιὰ τῆς Λάμαρης και πῆγαιναν στὸ Μοναστήρι τοῦ Κουγκιοῦ νὰ κάμουν πασχαλιὰ μετὰ τὸν ἄλλον ἀνδρεῖον τῶν ἀνδρείων, τὸν Καπετὰν Καλόγερο, τὸν Σαμουήλ, κι' ἀπ' ἐκεῖ νὰ τραβήξουν γιὰ τὰ κλέφτικα λιμέρια.

Ὁ Αἰτὸς τοῦ Πίνδου πῆγαινε νὰ χαιρετῇ τὸ Λεοντάρι τοῦ Σουλίου!

Οἱ δύο ἀνδρες ζηλεύονταν συναμεταξύ τους και φθονοῦσε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς ὅτι κατὰ βάθος εἶταν ἀγοπημένοι ἐχθροί, ἀλλὰ στὰ μάτια τοῦ κόσμου φαίνονταν ἀγαπημένοι φίλοι.

Ἄνοιξε διάπλατα ἡ θύρα τοῦ Μοναστηριοῦ και μῆταν μέσα οἱ ἡμίθεοι και τὰ φλάμπουρα τῆς Κλεφτουριάς. Ξαμαρτώθηκαν μπροστὰ στὸ νάρθηκα και μῆταν ταπεινὰ στὴν ἐκκλησιὰ. Προσκύνησαν τὴν Ἀνάστασι, ἤκουσαν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», μετὰλαβαν, πῆραν ἀντίδωρον ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Καπετὰν Καλόγερου και ὕστερα βγήκαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ και φόρεσαν τ' ἄρματα τους. Ἐκεῖ κάθησαν και περίμεναν και σὲ λίγο βγήκε ὁ Καπετὰν Καλόγερος. Οἱ δύο μεγάλοι ἀρχηγοὶ σφιχταγκαλιάστηκαν και φιλήθηκαν σταυρωτά, κι' ὕστερα ἀνέβηκαν στὸ δοξάτο τοῦ Μοναστηριοῦ, ὅπου εἶταν στρωμένο κατάμακρο τραπέζι, με ψωμιὰ, με τρία-τέσσερα ἀρνιά ψημένα, με γάλατα και τυριά, με κίμμιὰ διακοσμοῦ κόκκινα αὐγά σκορπισμένα και με κίμμιὰ δεκαριά πλόσκες γεμάτες κρασί ἁγιομαυρίτικο.

Στὸ κεφαλοτράπεζο κάθησαν οἱ δύο Ἀρχηγοὶ και δεξιὰ κι' ἀριστερὰ οἱ καλόγηροὶ τοῦ Μοναστηριοῦ ἀπὸ τὴν μεριά, ποῦ κάθονταν ὁ Κατσαντώνης.

Ὁ Καπετὰν Καλόγερος ἠυλόγησε τὸ τραπέζι κι' ὕστερα, παίρνοντας στὸ χέρι τοῦ ἕνα κόκκινο αὐγὸ, εἶπε στὸν Κατσαντώνη:

— Πιὰ' ἐν' αὐγὸ νὰ τσιουγκρίσωμε.

Ὁ Κατσαντώνης πῆρε ἐν αὐγὸ, κι' ὁ Καπετὰν Καλόγερος ἔλαβε θέσιν νὰ χτυπήσῃ, λέγων:

— Χοιστὸς ἀνέστη! Καπετὰν Ἀντώνη . . .

— Ἀληθῶς ἀνέστη! Καπετὰν Καλόγερε . . .

Ἀπολογήθηκε ὁ Κατσαντώνης, κι' ἔλαβε κι' αὐτὸς θέσιν νὰ χτυπήσῃ και στήν στιγμὴ ὅλοι, Καλόγεροὶ και Κλέφτες, πῆραν ὁ καθένας ἀπὸ ἐν' αὐγὸ στὸ χέρι τους.

Οἱ δύο Ἀρχηγοὶ ἐτοιμάστηκαν ν' αὐγομαχίσουν. Ὁ Καπετὰν Καλόγερος εἶπε στὸν Κατσαντώνη:

— Κράτα τὸ κάτω νὰ χτυπήσω.

— Κράτα τὸ ἐσὺ νὰ χτυπήσω ἐγὼ!

Τοῦ ἀντιλογήθηκε ὁ Κατσαντώνης.

Οἱ δύο πολεμοῦχοι ἄνδρες ἀγριοκυττάχθηκαν.

— Θὰ χτυπήσω ἐγὼ πρῶτος (εἶπεν ὁ Καπετὰν Καλόγερος), γιὰτ' εἶμαι ἱερωμένος και πειὸ ἡλικιωμένος . . .

— Ἐγὼ θὰ χτυπήσω πρῶτος (ἀντεῖπεν ὁ Κατσαντώνης), γιὰτ' εἶμαι πρῶτος ὅλων τῶν Κλεφτῶν . . .

— Πρωτεύει πάντα ἡ Ἐκκλησιὰ και μ' αὐτὴν κι' οἱ συλλειτουργοὶ τῆς . . .

Εἶπε πάλιν ὁ Καπετὰν Καλόγερος.

— Μόνον ὅταν φορῇς τὸ πετραχεῖλι εἶσαι ἀνώτερός μου!

Ἀντεῖπεν ὁ Κατσαντώνης.

Ὁ ὑπερήφανος Ἠγούμενος τοῦ Κουγκιοῦ κι' ὁ ἀνυπότακτος ἀρχηγὸς τῶν Κλεφτῶν ἀναψαν. Ὁ ἕνας εἶταν φωτιὰ κι' ὁ ἄλλος μπαρούτι, ὁ ἕνας θετικὸς ἡλεκτροισμὸς κι' ὁ ἄλλος ἀρνητικὸς και δὲν χρειάζονταν παρὰ μία τρίχα γιὰ νὰ σμιχτοῦν και νὰ φκιάσουν τὸν κεραυνό!

Σὰν ἀστραπὴ τότε πετάχθηκε ὁ Λεπενιώτης και μῆκε ἀνάμεσά τους.

— Κι' ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος σας (τοὺς εἶπεν) ἔχετε δίκην! Οὔτε ὁ πολέμαρχος τοῦ Σουλίου, οὔτε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Κλεφτῶν εἶναι δίκην νὰ πέσῃ κάτω γιὰ τὸν ἄλλο! Νὰ τσιουγκρίσετε στὰ ἴσια (χτυπώντας δηλαδὴ ὀρίζοντα τὰς μύτες τῶν αὐγῶν).

Στὴν στιγμὴ τὸ μαῦρο σύννεφο, ποῦ εἶχε καθήσει ἀνάμεσά τους, σκόρπισε στήν πνοὴ τῆς εὐφυΐας τοῦ Λεπενιώτη κι' ἡ δυὸ ψηλότερες κορφές τῆς Παλληκαριᾶς τσιουγκρίσαν τὰ κόκκινα αὐγά στὰ ἴσια, κι' ὡ τοῦ παραδόξου! ἔσπασαν και τὰ δύο!

— Χοιστὸς ἀνέστη! και τοῦ χρόνου . . . Φώναξαν οἱ Κλέφτες.

— Ἀληθῶς ἀνέστη! και τοῦ χρόνου . . . Ἀντεφώνησαν οἱ Καλόγηροὶ.

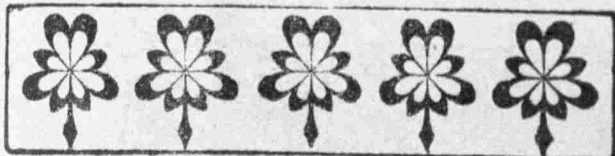
Τὸ ταυτόχρονο σπάσιμο τῶν δυὸ κόκκινων αὐγῶν θεωρήθηκε κι' ἀπὸ τοὺς Κλέφτες κι' ἀπὸ τοὺς Καλόγερους, ποῦ παρακολοῦθοῦσαν μετὰ μεγάλο καρδιοχτύπη τὴν ἐριδα τῶν δυὸ μεγάλων ἀρχηγῶν, ὡς ἱερὸ σημεῖο, ὅτι ὁ Θεὸς θεωροῦσε και τοὺς δυὸ ὡς ἴσους κι' ὅτι κανένας τους δὲν εἶταν κατώτερος ἀπὸ τὸν ἄλλο, και φώναξαν μ' ἀκράτητη χαρὰ:

— Νὰ ζήσετε κι' οἱ δυὸ σας πάντα μεγάλοι κι' ἀσπροπρόσωποι!

Οἱ δυὸ ἀντίζηλοι σκύβουν τότε τὸ κεφάλι μετανοημένοι, και σὲ λίγο, καρφωμένοι ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν Καλογέρων και τῶν Κλεφτῶν, ἀνοίγουν τὴν ἀγκαλιά τους και πέφτουν ὁ ἕνας μέσα στὸν ἄλλο! Ὁ Κατσαντώνης φιλεῖ τὸ χέρι τοῦ Καπετὰν Καλόγερου κι' ὁ Καπετὰν Καλόγερος φιλεῖ τὸ μέτωπον τοῦ Κατσαντώνη, κι' ἀπὸ τότε ὁ Αἰτὸς τοῦ Πίνδου ὀνομάζει πατέρα του τὸ Λεοντάρι τοῦ Σουλίου, και τὸ Λεοντάρι τοῦ Σουλίου ὀνομάζει γιὸ τοῦ Αἰτοῦ τοῦ Πίνδου!

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ





ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΝΟΙΞΙΣ

Δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς τίποτε τὸ ἐπιβλητικώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον συνάμα ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν τοῦ Πάσχα ἑορτῆν, ἣτις εἶναι ἐνταυτῷ καὶ ἑορτὴ τῆς Ἀνοίξεως!

Ἐνῷ οἱ οὐρανοὶ ἀγαλλιοῦν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, ἡ γῆ ἐπίσης κοσμεῖται καὶ ἀκτινοβολεῖ.

Ἐπάνω οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων ψάλλοντες τὴν θείαν δοξολογίαν των, ἐδῶ κάτω τὰ ἔαρινά θέλγητρα τονίζοντα τὰς θαυμασιωτέρας χορδὰς τῆς ἰδικῆς των!

Παρήλθεν ἡ ἑβδομάς τῆς Ἀγωνίας καὶ τοῦ Πένθους... Σήμερον εἶναι ἡμέρα ἀρρήτου εὐδαιμονίας, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡ Φύσις αὐτὴ ἐπιθυμεῖ νὰ συμμεθέξῃ. Τὸ πᾶν ζωογονεῖται, τὸ πᾶν ψάλλει, τὸ πᾶν ἀνθεῖ, ἡ καρδιά καθὼς καὶ ἡ γῆ, ἐν δὲ τῇ γενικῇ ταύτῃ διαχύσει τῶν δημιουργημάτων εἰς ὕμνος Εὐγνωμοσύνης ὑψοῦται πρὸς τὸν Δημιουργόν...

Θαυμασία πράγματι ἀναγέννησις, ἀποδεικνύουσα ὅτι τὸ πᾶν ἀναστῇ, ἀνανεοῦται, ἐπανερχεται πρὸς χαρὰν καὶ ἀνακούφισιν ἐκείνων, οἵτινες πιστεύουν, ἀγαποῦν, ἐλπίζουν, ἢ κλαίουں...



Ὁ κώδων τῶν Χριστουγέννων, ἀναγγέλων τὴν Ἀπολύτρωσιν, δὲν συγκινεῖ περισσότερο ἀπὸ τὸν φαιδρὸν κωδωνισμόν τῶν ἐκκλησιῶν, τὸν ἀγγέλλοντα τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, τὴν ἐνδοξοτέραν μεταξὺ τῶν ἑορτῶν, ἡ ὁποία καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀδιαφόρους καρδίας ρίπτει μίαν ἀκτίνα Πίστεως καὶ Ἐλπίδος. Καθὼς ὁ ἀρχαῖος ἐβραϊκὸς νόμος ἐπιβάλλει κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ἀνακένωσιν ὅλων τῶν ἀντικειμένων τοῦ οἴκου καὶ τὴν ἀπόδυσιν τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου» ἀπὸ ἡθικῆς ἀπόψεως, οὕτω καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία προτρέπει ἡμᾶς νὰ ἐξαγνισθῶμεν, νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν βελτιώσιν μας καὶ νὰ περιβληθῶμεν διὰ τῆς Καλοσύνης καὶ τῆς Ἀγάπης καθ' ἣν ἐποχὴν καὶ ἡ Φύσις αὐτὴ περιβάλλεται διὰ τῶν λαμπροτέρων τῆς κοσμημάτων.



Ἡ Πρόνοια ἠὲ δόκησεν ὅπως τὸ ἔαρ ἐπανερχεται καθ' ἕκαστον ἔτος διὰ νὰ θεραπεύῃ τὰς καρδίας, τὰς ὁποίας συχνὰ προσβάλλει ἡ θλίψις ἢ ἡ μελαγχολία... Ὅταν τὰ ἄνθη μειδιοῦν καὶ τὰ πτηνὰ ψάλλουν, αἱ πληγαὶ κλείουν, τὰ δάκρυα ξηραίνονται...

Δι' αὐτὸ καὶ ἀγαπῶμεν τόσῳ πολὺ τὴν ὥραιάν ταύτην τοῦ ἔτους ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν δὲν χαίρει τις μόνον, ἀλλ' αἰσθάνεται κατὰ τι περισσότερο: Ἐλπίζει!

ΙΟΥΛΙΑ Ἰ. ΚΑΡΑΛΗ



Ἡ Ἀποκαθήλωσις.

(Ἔργον Ροῦβενς)

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ

Ἦσουν βουνὸ καὶ ταπεινὸ καὶ στεῖρο
καὶ εἰς τὰ ἔρημα πλευρά σου γύρω
μόλις ἐφύτρωναν φτωχὰ χορτάρια.



Ἡ φρίκη στὴν κορφή σου τριγυρνοῦσε
καὶ πόδι καθαρὸ δὲν ἐπατοῦσε
τὰ ματοκυλισμένα σου λιθάρια.



Ἦσουν σπαρμένο μὲ ληστῶν κρανία,
βογγοῦσε θάνατος καὶ ἁμαρτία
μέσ' στὸν ἀφωρισμένο σου ἀέρα,



Μὰ φορτωμένος τὸν Σταυρὸ στὸν ὄμο,
ὡσάν ληστής, τὸν φοβερό σου δρόμο
ἀνέβηκεν ὁ Αὐτρωτὴς μὲ μέρα.

Καὶ τοῦρανοῦ ἐγέλασε τὸ δῶμα
ἐπάνω εἰς τὸ ἄχαρό σου χῶμα
καὶ ἅγιασες ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη,



Γιατὶ μὲ τοῦ Χριστοῦ μας τὸ μαρτύριο,
τὸ πειδὸ βαθὺ καὶ ὑψηλὸ μυστήριον,
στά ὕψη σου, ὦ Γολγοθᾶ, ἐγίνη.



Ὡ ἅγιον βουνὸ τοῦ μαρτυρίου,
τοῦ πόνου καὶ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου,
ποῦ ἄστραφεν ἀθάνατη ἐκεῖ πέρα!

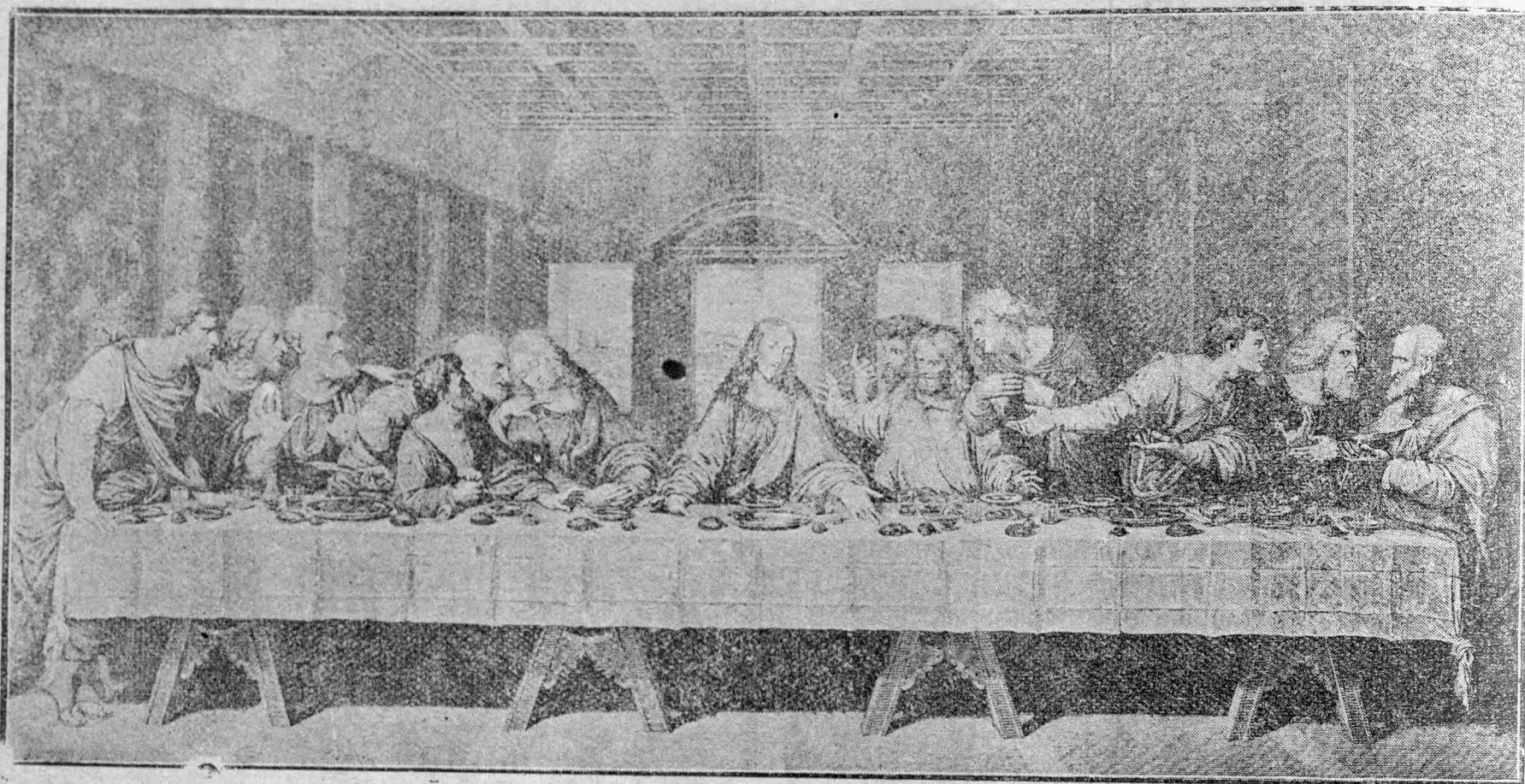


Εἰσαι ὁ βράχος ποῦ ἡ Ἀνθρωπότης
ἀνέβηκε καὶ βρῆκε τὸ Θεό της.
ποῦ ἐξήτει μὲ λαχτάρα νύχτα μέρα.

Ἀθῆναι.

ΑΡΙΣΤ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ





‘Ο Μυστικός Δείπνος

(Έργον Λεονάρδου Δαβίντση)

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

‘Οπως ὁ ἥλιος, πρὶν δύσῃ τελείως, δίδει πρὸς τοὺς θεατὰς ὅλας τὰς πορφύρας του καὶ μᾶς χαρίζει μίαν φευγαλέαν ὥραν μελαγχολίας καὶ ψυχορραγούσης γλυκίτητος, τοιούτοτρόπως καὶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ Πάθους, πρὶν χωρισθῇ τῶν μαθητῶν του ὁ Ἰησοῦς, τοὺς ἔκαμε νὰ γευθοῦν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, μαζὶ μὲ τὸν ἄρτον καὶ μὲ τὸν οἶνον, ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης του καὶ ὅλην τὴν ὑπεροχὴν τῆς θεότητός του.

Ἡ τέχνη τὸν ἀπεθανάτισε τὸν Μυστικὸν Δείπνον καὶ ὅλαι αἱ χεῖρες τῶν ζωγράφων καὶ ὅλοι τῶν ποιητῶν οἱ κάλαμοι ἔδωσαν τὸ μέτρον τῶν εἰς τὸ θέμα αὐτό, ἕνα δὲ ἀριστουργημα τῆς παγκοσμίου τέχνης, ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλειότερα, ἂν ὄχι τὸ μεγαλειότερον μνημεῖον τῆς ὅλης ζωγραφικῆς τῶν αἰώνων — ἡ εἰκὼν τοῦ Λεονάρδου Δαβίντση, εἶνε ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος.

Καὶ τῶντι ὁ Μυστικὸς Δείπνος, ἐκτὸς τῆς σημασίας τῆς ἀποχαιρετιστηρίου, τὴν ὁποῖαν ἔχει, ἐκτὸς τῆς ἀπολύτου τοῦ ποιήσεως, ἐνέχει καὶ τὴν ἀπειρον σημασίαν τοῦ συμβόλου. Ἡ θυσία, ἡ ἀπόφασις τῆς θυσίας, ἐτελέσθη κατ’ ἡν στιγμὴν ὁ Ἰησοῦς, ἐξυψῶν ὡς σύμβολον τοῦ σώματός του καὶ τοῦ αἵματός του τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον, ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ τὰς γενεὰς πρὸς αἰώνιον ἐξίλασμον καὶ σωτηρίαν.



Ἡ ἀπλότης τοῦ τελευταίου τούτου γεύματος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν του ἔχει ἐν θέλητρον ἀνέφικτον, τὸ ὁποῖον διαβλέπομεν εὐκόλως διὰ τῆς διηγήσεως τῶν Εὐαγγελιστῶν.

Ἡ λύσις τοῦ δράματος ἐπλησίαζε. Τὸ συ-

νέδριον εἶχεν ἀποφασίσει τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν προτεραίαν τῆς Πέμπτης, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Καϊάφα, ἡ τιμωρία εἶχεν ἀποφασισθῇ καὶ εἶχεν εὐρεθῇ καὶ ὁ προδότης. Τριάκοντα ἀργύρια εἶχον ὀρισθῇ ὡς τίμημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς, ὅστις ἐγνώριζε τὸ τέλος, ὅστις ἤξευρεν, ὅτι, βαδίζων πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς νίκης, ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὴν πύλιν τοῦ θανάτου, ἠθέλησε διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ γευθῇ τὴν ζωὴν καὶ τὸν ἄρτον καὶ τὴν ἀγάπην τῶν μαθητῶν του καὶ ἠθέλησεν ἀκόμη νὰ προετοιμάσῃ τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ νὰ τοὺς ἐγκαρδιώσῃ εἰς τὴν ἀνοχὴν τῆς θυσίας.

Καὶ ὁ μελλοθάνατος ἐζήτησε νὰ ἐτοιμασθῇ τὸ πασχαλινὸν δεῖπνον παρ’ ἐνὸς τῶν μαθητῶν του καὶ συνήχθησαν περὶ τὴν λύκην εἰς ὑψηλὸν δωμάτιον, ὅπου ὁ ἀμνός, σύμβολον τῆς διασώσεως τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τοῦ ὀλέθρου τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ ἄζυμος ἄρτος καὶ τὰ πικρὰ χόρτα, σύμβολα τῆς πικρᾶς ζωῆς τῆς ἐρήμου, ὑπῆρχον διηυθετημένα.

Τὸ δεῖπνον τοῦ Πάσχα εἶχε τῶντι ἕνα χαρακτηριστικὸν μνημοσύνου καὶ ὅλα τὰ ἐδέσματα καὶ ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ εἶχον σημασίαν συμβολικὴν. Αἱ οἰκογένειαι συνήρχοντο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης πρῶτος ἔπινεν ἀπὸ μέγα ποτήριον κεκραμένου οἴνου, τὸ ὁποῖον ἔπειτα ἐκυκλοφόρει εἰς ὅλα τὰ οἰκογενειακά μέλη ἐν μέσῳ ψαλμῶν.

Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς ἐν τοσούτῳ ἡρώτα τὴν αἰτίαν τῆς ἐορτῆς καὶ ὁ πατὴρ τότε διηγεῖτο τὴν φυγὴν τῆς Αἰγύπτου, τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἐρήμου, ὅλον τὸ δράμα ἐκεῖνο τὸ ἀλησμόνητον τῆς μεταναστεύσεως τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ἐπειτα ὁ ἀμνὸς ἐτρώγετο, ὁ πατὴρ ἔδιδεν εἰς ὅλους τεμάχιον ἄρτου, ἐμβαπτιζόμενον ἐντὸς τῶν πικρῶν χόρτων καὶ τὸ γεῦμα ἐτελείωνε πάλιν διὰ τελευταίου ποτηρίου οἴνου. Καὶ εἶχε τὸ πάσχα αὐτὸ κατὰ τὴν πατριαρχικὴν καὶ ὁμοίαζε μᾶλλον πρὸς τελετὴν καὶ θυσίαν.

Καὶ ἀφοῦ ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε τὰ παραδείγματα τῆς ταπεινώσεως, καὶ ἀφοῦ ἀνήγγειλε τὸ ἁγ-

γέλμα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ καὶ εἶπεν ὅτι ἦτο ἡ τελευταία φορὰ, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐγεύετο τὸ γέννημα τῆς ἀμπέλου, ἀφοῦ ἔπλυνε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, ἦλθεν ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν αἱ λέξεις τῆς προδοσίας ὄχι ὡς παράπονον, ἀλλ’ ὡς μελαγχολία ἄρρητος ἐξηλθον τῶν χειλέων του: «Εἰς ἐξ ἡμῶν παραδόσει με».

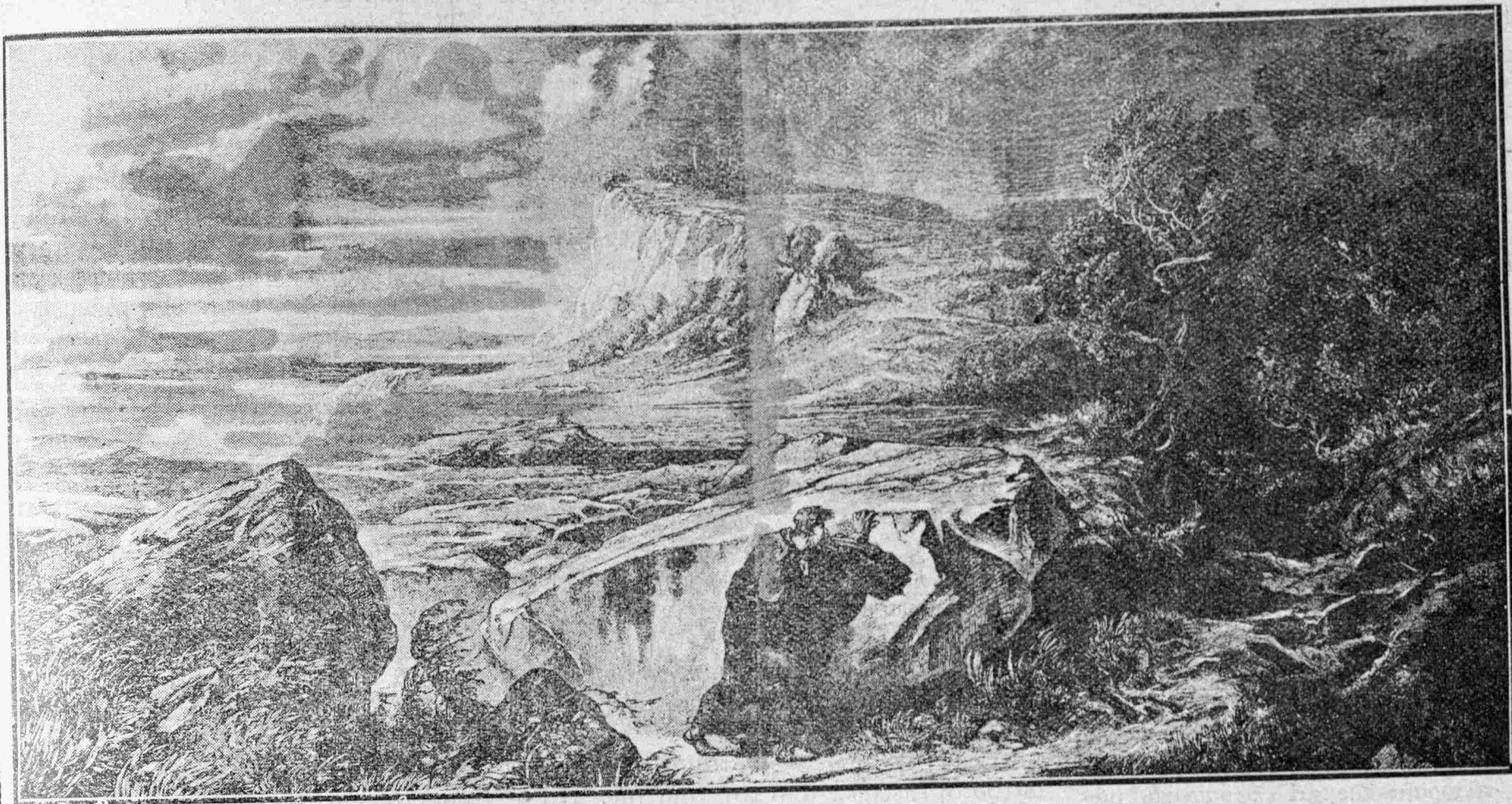


Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς τῆς ἀναγγελίας αὐτῆς τοῦ προδότου, ὅστις εὐρίσκετο μεταξὺ τῶν μαθητῶν, ἐξέλεξε καὶ ὁ Λεονάρδος Δαβίντση εἰς τὴν ἀπαράμιλλον εἰκόνα του. Ὁ Χριστὸς εἰς τὸ μέσον τῆς εἰκόνης ἴσταται μὲ τὸ πρόσωπον τεθλιμμένον, ἀλλ’ ἀκτινοβολοῦν μολαταῦτα, μὲ τὰς χεῖρας ἐκτεινομένας εἰς σχῆμα εὐλογίας καὶ ἐγκαρτερήσεως συγχρόνως. Γύρω του οἱ μαθηταὶ ὅλοι ἴστανται ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀποκαλύψεως. Ὁ εἰς ἀτενίζει τὸν ἄλλον, ὁ εἰς ἐρωτᾷ τὸν ἄλλον ὅλοι στρέφονται πρὸς ἀλλήλους καὶ ὅλοι μὲ τὰς φυσιογνωμίας ἐμψυχουμένας ἀπὸ ἐκπλήξιν, θλίψιν, ἀγανάκτησιν, ἀνησυχίαν, ἀπορίαν, θέλουν νὰ μάθουν τοῦ προδότου τὸ ὄνομα, ν’ ἀνακαλύψουν τὸν ἱερόσυλον. Καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὁ Ἰούδας, ζῶσα εἰκὼν τῆς ψυχικῆς εἰδεχθείας, σκοτεινὸς καὶ περισκεπτός, δύσπιστος, ἀναμένει τὴν ὥραν. Ἐμπροσθέν του ἡ ἀλατοδόχη εἶνε ἀνεστραμμένη εἰς σημεῖον κακοῦ οἰωνοῦ. Μακρὰν ἀπὸ τὸ παράθυρον αἱ ἀκτῖνες τῆς κυανῆς ἡμέρας εἰσδύουν γαλήνιοι.

Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ζωγράφος μὲ τὴν δύναμιν τῆς μεγαλοφυΐας του διέβη τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις καὶ ὠραματίσθη ἀληθῶς τὸν θεῖον δεῖπνον τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὅλον τὸ θεῖον τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὅλον τὸ ἀνθρώπινον τῆς θανάσιμου ἀνησυχίας καὶ θλίψεως τῶν μαθητῶν, ἐκτυλίσσονται εἰς τὴν εἰκόνα.



Καὶ ἔπειτα ὁ Ἰησοῦς, κλίνας “εἰς” τὸ οὖς τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Πέτρου, ἀνήγγειλε τὸν



Ο Γολγοθᾶς

(Ἔργον) Φέρεστερλιγγ

ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ

προδότην καί, μὴ θέλων νὰ βλέπῃ τὸν ξένον ἐκείνον μεταξὺ τῶν μαθητῶν του, τοῦ εἶπε νὰ πράξῃ ὅ,τι εἶχε νὰ πράξῃ. Καὶ ὁ Ἰούδας ἠγγέρθη καὶ ἐξῆλθε καὶ ἦτο, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, νύξ, νύξ εἰς τὸ στερέωμα, νύξ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ προδότου, νύξ παντοῦ ἔξω τοῦ δωματίου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπομείνῃ ὁ Ἰησοῦς τελῶν τὸ μυστήριον τῆς διανομῆς τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος. Ὁ διδάσκαλος τότε ἐσκόρπισε γύρω του τὴν θυσίαν καὶ ἔδωκε διὰ τὰς γενεὰς καὶ τοὺς αἰῶνας ὡς δῶρον τὴν θεότητά του.

Τὸ τέλος τοῦ δείπνου ἔχει κάτι τι πένθιμον καὶ ἰδιαιτέρως σκυθρωπὸν. Οἱ μαθηταὶ ἐξανίστανται κατὰ τῆς ιδέας αὐτῆς τοῦ θανάτου, τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς τοῖς παρουσιάζει ἐγγύτατον. Ὁ Πέτρος, μὲ τὴν ὁρμὴν τῆς στιγμιαίας θερμότητος, λέγει, ὅτι δὲν θὰ προδώσῃ ποτὲ τὸν Ἰησοῦν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡ ὑπόσχεσίς του θ' ἀθετηθῇ πρὸ τῆς αὐγῆς καὶ πρὸ τῆς λαλιάς τοῦ ἀλέκτορος. Οἱ ἄλλοι μαθηταὶ εἶνε ἐξαλλοὶ, φοβισμένοι. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὠμίλει ἀλληγορικῶς περὶ ξιφῶν, σύρουν δύο ξίφη καὶ τὰ ἐπιδεικνύουν εἰς αὐτόν, ὡς ἂν ἠδύνατο ὁ σίδηρος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προφητειῶν.

Καὶ ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐξέρχεται ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Θεοῦ καὶ ἓνας διάλογος μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ἓνας διάλογος τραγικὸς καὶ θεῖος, συνεχίζεται.

Ἄλλ' ἡ ψυχὴ ἐξυψοῦται πρὸς τὴν νίκην, ἡ ἀγωνία καταπαύει, ἡ γαλήνη τῆς ἐγκαρτερήσεως κατέρχεται εἰς τοῦ Ἰησοῦ τὴν καρδίαν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀληθῶς ἐνίκησε τὸν κόσμον. Καὶ ὁ ἄγγελος τότε κατέρχεται μετὰ τῶν πρώτων λάμπσεων τῆς ἡοῦς, ἄγγελος ἐγκαρδιώσεως, ἄγγελος εἰρήνης, ἄγγελος ἀγάπης, ἄγγελος ἐλέου, ἄγγελος θριάμβου.

Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτο πρῶτὴ Μεγάλῃς Πέμπτης. Ὅλα τὰ σπίτια τοῦ μικροῦ ἐκείνου χωριοῦ ἦσαν ἀνάστατα· αἱ καλαὶ νοικοκυραὶ ἐτοίμαζαν τὰ τσουρέκια, ἔβαφαν τὰ αὐγά καὶ ἔκαμναν κάθε λογῆς ἐτοιμασίαν διὰ τὴν Μεγάλῃν Ἑορτήν.

Τὰ παιδιὰ ἔξω χαρούμενα ἐγύριζαν στὰ λειβάδια, ἐμάζευαν ἀγριολούλουδα ἢ ἐκαμάρωναν τὰ ρονάκια ποῦ ἔβροσκαν εἰς τὴν πλάτη τοῦ μικροῦ λόφου. Μέσα εἰς αὐτὴ τὴν κίνησι δὲν ἔλιπεν οὔτε ἡ χαρὰ οὔτε τὰ γέλια. Ἡ κοπελλοῦδες τοῦ χωριοῦ μὲ τὸν πόθον νὰ ἐορτάσουν ὕστερ' ἀπὸ τόση νηστεία τὴν ὥραίαν τοῦ Πάσχα ἑορτήν, νὰ χορέψουν στολισμένες μὲ τὰ γιορτερά των, μπρὸς στὰ περήφανα παλληκάρια, ἐσιγοτραγουδοῦσαν καὶ κανένα τραγουδάκι δειλὰ-δειλὰ εἶτε ὅταν ἐγύριζαν ἀπ' τὴ βρύσι, εἶτε ὅταν ἐμάζευαν τὰ καθαρά ἀσπρόρουχα, ποῦ εἶχαν ἀπλώσει στὸν ἥλιο.

Ὅλες ἡ κοπελλοῦδες τοῦ χωριοῦ ἦσαν χαρούμενες. Μόνον τὴν Ρηνιώ, τὴν κόρη τοῦ Θανάση Τόγια, τὸ εὐμορφότερο καὶ ἀφροπλάσμενο κορίτσι τοῦ χωριοῦ, κατέρωγε μὴ φοβερὴ λύπη. Στὸ ρόδινο πρόσωπό της μὴ ὀχρότης εἶχε ξαπλωθῇ καὶ ἀπ' τὸ πλούσιο στῆθος της ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἐβγαίνει ἓνας βαθὺς στεναγμός, ποῦ ἐνόμιζες ὅτι ἔσχιζε τὴν καρδιά διὰ νὰ πεταχθῇ ἔξω. Ἐνα μεγάλο φοβερὸ φεῖδι εἶχε μέσα της ποῦ τῆς ἔτρωγε τὰ σωθικά, καὶ τῆς παραζάλιζε τὸ κεφάλι. Μόλις ἐκρατεῖτο ὀρθὴ καὶ σὰν ἀφηρημένη, σὰν φάντασμα ἔκαμνε τὰ παραγγελίας ποῦ τῆς μνηοῦσεν ἡ μητέρα της. Τὸ μεσημέρι ἐπλησίαζεν, ἡ λειτουργία ἀπὸ τὸ πρῶτὸ εἶχε τελειώσει. Ἐξαφνα τὰγκ-τοῦγκ-τὰγκ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας ἀκούσθηκε. Ἦταν ὁ παπᾶς ποῦ ἐκαλοῦσε στὴν ἐξομολόγησι ὅσους θὰ μεταλάβαιναν τὸ Πάσχα.

Ὅταν ἀκουσε τὴν καμπάνα τῆς ἐξομολογήσεως ἡ Ρηνιώ κατάλαβε τὸ αἷμά της νὰ κουνῇ ἀποσταμένη, φοβισμένη, κρούα ἀπὸ ἓνα ἀόριστο φόβο, ἔπεσεν ἐπάνω στὴν πεζοῦλα τοῦ σπιτιοῦ της, σὰν κατάδικος ποῦ δὲν ἔχει καμμιὰ ἐλπίδα νὰ σωθῇ. Μέσ' στὸ νοῦ της ἐβομβοῦσαν ἀκόμη τὰ λόγια τοῦ πατέρα της ποῦ τῆς εἶχεν εἰπεῖ χθὲς τὸ βράδυ ὕστερ' ἀπὸ μιὰ μεγάλη φιλονεικία:

— Ἐννοία σου, μωρὴ στρίγγλα, ἀνώφελα μοῦ λὲς ψέμματα. Αὐριο ποῦ θὰ πᾶς στὴν ἐξομολόγησι δὲν θὰ μ' ἐμπορέσῃς βέβαια νὰ κρυφθῇς· ἂν μάθω ποῦ δὲν εἶσαι ἡ ἀγνὴ κόρη μου, θὰ βάρω τὸ πασχαλινὸ αὐγὸ μέσα στὸ αἷμά σου.

Καὶ ὁ Θανάσης Τόγιας ἦτον ἱκανὸς νὰ κάμῃ τὴν ἀπειλή του. Ἦτο περήφανος μέσ' στὸ χωριὸ γιὰ τὰ πολλὰ του καὶ ἀμέτρητα κοπάδια, γιὰ τὰ μεγάλα ὑποστατικά καὶ γιὰ τὴν εὐμορφὴ θυγατέρα του, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἦτο περήφανος γιὰ τὴν τιμὴν του. Ἐπερπατοῦσεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ τὸ μέτωπο ὑψηλὰ καὶ μ' ἓνα ἀγέρωχο ὕφος. Ἀλλοίμονο σὲ κεῖνον ποῦ θὰ τοῦ ἐκλεπτε κανένα κατσικάκι ἢ θὰ τοῦ πρόσβαλε τὴν τιμὴν του ἦτο ἑτοιμὸς νὰ τοῦ φυτέψῃ ἀμέσως τὸ μολύβι στὰ κόκκαλα.

Τὰ εἴξτερεν ὅλα αὐτὰ ἡ Ρηνιώ καὶ γι' αὐτὸ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸν δίκαιον θυμὸν τοῦ πατέρα της. Ἡ Ρηνιώ δὲν ἦτον ἀγνὴ κόρη...

Αἱ γυναῖκες εἶχαν ὑπάγει πειὰ στὴν ἐξομολόγησιν. Ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν κοριτσιῶν· ἔπρεπε καὶ ἡ Ρηνιώ νάνασηκωθῇ καὶ νὰ πάγῃ ἀκούμβησε τὰ χέρια της ἐπάνω στὸ μάρμαρο καὶ μὲ μιὰ γενναία προσπάθεια ἀνεσηκώθη, ἐπέρασεν ἓνα σκέπασμα στὸ κεφάλι της, ἐκρυψε τὰ ἀφθονα μαῦρα μαλλιά της καὶ ἐξεκίνησεν. Ὁ Γολγοθᾶς θὰ τὴν ἐκούραζεν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν μικρὸν αὐτὸν δρόμο ποῦ ἐχώριζε τὸ σπίτι της ἀπ' τὴν ἐκκλησίαν.

“Εξω απ’ τὸ κελλὶ τοῦ παπᾶ ἦσαν δύο-
τρία κορίτσια ποὺ ἐπερίμεναν ἀκόμη τὴν σει-
ρά τους. Ἡ Ρηνιώ τὰ εἶδε καὶ τραβήχθηκε·
ἐμβῆκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκεῖ μόνη γο-
νατισμένη ἔμπροσθ τοῦ εἰκόνισμα τοῦ Ἑσταν-
ρωμένου ἐψιθύρισε μιὰ θερμὴ προσευχή.

“Ὅταν ἐσηκώθη, μιὰ λάμψι ἐλπίδος εἶχε
φωτίσει τὸ σκοτισμένο πνεῦμά της. Ἀρά γε
ὁ Θεὸς θὰ τὴν ἐλυπεῖτο; Ἐμβῆκε στὸ κελλὶ
τοῦ παπᾶ, ποῦ εἶχε μείνει πειὰ μόνος καὶ ἤρ-
χισε μ’ ἓνα τρεμουλιαστὸ τόνο, μὲ μιὰ λιπό-
θυμη φωνὴ καὶ μὲ κατεβασμένα τὰ μάτια ν’
ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ πνευματικοῦ.

— Τί ἔχεις ἄλλο νὰ μοῦ πῆς, κόρη μου;
ἠρώτησεν ὕστερ’ ἀπὸ τὰ συνειδησιμμένα ὁ ἐξο-
μολόγος.

Ἡ κόρη κατακυτρίνησε, ἐσωριάσθηκε κάτω
στὸ πάτωμα καὶ μὲ μιὰ φωνὴ ποῦ τὴν ἐπνι-
γεν ὁ λυγμὸς καὶ τὸ δάκρυ, ἐψιθύρισε:

— Πατέρα μου, δὲν εἶμαι πειὰ παρθένα...

— Τί εἶχε συμβῆ;

Ἡ Ρηνιώ ἦτο, καθὼς εἴπομεν, ἡ πειὸ εὐ-
μορφὴ κόρη τοῦ χωριοῦ· τὸ ὑψηλὸ της, τὸ
λιγερὸ ἀνάστημα, τὰ δροσερά της μάγουλα
ποῦ ὁμοιάζαν μὲ ροδόφυλλα σκορπισμένα
στὸ γάλα, τὰ ὠραῖά της καὶ ἐκφραστικά μά-
τια, εἶχαν τρελλάνει ὅλο τὸ χωριὸ καὶ μάλιστα
ὁ λόγος τῆς εὐμορφίας της ἐπέρασε τὰ σύνο-
ρά του καὶ ἀκούσθηκε εἰς ὅλα τὰ γυρωχώρια.

— Σὰν τὴν Ρηνιώ τοῦ Τόγια! ἔλεγαν ἡ
γρηῆς ὅταν ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα κο-
ρίτσι.

Ἡ Ρηνιώ δὲν ἦτο μόνον εὐμορφὴ. Εἶχε
καὶ καλὴ καρδιά, ἀγαποῦσε νὰ λέγῃ πάντα
τὴν ἀλήθειαν καὶ γι’ αὐτό, ἀλλοίμονον! ἐπί-
στευεν εἰς ὅ,τι τῆς ἔλεγαν. Ἐπίστευσε λοι-
πὸν καὶ τὰ λόγια τοῦ Μήτσου Δήμα, ἐνὸς
λεβέντι, ποῦ κάθε βράδυ ἀπὸ δ’ ὧ καὶ ἓνα
χρόνο, ὅταν τὴν ἔβλεπε νὰ γυρίζῃ ἀπὸ τὴν
βρύσι ἢ ἀπ’ τὸν ἀγρό, τῆς ἐκρυφόλεγε μερικά
λόγια, λόγια φλογερὰ τῆς ἀγάπης.

Ἡ Ρηνιώ τὰ πίστευε· διατί νὰ μὴ τὰ πι-
στεύσῃ; Κι’ ἀγάπησε τὸν Μήτσο μὲ τὴν πίστι
ποῦ θ’ ἀγαποῦσεν αὐτὸν τὸν ἄνδρα της· ἀλλοί-
μονον! παρέδωσε σ’ αὐτὸν ὄχι μόνον τὴν
καρδιά της, ἀλλὰ καὶ κάτι ἄλλο πολὺ φοβε-
ρό: τὴν τιμὴ.



— Κόρη μου, τῆς λέγει ὁ παπᾶς μὲ τὴν
πατρικὴ φωνὴ ποῦ χαρίζουν τὰ γηρατειὰ καὶ
ἡ ἀρετὴ, κόρη μου, τὸ ἀμάρτημά σου εἶναι
μεγάλον. Τὸ σπουδαιότερον πράγμα κάθε ἀν-
θρώπου εἶναι ἡ τιμὴ! Ὅταν ἔχῃ τὴν τιμὴ
τοῦ ἀγνῆ καὶ καθαρῆ, εἶναι πλούσιος, εἶναι
καὶ μέγας, εἶναι καὶ εὐμορφος. Ὁ Θεὸς τὸν
ἀγαπᾷ καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν σέβονται. Ἀλλοί-
μονον σὲ κείνον ποῦ ἔχασε τὴν τιμὴν του,
δὲν εἶναι πειὰ ἄνθρωπος.

Ἡ κόρη δὲν ἤκουε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ πνευ-
ματικοῦ.

Γονατισμένη ἔμπροσθ τοῦ, μὲ τὰ χέρια
ἀκουμβισμένα στὸ πάτωμα, μὲ τὸ κεφάλι κρε-
μασμένο στὸ στήθος, ἔκλαιεν, ἔκλαιε, μὲ λυγμὸ
καὶ ἀναστεναγμάτα... Ὁ παπᾶς τὴν ἀφῆκε
ἔτσι κάμποση ὥρα.

— Σήκω, κόρη μου, τὰ κλάμματά σου αὐτὰ
εἶναι καλὸ σημεῖον. Ὁ Θεὸς εἶναι μέγας
καὶ εὐσπλαγχνικός· νήστεψε, μετανόησε καὶ
πάλι θὰ σὲ δεχθῇ εἰς τὴν θεία του κοινωνία.

Τῆς διάβασε μιὰν εὐχὴ, τῆς ἐπέβαλε τὸν
κανόνα ποῦ ἔπρεπε ν’ ἀκολουθήσῃ καὶ τῆς
εἶπε τὸ συνειδησιμμένο: “Υπαγε ἐν εἰρήνῃ.



Ἀλλ’ ἡ κόρη δὲν ἔφευγεν. Ἐκοντοστάθηκε
σὰν νὰ ἤθελεν ἀκόμη νὰ πῇ κάτι.

Ὁ πνευματικὸς τῆς ἔδωσε θάρρος.

— Λέγε, κόρη μου.

— Πατέρα, τῆς λέγει ἐκείνη, λυπήσου με,
σὺ μοῦ πες πῶς ὁ Θεὸς θὰ μὲ λυπηθῇ ἂν θὰ
μετανοήσω, νὰ με, μετανοῶ· σκύμμενη στὰ
χέρια σου, ξέρω ποῦ πρέπει νὰ τραβήξω πολ-
λά, νὰ ὑποφέρω, νὰ σοριασθῶ, μὰ, σὲ παρα-
καλῶ, κάμε μου μιὰ χάρι.

— Ποιὰ χάρι, παιδί μου;

— Νὰ μὴν τὸ πῆς στὸν πατέρα μου.

Καὶ ἡ κόρη διηγήθηκε μὲ λίγα λόγια τὰ
μαλώματά του καὶ τέλος καὶ τὴν φοβερὴν
ἀπειλήν.

Ὁ παπᾶς ἐχαμογέλασεν.

— Ἀθῶο κορίτσι, λέγει, δὲν ξεύρει ποῦ
ὅ,τι λέγετε ἐδῶ μέσα θάπτεται γιὰ πάντα·
δὲν ξεύρεις ποῦ κ’ ἐγὼ ἀκόμη ξεχνῶ ὅσα
ἀκούω; Πήγαινε καὶ μὴ φοβῆσαι. Ὁ Θεὸς
μόνον ἀκούσε τὴν ἐξομολόγησίν σου.

Ἡ κόρη σηκώθηκε νὰ ξεκινήσῃ, ἔδωσε τὰ
μαλλιά της ποῦ εἶχαν λυθῇ, ἐσφόγγισε μὲ τὴν
μπροστέλλα της τὰ δάκρυά της καὶ ἀνοιξε τὴν
πόρτα.

Ἐξαφνα ὁ παπᾶς τὴν σταματᾷ. Κάτι σὰν
ἀστραπὴ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Ἡ Ρη-
νιώ δὲν ἔπρεπε νὰ μεταλάβῃ, ἀλλ’ ἂν τὸ πα-
ρατηροῦσεν αὐτὸ τὸ χωριό, ἂν ὁ πατέρας της
τὸ ἔβλεπε, τότε ἦτο ἴδιο, σὰν νὰ ἐφανερόνεν
εἰς ὅλους τὸ ἀμάρτημά της.

— Κόρη μου, τῆς λέγει, αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ
πῶ θὰ δείξῃ τὴν πατρικὴ ἀγάπην ποῦ ἔχω
γιὰ σένα. Γιὰ νὰ μὴ καταλάβῃ κανένας τὸ
ἀμάρτημά σου, ὅταν θὰ μεταλαβαίνω τὸν
κόσμον νὰ μπῆς καὶ σὺ στὴ σειρά καὶ ἐγὼ θὰ
κάμω ποῦ σοῦ δίνω Τίμιον Σῶμα καὶ Αἷμα,
ἀλλὰ δὲν θὰ σοῦ δώσω τίποτε κι’ ἔτσι σώζε-
σαι ἀπ’ τὴν καταλαλιὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ
τὸν δίκαιον θυμὸν τοῦ πατέρα σου.

— Εὐχαριστῶ, ἔμφορεσε νὰ ψιθυρίσῃ ἡ
κόρη καὶ τραβήχθηκε.



Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Ὁλος ὁ κόσμος λαμ-
προφορεμένος, στολισμένος, μὲ τὰ κεριά του
στὸ χέρι καὶ μὲ τὴν χαρὰ στὸ πρόσωπο εἶναι
στὴν ἐκκλησίαν, ψάλλον τὸν χαρωπὸ ὕμνον:
Χριστὸς ἀνέστη! Ἡ λειτουργία κοντεύει νὰ
τελειώσῃ.

Ὁ γέρον παπᾶς διαβάζει μέσα μυστικὰ τὰς
εὐχὰς τῆς θείας μεταλήψεως. Ἀνοίγει τέλος
τὴν Ὁραϊάν Πύλιν καὶ μὲ τὴν γλυκεῖαν γε-
ροντικὴν φωνὴν του ὑψόντων ὑψηλὰ τὸ Πο-
τήριον λέγει:

— Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης
προσέλθετε.

Ὁ Θανάσης Τόγιας ἐκράτησε τὴν φαμελιά
τοῦ παράμερα — εἶχε τὸν λόγον του — περι-
μενε νὰ τελειώσῃ ἡ σειρά τῶν ἀνδρῶν καὶ
ἀπόμεινεν ὁ τελευταῖος, ἔσυρεν ὕστερ’ ἀπ’ τὸ
χέρι τὴν κόρην του καὶ διήθεν γιὰ νὰ τὴν
ὀδηγήσῃ, τὴν ἔφερε ἔμπροσθ στὴν Ὁραϊάν
Πύλιν, ἐκεῖ ποῦ ἐκοινωνοῦσεν ὁ παπᾶς.

Ὁ Τόγιας μετάλαβε, ἔπειτα δίνει τὸ ἅγιον
μανδύλιον στὴν κόρην του, ἀρπάζει τὸ κερί
της..., ἀλλὰ δὲν φεύγει. Μένει κοντά, ἀνοι-
γων τὰ φλογισμένα μάτια διάπλατα. Ὁ
παπᾶς σὲ μιὰ ματιὰ τὰ εἶδεν ὅλα αὐτὰ, κατὰ-
λαβε τί σημασίαν εἶχαν αὐταὶ αἱ προφυλά-
ξεις τοῦ Θανάση καὶ ἀμέσως εἶδεν ὁλόκληρη
τὴν οἰκογένειάν του νὰ βυθίζεται, Πάσχα
ἀνήμερα, σ’ ἓνα μεγάλο, βαρὺ πένθος· τὴν
Ρηνιώ ἡματοκυλισμένην νὰ ξεψυχᾷ καὶ τὸν
Τόγια νὰ τὸν σέρνουν οἱ χωροφύλακες στὴν

φυλακὴ. Σὲ μιὰ στιγμὴ τὰ φαντάσθηκε αὐτά.
Τί νὰ κάμῃ;

Χοιστὲ καὶ Κύριε, στὰ χέρια του ἐκρέματο
ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ ἡ εὐτυχία ὁλόκλη-
ρης οἰκογενείας. Καὶ ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ
χάνῃ καιρό.

— Μεταλαμβάνει ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ Εἰρή-
νη... τὸ τίμιον καὶ πανάχραντον... καὶ δη-
μιουργικὸν σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου...

Καὶ τὰς λέξεις αὐτὰς ἐπρόφερε σιγὰ-σιγὰ,
ρίπτων καὶ μιὰ ματιὰ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ
Θανάση Τόγια.

Ἐκεῖνος ἀκίνητος, ἐσηκώθη εἰς τὰ δάκτυλα
γιὰ νὰ ἰδῇ καλλίτερα. Ἡ κόρη του ἦτο χα-
μένη.



Ἐξαφνα ὁ παπᾶς παίρνει θάρρος. Μιὰ
σκέψις ἐπέρασεν ἀμέσως ἀπ’ τὸ νοῦν του, σκέ-
ψις ἀμαρτωλῆ. Βυθίζει τὴν λαβίδα εἰς τὸ
Ποτήριον, παίρνει σῶμα πανάγιον, παίρνει
αἷμα τίμιον καὶ μὲ τρόπο ποῦ νὰ τὸ ἰδῇ
καλὰ-καλὰ ὁ Θανάσης Τόγιας, τὸ δίδει στὸ
στόμα τῆς Ρηνιώς ποῦ ἔτρεμεν...

Ἡ Ρηνιώ, ἡ ἀναγνὴ ἐκείνη κόρη, μετάλα-
βε στ’ ἀληθινά. Ὁ Τόγιας τὸ εἶδεν αὐτὸ
καλὰ-καλὰ, ἓνας ἀέρας ὑπερηφανείας ἐχάιδεψε
τὸ φλογισμένο πρόσωπό του.

— Ἡ κόρη μου, ἐσκέφθη, εἶναι καθὼς τὴν
ἐγέννησα. Εἶχα ἄδικο νὰ τὴν ὑποπτεύωμαι.

Καὶ ἐώρτασε Πάσχα χαρούμενο, Πάσχα
εὐτυχισμένο.



Ἀφοῦ ὁ παπᾶς ἐδιάβασε καὶ τὸν Ἑσπερινό,
ἀφίνει τὸ χωριὸ καὶ κατ’ εὐθείαν πηγαίνει
εἰς τὸν Δεσπότη.

— Δεσπότη μου, τοῦ λέγει· ἦλθα νὰ μοῦ
ἐπιβάλῃς τὸν κανόνα μου, ἔκαμα τὸ καὶ τό.

Καὶ ὁ γέρον παπᾶς ὀρθὸς ἔμπροσθ τοῦ
Δεσπότη, διηγήθηκε τὴν ἀνίερσιν πράξιν του.

— Παράδωκα, τὸ ξέρω, «τὰ ἅγια τοῖς κυσί»,
καθὼς λέγει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλ’ εἶμαι
βέβαιος πῶς ἔσωσα ἓνα σπῖτι. Σήμερον μέσα
στὴ μεγάλη γιορτὴ θάχαμε ἓνα φονικό, θὰ
ἤτανε ἀπ’ τὴν ζωὴν ἓνα κορίτσι ποῦ κατὰ βά-
θος εἶναι ἀγνὸ καὶ θὰ χάναμε ἀπὸ τὴν κοινω-
νίαν μας ἓνα ἄνδρα ποῦ μ’ ὅλα του τὰ ἐλατ-
τώματα εἶναι καλὸς ἄνθρωπος. Δεσπότη μου,
ὀρίσε μου τὸν κανόνα μου.

Περίμενεν ὁ παπᾶς ν’ ἀκούσῃ τὴν δυνατὴ
φωνὴ τοῦ Δεσπότη νὰ τοῦ φωνάξῃ:

— Μιὰρὲ, ἄθλιε, ἀνάξιε λειτουργῆ τοῦ
Υψίστου, θὰ μείνῃς ἀργὸς δύο ἔτη...

Ἀλλ’ ὅμως τίποτ’ ἀπ’ αὐτὰ δὲν ἤκουσε.

— Σ’ ἐνόησα, τοῦ εἶπε μὲ ἡμερον ὕψος ὁ
Δεσπότης· ἀντὶ παντὸς ἄλλου κανόνος, προσ-
πάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ γίνῃ ὁ γάμος αὐ-
τός· πρέπει νὰ τὸ κάμῃς, γιὰ νὰ σώσῃς τὴν
ψυχὴν σου, ὅπως ἔσωσες καὶ τὴν ζωὴν τῆς
κόρης ἐκείνης.



Ὑστερ’ ἀπὸ τρεῖς μῆνας ὅλο τὸ χωριὸ πα-
νηγύριζε τοὺς γάμους τῆς εὐμορφῆς Ρηνιώς,
κόρης τοῦ Θανάση Τόγια μὲ τὸν λεβέντη τὸ
Μήτσο Δήμα. Ἀλλὰ πειότερον ἀπ’ ὅλους περη-
φανεύετο ὁ παπᾶς ποῦ εἶχε κατορθώσῃ τὸν
γάμον αὐτόν.

Ὁ γάμος ἐγένεν ἐπισημότατα· ἐκάλεσαν
τὸν Μητροπολίτην, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν λειτουρ-
γίαν ἐχειροθέτησε τὸν παπᾶ τοῦ χωριοῦ ἐκεῖ-
νου Σακελλάριον.



Το Πρῶτον Φίλημα

Οσάκις ἔρχεται τὸ Πάσχα μετὰ τὰς λαμπάδας του, μετὰ τὰς χαρμολύπους κωδωνοκρουσίας του, μοῦ ἐξεγείρει μίαν γλυκυτάτην ἀνάμνησιν, ἐν περυγίᾳ ὄνειρον τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου.

Δὲν εἶχον συμπληρώσει ἀκόμη τὸ δέκατον ἑβδομον ἔτος· ἔπαυον τότε μόλις τὰ μαθημὰτά μου καὶ ἔταξιίδεον, ὡς οἱ Ρῶσοι σπουδασταί, ἄνευ ὀρισμένου σκοποῦ. Ἡ παρὰ μου ἀσχολία δὲν περιώριζε τὴν ἐλευθερίαν μου· ἤμην ἐλευθέρος, ὡς τὸ πτηνὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠδυνάμην νὰ μεταβαίνω ὅπου μοῦ ἤρεσκε καὶ ν' ἀπομακρύνωμαι, ὡσάκις ἤθελον νὰ ἴδω νέα πρόσωπα καὶ νέας πόλεις.

Ἡ φύσις κυρίως ὀλίγον με ἀπασχολεῖ· αἱ καλλοναὶ τῆς μικρᾶν μοῦ ἐνεποιοῦν ἐντύπων τότε· κόσμον ἐδίψα ἡ ψυχὴ μου ἀνθρώπους ἠθέλον νὰ βλέπω καὶ νὰ γνωρίζω. Ὁ θόρυβος τῶν πόλεων με ἐμέθυσκε καὶ τῶν χορευτῶν αἱ εὐτορνοὶ κῆμαι με συνεκίνουν· μόνος, ἐν μέσῳ τοῦ ἀγνώστου μοι ἀκόμη κόσμου, ἀπελάμβανον τὰς ἡδονὰς τῆς ἐλευθερίας μου, μακρὰν τῶν ὁμμάτων τῶν διδασκάλων μου καὶ τῶν δεσμῶν τῆς οἰκογενείας μου. Ὅταν ἐβαρυνόμην πόλιν τινὰ καὶ με ἐκούραζεν ἡ σχέσις τῶν προσώπων, τὰ ὅποια ἐγνώριζα, μετέβαινον παρακάτω.

Οὕτως ὥραϊαν τινὰ ἡμέραν, βαρυνθεὶς τὸ Χάρκοβον, κατῆλθον εἰς τὴν μεσημβρινήν πόλιν τῆς Ρωσίας Ροστόβιον. Ἡ πόλις αὕτη, ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Τανάϊδος, δὲν ἦτο τότε ἀκόμη μεγάλη, οὔτε παρῆεν ἀφθόνους διασκεδάσεις· ἡ ἀφέλεια ἐν τούτοις τῶν κατοίκων τῆς μοῦ ἤρεσκε, καὶ πλείοτερον αὐτῆς ἀκόμη μοῦ ἤρεσκον αἱ κομψαὶ μελαγχροιναὶ γυναῖκες τῆς· εἶχα πρὸ πολλοῦ νὰ ἴδω μελανὴν κόμην. Τόσα ἔτη εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Νέβα ξανθοὺς πλοκάμους ἔβλεπον, στέφοντας τὰς μικρὰς κεφαλὰς, τὰς ὁποίας ἔβλεπον εἰς τὰς συστοιχίας τῶν αἰγερῶν τῆς Ἀρκαδίας καὶ ἐπὶ τῆς Νήσου τοῦ Βασιλείου.

Κατόκησα εἰς τὴν οἰκίαν χήρας τινὸς συνταγματάρχου, ἀποθανόντος εἰς τὸν Καύκασον, τῆς κυρίας Κλίκωφ, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς ἐδέχετο οἰκοτρόφους. Τὸ οἶκον, ἐνθα διέμεινα, δὲν ἦτο πολυτελές, ἀλλ' ἐγὼ ἠρκούμην εἰς πολὺ μικρὰ πράγματα τότε· αἱ ἀξιώσεις δεκαεξαετοῦς ἡλικίας συμβιβάζονται εὐκόλως· μία οἰκία πλησίον τοῦ ποταμοῦ, τὸν ὅποιον ἔβλεπον κάτω τοῦ παραθύρου μου, πλούσιος κήπος καὶ κομψὸν περίπτερον ἐντὸς αὐτοῦ, ἤρουν καὶ ὑπερήρουν. Ἄλλως τε, ἐγὼ εἰς τὴν οἰκίαν μετέβαινον ὅταν ἐπρόκειτο νὰ κοιμηθῶ· τὰς ἄλλας ὥρας διηρχόμην εἰς τὴν πόλιν, τρέχων ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἢ πλέων τὸν ποταμόν, πρὸς δὲ τὸ ἑσπέραν μετέβαινον εἰς τὴν ἀντίπεραν ὀχθὴν, ὅπου ἐσύχναζον πολλὰ αἰσθηματικὰ νεάνιδες, βλέπουσαι ἐπὶ ὥρας τὰ περὰ τῶν ἀνεμομύλων καὶ τὰς ἐπιστροφούσας ἐκ τῆς βοσκῆς ἀγελάδας.

Ἐσπέραν τινὰ — τοῦτο συνέβη ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξίν μου — ἐπέστρεφον εἰς τὴν κατοικίαν μου, ὅτε ἐπὶ τοῦ ἔξωθεν τῆς

οἰκίας μικροῦ κτιστοῦ ἐδωλίου, εἶδον τὴν κυρίαν Κλίκωφ καθημένην μετὰ νεάνιδος. Ὅτε ἐπλησίασα, ἡ οἰκοδέσποινα μοῦ ἐπαρουσίασε τὴν ἑγγονήν τῆς Λιουδμίλαν Ἀλεξέγεβναν.

Παρετήρησα τὴν νεάνίδα, ἥτις ἐμειδία προσβλέπουσά με μειδίαμα φωτεινόν, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφρασις. Ἦτο δεκαπενταετής μόλις καὶ ἔφερε τὴν ἐνδυμασίαν τῶν τροφίμων τοῦ λυκείου, τὴν φαιόχρουν ἐκείνην ἐνδυμασίαν, μετὰ τὴν ἀκομψὸν *μπελερίαν*, ἡ ὁποία εἶνε τὸ κύριον γνώρισμα τῶν μαθητῶν ἐν Ρωσίᾳ. Ἡ ἀπλουσιότης αὐτῆς στολὴ δὲν ἐμείου ποσὺς τὴν χάριν τῆς· ἡ Λιουδμίλα Ἀλεξέγεβνα δὲν ἦτο ἐκ τῶν συνηθῶν προσώπων· ἦτο τύπος ὅλως ἰδιαιτερός, εἰς δὲ τὸ πρόσωπόν τῆς καὶ τὴν ὁμιλίαν τῆς ἦτο, ὡς λέγει κάπου ὁ Χάϊνε, ἐπιγεφυμένη «ἡ γλυκεῖα ἡρεμία τῆς θερινῆς νυκτός». Ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τῆς ἦτο παιδική, καίτοι ὀλίγον ψυχρὰ καὶ μονότονος· τὸ σῶμά τῆς εὐμελές, καίτοι λεπτόν, τὸ μέτωπόν τῆς περιεστέρετο ὑπὸ ξανθῶν ἰούλων καὶ ἐπὶ τῶν ἀδρῶν τῆς χελέων περιεπλανᾶτο πάντοτε ἐλαφρὸν καὶ πλήρες ἡδύτητος μειδίαμα. Ἦτο ἐκ τῶν τύπων ἐκείνων, οὓς ὀνομάζουν οἱ Γερμανοὶ «Γρέτχεν», τύπος, ὅστις ἀρέσκει εἰς τοὺς ρομαντικούς ποιητὰς καὶ τοὺς ζωγράφους. Ἐγὼ καὶ τὴν ποίησιν καὶ τὴν ζωγραφικὴν λατρούω, ἴσως δὲ διὰ τοῦτο ὁ τίπος οὗτος με ἔκαμε τόσας φορές νὰ ὀνειροπολήσω εὐτυχίαν, ἡ ὁποία διελύθη ὡς πρωϊνὴ τοῦ ἔαρος ὁμίχλη.

Ἡ Λιουδμίλα ἐξήρχετο τοῦ λυκείου διὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα· θὰ ἔμενε πλησίον τῆς μάμης τῆς, ὅσας ἡμέρας καὶ ἐγὼ περίπου εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ εἰς τὴν σκέψεις μου ἐνεφιλοχώρησεν ἀόριστος καὶ γλυκύτατος πόθος. Τὴν ἔβλεπον ἔκτοτε ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τὴν λευκὴν ἐλαφράν τῆς ἐσθῆτα καὶ μετὰ τὴν κυανὴν τῆς ἐμπροσθέντα· ἐγευματίζαμεν εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν καὶ ἐλαμβάνομεν τὸ τέϊον εἰς τὸ περίπτερον τοῦ κήπου, ὅπου ἦτο καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον τῆς νεάνιδος. Ἐκεῖ διηρχόμεθα πολλὰς ὥρας τὴν ἑσπέραν· ἡ Λιουδμίλα ἔπαιζε ρωσικὰς τινὰς μελωδίας, ἃς ἐδιδάσκετο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐγὼ ἀνεγίνωσκον εἰς τὴν μάμην τῆς τὰς ἐπιφυλλίδας τῶν ἐφημερίδων· ἄλλοτε πάλιν μετὰ τὸ τέϊον τὸς συνώδευον εἰς τὸν περίπατον· εἶχον γίνεαι οἰκεῖος πλέον· ἡ οἰκοδέσποινα με ἐθεώρει, ὡς ἔλεγεν, ἑγγονὸν τῆς καὶ ὡς τοιοῦτον με μετεχειρίζετο. Ὁ περίπατός μας ἐγένετο εἰς τὸν ποταμόν· ἐκεῖ ἐτρέχαμεν ἡ Λιουδμίλα καὶ ἐγὼ, χωρὶς ἡ μάμη τῆς νὰ ἀναμνησθῇ εἰς τὰς παιδιὰς μας· αὕτη ἔχαιρε μόνον, βλέπουσα τὴν Λιουδμίλαν τῆς, τὴν μικρὰν ὀρφανήν τῆς, εὐχαριστημένην καὶ τὴν ἄφινεν ἐλευθέραν νὰ διαλύσῃ τὴν πληξίν τοῦ σχολείου ὅπως ἠθέλεν. Ἐγὼ πάλιν ἠλλαξα συνηθείας· ἀλλάζει τις συνηθείας τόσον εὐκόλως κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην! δὲν ἤρεσκόμην νὰ τρέχω πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐπιοτίμων, ὡσάκις δὲν ἔμενον πλησίον τῆς Λιουδμίλας, νὰ βλέπω τὰς ἐπιστροφούσας ἐκ τῆς βοσκῆς ἀγελάδας· ἐπιοτίμων ὅμως τὴν οἰκίαν καὶ τὸ μικρὸν περίπτερον τοῦ κήπου, τὸ ὅποιον ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς Λιουδμίλας εἶχεν ἀλλάξει ὅψιν· τὰ ἄνθη οὐδέποτε τοῦ ἔλλειπον καὶ τὸ ἄσμα ἠκούετο ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν· ἡ μικρὰ κορυδαλὶς εἶχε μεταδώσει εἰς αὐτὸ τὴν δροσερότητα καὶ ἐπιχύσει τὴν χάριν τῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Λιουδμίλα εἶχεν ἀλλάξει καθ' ἑλοκληρίαν· ἀπὸ τινος ἐφαίνετο μελαγχολική, εἰς δὲ τὸ κλειδοκύμβαλον δὲν ἀνέρουε πλέον τὰ ἀφελῆ ἁσμάτια τοῦ σχολείου· τὰ ροδιὰ

δακτυλάκια τῆς ἀνεύρισκον ἐπὶ τῶν πλήκτρων τοὺς σιναγμοὺς τῆς Τραβιάτας· ἀπὸ τοῦ παραθύρου μου τὴν ἔβλεπον μένουσαν συνεχῶς εἰς τὸ βαθύτερον μέρος τοῦ κήπου μόνην, κρατοῦσαν βιβλίον, ἐφ' οὗ ὅμως οὐδόλως ἐφαίνετο προσέχουσα· ἐρέμβαζε πλείοτερον. Ἐνίοτε τὴν ἐπλησίαζον εἰς τὸν κήπον καὶ ἐκεῖ καθήμενος τῇ περιέγραφον τὴν θάλλουσαν φύσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἡρεμίαν τῶν κοιλάδων τῆς. Αὕτη πάλιν μοῦ διηγείτο τὴν ζωὴν τοῦ σχολείου τῆς. Καὶ αἱ ἀφελεῖς, καὶ αἱ παιδικαὶ ἐκεῖναι διηγήσεις, μοῦ ἐπροξένουν περίεργον ἐντύπωσιν. Μοῦ ἐκίνησαν οὐδέποτε οὔτε τὰ διηγήματα τοῦ Δίκενς, οὔτε τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ.

Ἡμέραν τινὰ ἦτο καταφανὴς μελαγχολική· μοῦ διηγήθη συγκεκινημένη τὸν θάνατον τῆς μητρός τῆς, ἥτις τὴν ἄφησε μικράν, ἐπταετίδα μόλις. Εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν· μοῦ περιέγραψε τὴν σκηνὴν τοῦ θανάτου τῆς τόσον λυπηρῶς, ὥστε ὅταν εἶδον τὰ γαλανὰ τῆς μάτια πλήρη δακρύων, ἔκλαυσα καὶ ἐγὼ. ὦ! τί δὲν θὰ ἔδιδον ἂν εἰμπόρουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ σπογγίσω τὰ δάκρυα ἐκεῖνα μετὰ τὰ φιλήματα μου!

Ὅταν με ἐδε δακρύοντα προσέθεσε:

— Ἐχασα τὴν μητέρα μου καὶ ἀπὸ τότε ἐκλείσθηκα μέσα εἰς τὸ σχολεῖον· μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάλιν θὰ ξανακλεισθῶ μέσα εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους τοῦ. Στεῖς εἰσθε εὐτυχῆς· θὰ φύγετε καὶ θὰ μᾶς λησμονήσετε εἰς τὴν Ἑλλάδα, Φεοδῶρ Ἀναστάσεβιτς.

— Νὰ σᾶς λησμονήσω· εἶπα· δὲν ἐτόλμησα νὰ προσφέρω ἄλλην λέξιν, ἀλλ' ἐσφιγξάμην θεορμα τοὺς ροδοχρόους δακτύλους τῆς.

Ὅτε ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἔσβεσα τὸ φῶς καὶ κατεκλίθην χωρὶς νὰ δύναμαι ν' ἀποκοιμηθῶ. Ἐσχολίαζα τὰς λέξεις τῆς, προσπαθούν νὰ ἐρμηνεύσω τὴν σημασίαν τῶν βλεμμάτων τῆς· ἐψιθύριζον· με ἀγαπᾷ, ἄλλως θὰ ἀπέσυρε τὴν χεῖρά τῆς, ὅτε ἔθλιπα αὐτήν. Ἀπὸ τὰς σκέψεις ἐκεῖνας περιέπεσα εἰς ὀνειροπολήσεις· ἐφανταζόμην ἐμαυτὸν ἤρωα, διασώζοντα τὴν ζωὴν τῆς Λιουδμίλας, ὡς ὁ ἥρωας οὐγγρικοῦ τινος διηγήματος, τὸ ὅποιον εἶχον ἀναγνώσει τὴν πρωΐαν· ἐσκεπτόμην, ὅτι ἐπέσπων τὸν θαυμασμόν τῆς καὶ προχωρῶν εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις μου, ἐφανταζόμην, ὅτι ἤμην σύζυγος τῆς Λιουδμίλας, τῆς ὁποίας ἡ παιδικὴ κεφαλὴ ἐξωγραφίζετο πρὸ τῶν ὁμμάτων μου, καὶ οἱ γαλανοὶ τῆς ὀφθαλμοὶ προσηλοῦντο συμπαθῶς ἐπ' ἐμοῦ, ὡς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν μοι διηγείτο τὸν θάνατον τῆς μητρός τῆς. Μετὰ τὰς ὀνειροπολήσεις ταῦτα ἐκοιμήθην ὀργά· τὴν ἐπομένην ἀνέτειλε τὸ Μέγα Σάββατον· ὅτε μετέβην εἰς τὸ περίπτερον, ἡ Λιουδμίλα ἐκάθητο κρατοῦσα δέσμην πασχαλιάς καὶ ἐκόσμει τὴν τράπεζαν διὰ τὴν νίκτα τῆς ἀναστάσεως. Ἡ μοναξία μοῦ ἔδωκε θάρος· ἐπλησίασα τὴν τράπεζαν καὶ παρετήρουν τὴν Λιουδμίλαν· εἶχον σκοπὸν νὰ τῆς εἶπω ὅτι τὴν ἠγάπων, ὅτι ἂν ἠθέλεν αὕτη, θὰ ἔμενον αἰωνίως μαζί τῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα νὰ ἀρθρώσω λέξιν. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθησαν τὰ βαρῆα βήματα τῆς γράας ὀπισθεν τοῦ περιπτερου, ὅτε δὲ ἐξηρχόμεθα διὰ τὸ πρόγευμα στηριχθεὶς εἰς τὴν θύραν σιγὰ-σιγὰ ἐψιθύρισεν εἰς τὴν Λιουδμίλαν λέξεις, τὰς ὁποίας οὔτε ἐνθυμοῦμαι πλέον σήμερον, ἀλλ' οὔτε ὀλίγα λεπτὰ μετὰ ταῦτα ἤμην βέβαιος ὅτι τὰς εἶπον, διότι εὐρισκόμην ἐν ψυχικῇ ταραχῇ.

Τὴν νύκτα οἱ κώδωνες τῶν ναῶν με ἐξήγειρον, καὶ μετ' ὀλίγον μετέβην καὶ οἱ τρεῖς

εις την εκκλησίαν. Ἡ νύξ ἦτο μαγευτική· χιλιάδες ἀστέρων ἔλαμπον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ χιλιάδες λαμπάδων εἰς τὴν γῆν· οἱ κώδωνες ἀντήχουν χαρμωδύνως· αἱ γυναῖκες εἶχον παρατάξει τοὺς πασχαλινούς ἄρτους τῶν ἐν τῇ πλατείᾳ ὅπως τοὺς εὐλογῇ ὁ ἱερεὺς. Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ χορὸς ἤρξατο ψάλλων τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Αἱ λαμπάδες ἐπάλλοντο καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐν Ρωσίᾳ χριστιανικὸν ἔθιμον οἱ πλησίον ἀλληλοσπάζοντο.

— **Χριστὸς Βοσκρές**, εἶπον εἰς τὴν Λιουδμίλαν.

Μοῦ ἐπιθύρισε δειλὴ ἀκαταλήπτους τινὰς λέξεις καὶ μοῦ ἔτεινεν εἰς ἀσπασμὸν τὰ πετροκεράσινα χεῖλη της. Ἡσθάνθη ἐισδύον μέχρι τῶν μυχαιατῶν τῆς καρδίας μου τὸ φίλημα ἐκεῖνο· ἦτο τοῦ πρώτου ἔρωτός μου τὸ πρῶτον φίλημα. Ἡ ἡδονὴ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, καὶ σήμερον ἔτι, ὅτε τόσοι ἐπέρασαν χρόνοι, δὲν ἐξηλείφθη. Τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμήθην σχεδὸν· κατειχόμεν ὑπὸ πυρετοῦ· ἐστρεφόμενη ἐπὶ τῇ κλίνῃ μου, ἡγειρόμην κατεκλινόμενη ἐκ νέου, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὕρισκον ἡσυχίαν. Μετὰ τινα ὥραν τὸ δωμάτιόν μου ἐπληρώθη φῶτός· εἶχεν ἀνατελεῖ ὁ ἥλιος, ἡ ταραχὴ μου ὅμως ἐξηκολούθει. Τὰς σκιερὰς σκέψεις μου διέλυεν ἡ ἡμέρα. Ἐν τούτοις τὸ φίλημα ἐκεῖνο μὲ συνετάρασσε, καὶ ἐν τῇ πυρετώδει ταύτῃ καταστάσει, ἐσχημάτισα τὴν ἀπόφασιν νὰ ζητήσω τὴν Λιουδμίλαν. Παιδικὴ ἀπόφασις, καθ' ἣν δὲν λειτουργεῖ ἡ κρίσις. Ἀλλὰ τί εἶνε καὶ αὕτη ἡ κρίσις, ἣν παρασύρει ὁ πρῶτος κλονισμὸς τῶν αἰσθημάτων; Τὴν ἀπόφασίν μου τὴν ἐπραγματοποίησα.

Ἡ γραῖα μὲ παρετήρησε περιέργως καὶ οἶονε οἰκτερουσά με, μὲ εἶπε:

— Νὰ μεγαλώσης πρῶτα, καὶ ἔπειτα ἔχουμε καιρὸ νὰ σκεφθοῦμε γιὰ τὸν γάμο σου.

Δὲν ἐπερίμενα πλεότερον. Μὲ ἐθεώρουν παιδίον, κ' ἐγὼ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤμην ἀνὴρ πλέον. Ἐξῆλθον τῆς οἰκίας, περιῆλθον ἀσυνειδήτως τὴν πόλιν ὀλόκληρον, καὶ ὅτε ἐπέστρεψα τὴν νύκτα ὅλοι ἐκοιμῶντο. Τὴν πρωΐαν, ὅτε ἠγέροθην λίαν ἀργά, ξυμῖθα ἀπὸ τὴν Μάσσαν, τὴν ὑπηρέτριαν, ὅτι ἡ κυρία μετέφερε τὴν Λιουδμίλαν εἰς τὸ σχολεῖον, ὅτι ἔκλαυσε πολὺ καὶ ὅτι τὴν ἠρώτησε ποῦ εἶχον μεταβῇ.

Δὲν μοῦ ἀπέμενε πλέον τίποτε· μετέβην εἰς τὸ περίπτερον, συνέλεξα τὰ βιβλία μου, εὗρον μίαν κυανῇν ταινίαν καὶ ἓν ἄνθος πασχαλέας μαραμένον, ἀπὸ ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκόσμησε τὴν τράπεζαν τῆς ἀναστάσεως ἡ Λιουδμίλα· τὰ ἔλαβον μετ' ἐμοῦ καὶ μετὰ μικρὸν ἀνεχώρουν. Ἀπὸ τοῦ πλοίου προσήλωσα τὰ βλέμματά μου εἰς τὴν οἰκίαν· ὅτε δὲ διασχίζον τὸ πλοῖον τὸν ποταμὸν μοῦ ἐκρυψεν ὀπισθεν ἑνὸς λόφου τὴν πόλιν, δὲν εἶχον τὴν τόλμην νὰ συλλογισθῶ ὅτι θὰ ἔβλεπον πλέον τὴν κόρην ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἡ μικρὰ μορφή ἐφαίνετο ἀκόμῃ πρὸ τῶν ὀμμάτων μου...

Δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα, πεοιηγούμενος τὴν Ρωσίαν, ἐπόθησα νὰ ἐπανίδω τὸ Ρωστόβιον καὶ τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Κλίκοφ, μὲ τὸ περίπτερόν της, ἔνθα μοῦ ἐγεννήθησαν τόσοι πόθοι καὶ τόσα ὄνειρα. Ἡ πόλις εἶχε καταστῇ σχεδὸν ἀγνώριστος· ἡ συνοικία, ἔνθα ἔμενον, εἶχε μετασχηματισθῇ εἰς βουλευθῆρον· ἡ οἰκία τῆς Κλίκοφ ἐξέλειπεν. Ἐπληροφόρηθην ὅμως ὅτι ἡ Λιουδμίλα ἐνυμφεύθη πλέον, καὶ ὅτι ἡ γραῖα εἶχεν ἀποθάνει πρὸ τριῶν ἐτῶν. Ἡμέραν τινὰ εἶδον τὴν Λιουδμίλαν ἀκολουθουμένην ἀπὸ δύο ὀλοστρόγγυλα παιδάκια, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλειότερον ἦτο πεν-

ταετὲς. Διῆλθον πλησίον της· δὲν μὲ ἀνεγνώρισεν· εἶχον φορτωθῇ εἰς τὴν ράχιν μου δέκα ἀκόμῃ ἔτη καὶ μὲ παρήλλαξαν ἐντελῶς. Αὕτη ἔμεινεν ἡ ἰδίᾳ· τὸ αὐτὸ μικρὸν παιδικὸν πρόσωπον, καὶ τὸ αὐτὸ φωτεινὸν μειδίαμα ἐπλανᾶτο εἰς τὰ χεῖλη της, ἐφ' ὧν ἄλλοτε ἐπέθεσα τοῦ πρώτου ἔρωτός μου τὸ πρῶτον φίλημα. Ἐκτοτε δὲν τὴν ἐπανείδον, ἀλλὰ φυλάττω ἀκόμῃ τὴν ταινίαν καὶ τὸ ἀπεξηραμένον ἄνθος, αὐτὰ τὰ ἴδια, τὰ ὁποῖα εὗρον τὴν πρωΐαν τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐν τῷ περιπτερῷ· αὐτὰ τὰ μόνα, ἅτινα μοῦ ἀπέμειναν ἀπὸ ἐκείνας τὰς γλυκεῖας ἡμέρας, ἀπὸ ἐκείνας τὰς πτερυγισάσας ἐλπίδας τοῦ παιδικοῦ ἔρωτός μου, ὃν ἐπιστέφει ἐν μόνον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ μας φίλημα.

Ἀθήναι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥΣ

ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ

Συνοριτὰ στὰ ἄστρα ἐκεῖ ψηλά. Ποιὸ πρῶτα θὰ σελαγίσῃ, ποιὸ πρῶτα θὰ στείλῃ κάτω τὴν φεγγαβολὴ του, τὸ βράδυ, στὴν ξαστεριά. Τὸ ξεύρουνε πῶς τὴν ἡμέρα τὸ φῶς τους πάει χαμένο, φοβοῦνται, βλέπεις, τὸν ἥλιο καὶ συμμαζεύονται, γιὰτὶ αὐτὸς διευθύνει καλὰ τοὺς πλανήτας του καὶ δὲν ἐπιτρέπει ἀταξίες. «Ὁ καθένας στὴ θέσι του, παρακαλῶ, ὅπως διώρισεν ὁ Δημιουργός».

Θὰ βγῇ ἀπόψε τὸ φεγγάρι, μὰ θὰ βγῇ ἀργά καὶ τὰ μάτια θὰ ναι ὅλα κλεισμένα· κακὸ δικό του! Αὐτὰ θὰ νὰ προκάμουν, γιὰτὶ, βλέπεις, φῶς ποῦ φεγγαβολάει καὶ μάτι δὲ θωρεῖ...!

«Σταθῆτε, μπρὲ παιδιὰ, λέγει ἓνα μικρὸ ἀστρουλάκι κχτεργάρικο, μόλις θὰ γύρῃ ὁ ἥλιος ἀπόψε, θὰ σὰς δώσω σύνθημα, γιὰτὶ θαρρῶ πῶς σύννεφο οὔτε ἓνα ἐκεῖ κάτω· κχιρὸς γι' ἀστροφεγγιά. Καὶ δόστε πειὰ φεγγαβολὴ καὶ δόστε πειὰ τρεχιὸ στῆς ἀκτινοβολίες· νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ στείλῃ τῆς περισσότερες ἀχτίδες».

Ἐσῆκωσε ψηλά τὰ πράσινά του μάτια καὶ ἀποτάθηκε σ' ἓν ἄλλο μακρινό του γείτονα:

«Ἐε, σύ, κεῖ πάνω ἀκαμάτη, βιάσου λιγάκι, πενηνταεξὴ χρόνια τώρα πολεμᾷς καὶ μιά σου κὰ, ἀχτίδα δὲν ἐκατάφερες νὰ στείλῃς στοὺς ἀνθρώπους. Ντροπὴ κομματί! Μάτι μὴ σὲ θωρήσῃ καὶ σὲ ματιάσῃ!»

«Δὲν πᾶς νὰ χάνεσαι καὶ σύ, λέγει στὸν ἄλλο γείτονά του, κανεῖς ὡς τώρα ἀκόμῃ νὰ μὴν ἀζιωθῇ νὰ σ' ἔχῃ ὁδηγὸ του στοὺς κόσμοις, πέρα κεῖ, τὴ νύχτα στὴν ἀστροφεγγιά. Μωρ' ἀφιλοτιμία!»

«Ἐεχάστηκες καὶ σύ, ὁ παρακάτω, κι' ὁ ἄλλος, κι' ἄλλος στὸ δρόμο τῆς ἀχτίδας. Δὲν ντρέπεστε λιγάκι; Ἐμπρὸς ὅλ' ἡ γειτονιά, στὰ μούτρα τοῦ φεγγαριοῦ θὰ στείλωμε φεγγαβολὴ ἀπόψε. Κυττάξτε μὴν πάτε, σὰν κουτοὶ καὶ στείλετε ματιὰς μέσ' στῆς στεριές, μόνο προκόψτε νὰ καθρεφτισθῆτε στὰ νερά. Κι' ἐσεῖς, ἀχτίδες, κι' ἐγὼ, κι' ὁ ἄλλος, κι' ἄλλοι, κι' ἄλλοι. Στείλετε αὐταῖς τῆς ταξειδευτῆρας ἀχτίδας· νὰ, κι' αὐταῖς, νὰ, κι' ἄλλαις, κι' ὅλαις μέσ' στὰ νερά πράσινες, κόκκινες, ἀσημένιες τὸ πειὸ πολὺ. Καὶ τ' ἀεράκι, ποῦ τραβᾷ ἡ στεριά σὰ σηκωθῇ ἀργά ποῦ βασι-

λεύει ὁ ἥλιος, θὰ νὰ σουρώσῃ τὰ νερά τὰ κα-
ταμέλανα καὶ τότε πειὰ καμάρωνε τὰ μούτρα σου ἐκεῖ μέσα, μακρουλά-μακρουλά, τραδηγμένα σὰ χρυσὴ σαῖτα. Καὶ βγαίνουν οἱ βα-
τράχοι καὶ ἀραδιάζονται καὶ σὲ κυττοῦνε μὲ θυμὸ στὸν καθρέφτη, γιὰτὶ καρτεροῦνε τὴ γρηὰ σελήνη νὰ προβάλλῃ, γιὰ νὰ τῆς ψάλ-
λουνε τὰ νειάτα της τὰ ξεχασμένα.

«Συνορισιές δὲ θέλει. Μὴ σὰς ντροπιάζει ὁ Σείριος, ὁ Ἀρκτοῦρος, ὁ Ὠρίων, τὸ Ἄλφα ἢ τὸ Βῆτα αὐτουνοῦ, τὸ Γάμμα ἢ τὸ Δέλτα ἐκεινοῦ. Στείλτε τῆς σαῖτιές σας ἴσα μέσ' στὰ νερά».

«Πολλὰ μιλάς, ἐσύ μικρό, πετιέται καὶ λέγει ἐν ἄλλο παλῆδ ἄστρο, ποῦ σὲ δεκαεξὴ χρόνια μέσα στέλνει χρυσὲς ματιὰς στὸν ταπεινὸ τὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων κι' ἔχει φέξει τόσα καὶ τόσα μάτια κι' ἔχει περάσει τόσες καὶ τόσες φορὲς μπροστὰ ἀπὸ φακοὺς κι' ἔχει ξευχτίσει ἀκόμῃ καὶ γιὰ ν' ἀκτινοβολήσῃ στὸ πείσμα τῆς σελήνης, ὕστερ' ἀπ' τῆς τέσσερης. Πολὺ ἐφούσκωσεν ὁ νοῦς σου, παιχνίδια μοῦ ζητᾷς; Τὰ φρόνιμα ἄστρα βγαίνουν μὲ τὴν ὥρα τους, βάνουν σημάδι τῇ στεριά ποῦ ζοῦν οἱ ἀνθρώποι καὶ τῶχουν δόξα καὶ τιμὴ τους, ἅμα σχιστῇ λιγάκι ἓνα σύννεφο, νὰ προβάλλουν μιά ματιὰ ἀστραφετῇ μέσα στὴ σκοτεινιά γιὰ νὰ δώσουν καὶ μιά μυστικὴν ὑπόσχεσι στὰ ψηλωμένα μάτια καὶ νὰ συμμαζέψουν τοὺς πλανημένους στοχασμοὺς γύρω στὴν ἀσβεστη πηγὴ ἀπ' ὅπου ἐσύ κι' ἐγὼ κι' ὁ ἄλλος ἐπήραμε τὸ φέγγος ποῦ διέταξεν ὁ Νόμος νὰ σκορποῦμε, γιὰ νὰ ὁδηγοῦμε τὴν ἐλπίδα ἐκεῖ ποῦ θέλει ἡ παγκόσμιος Ψυχὴ».

«Θὰ δούσωμε μιά μέρα κι' ἐπὶ κι' ἐγὼ, μὰ ἄλλα ἄστρα, πειὸ λαμπρά, θὰ λάμπουν στὸ στερέωμα, ποῦ ἄλλα μάτια θὰ νὰ θωροῦνε. Χαρά σ' ἐκεῖνο τ' ἄστρο ποῦ ἐφεξε μιά νύχτα μέσα σὲ σκοτισμένο λογισμό κι' ἐσκόρπισε τὴν ἀφθαστὴ του σκοτεινιά, χαρὰ στὸ ἄστρο, ποῦ τὸ φῶς του ἀναψε, στὴν καταμέλανη πάχνη, τὴ φωτεινὴ τῆς ἐλπίδας ἀναλαμπή, χαρὰ στὸ ποῦ ἐφεξε τὴ νειότη, μέσα σὲ μονοπάτια ἀπάτητα. Χαρὰ στὸ ἄστρο ποῦ ἔλαμψε — παρηγοριάς σημάδι στὸν οὐρανὸ — γιὰ τὴν ἀχνὴ τὴν κόρη, ποῦ ἐξενύχτα σ' ἀρρώστου κλίνῃ, σ' αὐτὸ ποῦ φέρνει πίσω ξενύχτη ἐρωμένο στὴ φωληά, ποῦ ρίχτ' ἀχτίδα στῆς ἀπόκρυφαις σκηναῖς ποῦ πλέκει ὁ μυστικὸς ἀγώνας τῆς ζωῆς, ποῦ ἔδειξε τὴ στράτα στὸ στρατιώτη μέσ' στῆς πατρίδας τὰ λειμέρια, στὸ ναύτη, τὰ νερά, ποῦ ἀπ' τὴν πλώρη ἐρωτᾷ μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια τὸ σκοτάδι.

«Τὰ τέτοια ἄστρα μὲ τιμὴ ἀφίνουν τὴ θέσι τους στὸν ἥλιο, ὅταν σηκώνεται αὐτὸς μὲ δόξα νὰ βάλλῃ τὸ φῶς του στὸν κόσμον· ποῦ φέρνει χιλιάδες χρόνια τώρα στὸ μυστικὸ του τέλος».

Τὰ ἄστρα τὰ μικρούτσικα, ποῦ φῶς ἀκόμα δὲν εἶχαν στείλει πουθενά, σταμάτησαν γιὰ μιά στιγμὴ τὴ φωτεινὴ ματιὰ τους ἐπάνω στὸν παλῆδ τὸν σύντροφο: «Αὐτὰ τὰ λέγει ἡ πειρά», εἶπαν.

Ἀπὸ τὰ βάθη τ' οὐρανοῦ ἐφάνηκεν ὁ δί-
σκος τῆς σελήνης. Ἐσῆκωσε τὰ νυσταγμένα μάτια της, ἐμέτρησε τὸ δρόμο ποῦ θὰ κάμῃ καὶ ἡσυχά-ἡσυχά ἀνέδηκε στὸν ὀρίζοντα.

Τὰ τρελλὰ τ' ἀστρουλάκια ἐπώπησαν καὶ ἔρριψαν στὰ κρυφὰ μερικὲς ἀχτίδες, πίσω της, στὰ μελανά νερά, γιὰ περιγέλοιο.

ΝΟΕΜΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

ΤΟ ΥΠΕΡΤΑΤΟΝ ΠΑΘΟΣ

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι, εἰς ἓνα ὕμνον κοινόν, γεμᾶτον ἀπὸ πένθους καὶ ἀπὸ ἔκστασιν, φάλλουν σήμερον τὸ ὑπέρτατον πάθος Σου. Καὶ εἶναι αἱ γενεαί, αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν τῆς μεγάλης Σου θυσίας· αἱ γενεαὶ τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ταλαντεύσεως, αἱ γενεαί, αἱ ὁποῖαι ἐπερίμεναν νὰ καταβῇ τὸ φῶς ἀπὸ τὰ ὕψη, νὰ καταυγάσῃ τὰς συνειδήσεις καὶ νὰ φεγγοβολήσῃ εἰς τὰς διανοίας.

Εἶναι ἀκόμη αἱ γενεαί, αἱ ὁποῖαι ἐδέχθησαν τὴν διδασκαλίαν Σου καὶ ἠπλώσαν ἑδωφός πρόσφορον εἰς τὰς ἐπαγγελίας Σου καὶ ἐλίχνισαν τὰς συνειδήσεις μὲ τὰ θεῖα Σου ρήματα, καὶ ἤνοιξαν τὰς ψυχὰς των εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα.

Καὶ εἶναι αἱ μέλλουσαι γενεαί, εἰς τὸν ὀρίζοντα τῶν ὁποίων θὰ λάμψῃ μὲ περισσotέρας ἀκόμη ἀκτῖνας ὁ Σταυρός Σου· αἱ ὁποῖαι θ’ ἀπολεπτόνουν τὴν ἔννοιαν τῆς θυσίας καὶ εἰσχωρήσουν βαθύτερα εἰς τὸ βαθύ πνεῦμά Σου καὶ θὰ ὑψωθοῦν περισσotέρον εἰς τὸ ὕψος τῆς διανοίας Σου.

Ὅλαι μαζὶ αἱ γενεαὶ Σου τονίζουν τὸν θλιβερόν ὕμνον τοῦ ἀνθρωπίνου Σου πόνου καὶ ἀφήνουν ποῦ καὶ ποῦ μίαν κραυγὴν συγκρατημένης χαρᾶς διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὕψιλλης Σου αὐτοθυσίας.

Δύο μητέρες.

Κλαίουσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ δύο μητέρες καὶ ὁ θρῆνός των ἀντιλαλεῖ βαθὺς καὶ αἰώνιος.

— Ἐγὼ εἶμαι ἡ ταπεινὴ κόρη τῆς Ναζαρέτ, ἡ μνηστὴρ ἑνὸς ἀσήμου κτίστου. Τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον συνήνωσε τὴν θεῖαν Σου καταγωγὴν μὲ τὴν ἀνθρωπίνην μου ταπεινότητα, δέν με ἀπαλλάττει ἀπὸ τὸν πόνον καὶ αἰσθανομαι ὅτι ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν αὐτὸν κρέμαται ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν σάρκα μου καὶ ἐκπνέει σιγὰ-σιγὰ ἓνα μέρος τῶν σπλάγχχνων μου. Εἶμαι ἄνθρωπος, γυναῖκα ἀδύνατος καὶ χαμηλὴ, καὶ συντρίβομαι ἀπὸ τὸν ὄγκον τῆς μεγάλης ἀποστολῆς, ἡ ὁποία μὲ ἐξέλεξεν ὄργανόν τῆς, ἐμὲ τὴν ταπεινὴν κόρην τῆς Ναζαρέτ, τὴν μνηστὴρ τοῦ κτίστου Ἰωσήφ. Ὡς καὶ Κύριε, πονῶ τὸν πόνον τὸν ἀνθρώπινον εἰς τὸν θεῖόν Σου πόνον.

— Εἶμαι ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος, ἡ μεγάλη καὶ πανίσχυρος μητέρα, ἡ κυρία τῆς φύσεως. Τὸ ὑπὲρ τὴν φύσιν μυστήριον τῆς γεννήσεώς Σου μὲ κάμνει νὰ κλίνω τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς μεγάλης σου θυσίας, τῆς θυσίας, ἡ ὁποία ἐξαγνίζει τὸν πρότερον βίον μου καὶ αἰθριάζει τοὺς ἀπωτάτους ὀρίζοντας τῆς μελλούσης ὑπάρξεώς μου. Εἶμαι ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος, ἐτοίμη ν’ ἀμείψῃ δι’ ἀφοσιώσεως καὶ λατρείας τὴν μεγάλην θυσίαν, τὴν ὁποίαν κάμνεις δι’ ἐμέ, τὴν μεγάλην καὶ ἰσχυρὰν ἀνθρωπότητα. Ὡς καὶ Κύριε, πάσχω εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐξαγνίσεως, τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον μόνον Θεὸς ἠδύνατο ν’ ἀναλάβῃ.

Ὁ χορὸς τῶν ἀγγέλων.

Ἐκρεμάσθη ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ παρακαθίσῃ αὐριον πανίσχυρος εἰς τὸν θρόνον τοῦ Δεσπότη. Ἡ μεγάλη καὶ αἰωνία Ἀλήθεια ὑπέστη τὴν ἐπι-

βολὴν τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης. Ὁ καταπατήσας ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ τὸν βωμὸν τοῦ Βάαλ καὶ ὁ ἐξυμνήσας τὸ ἀσήμαντον δῖλεπτον τῆς χήρας, ἐπωλήθη διὰ τριάκοντα ἀργύρια.

Ἐκρύφθη ὁ ἥλιος διὰ νὰ μὴ ἴδῃ τὸ μυστήριον καὶ ἡ στέγη τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ὅταν ἤκουσε τὸν τελευταῖον στεναγμόν. Ἡ Γνωσις καὶ ἡ Συνειδήσις καὶ τὸ Καθῆκον ἐτάνυσαν τὰ πτερὰ τρομαγμένα ἀπὸ τὸ ἀπάνθρωπον μαρτύριον. Θ’ ἀπλωθοῦν ὅμως τὰ πτερὰ εἰς τὸν κόσμον προστατευτικά καὶ βοηθητικά καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν των ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἴδῃ τὰς ὡραίας ἡμέρας τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἡρεμίας τῆς ψυχῆς.

Ὁ Ἰούδας.

— Σὲ ἠκολούθησα εἰς τὴν Καπερναοὺμ, ξένος ἐγὼ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, καὶ ἐκάθισα μαζὶ Σου εἰς τὰς ὄχθας τῆς μελαγχολικῆς Τιβεριάδος, ὅπου ἀντήχησεν ἡ διδασκαλία τῆς ἀγάπης καὶ ὅμως ἐγὼ ἔγεινα τὸ ὄργανον τῆς προδοσίας καὶ τοῦ μίσους. Σὲ ἤκουσα νὰ καταδικάζῃς τοὺς θησαυρίζοντας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ Σὲ εἶδα μίαν μόνην φορὰν ὠρμισμένον ν’ ἀποδιώκῃς τοὺς ἐμπόρους ἀπὸ τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἐν τούτοις ἡ διδασκαλία Σου δέν με ἠμπόδισε νὰ πωλήσω τὸ σῶμα καὶ τὴν ἰδέαν ἀντὶ μιᾶς φούχτας ἀργύρου. Δι’ ἐμὲ ἴσως ἐκῆρυξες τὴν ἀμεριμνησίαν περὶ τῆς αὐριον, ἀλλ’ ἡ ψυχὴ μου ὑπῆρξεν ὁ ξηρὸς καὶ ἄγονος ἀγρὸς τοῦ σπορέως τῆς παραβολῆς Σου καὶ αἱ ἀκανθαὶ τῆς καρδίας μου ἐπνίξαν τὰ ὡραῖα ἄνθη, τῶν ὁποίων τὸν σπόρον προσεπάθεις νὰ φυτεύσῃς εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροατῶν Σου.

Ὡ Ραββὴ, δέξαι τὴν εὐτελὴ μου θυσίαν καὶ ἄνοιξε τὴν ἀνοικτὴν εἰς κάθε πόνον καὶ εἰς κάθε μετάνοιαν ψυχὴν Σου εἰς τὸν στεναγμόν τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκρεμάσθη ἀπὸ ἓνα δένδρον τοῦ ξηροῦ κήπου τοῦ πραιτωρίου.

Οἱ ἀρχιερεῖς.

Ὁ νόμος ὁ ἀρχαῖος καὶ ὁ ἐκδικητικὸς εὐρέθη ἑξαφνα ἐκτεθειμένος εἰς τὰς προσβολὰς Σου. Εἶχεν ὁ νόμος αὐτὸς καθιερώσει τὰ μίσση καὶ τὴν ἐκδίκησιν, καὶ ὥριζε θάνατον καὶ τιμωρίας πικράς.

Ἐξαφνα ἡ φωνὴ Σου, μέγαλε ἐπαναστάτα, ἐπνευσε φλογερὰ κατὰ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου, τοῦ ὁποῖου ἡμεῖς εἴμεθα οἱ θεματοφύλακες. Τὸ ἔθνος ὁλόκληρον ἐσαλεύθη ἀπὸ τὸ κήρυγμά σου· τὰ ὄρια τῆς ἐνδόξου χώρας μας ἤρχισαν νὰ σδύνωνται πρὸ τῆς κοσμοπολιτικῆς θεωρίας σου· ὁ ναὸς τοῦ Ἰσραὴλ κατηργεῖτο καὶ μία νέα Ἰδέα ὑψοῦτο ἐπὶ τῶν σεβαστῶν μας βωμῶν.

Καὶ ἐπλήξαμεν, ἐπλήξαμεν ἀνηλεῶς τὸ σῶμά Σου καὶ ἠθελήσαμεν νὰ πνίξωμεν τὴν φωνὴν Σου. Ἀλλ’ ἐκρυπτε τὸ σῶμα μίαν ψυχὴν θεῖαν, ἡ ὁποία ἐξέφυγε τὴν τιμωρίαν μας καὶ ἡ φωνὴ ἐδυνάμωσε καὶ διεσπάρη εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου μόλις τὸ στόμα ἐκλείσεν.

Ἀλλ’ ἡμεῖς εἴμεθα οἱ θεματοφύλακες τῶν παλαιῶν Μωσαϊκῶν παραδόσεων, ὧ καταλυτὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου.

Αἱ γυναῖκες.

Μᾶς συνήνωσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ Σου ἡ συναίσθησις τῆς κοινῆς μας ἀδυναμίας, ἡ τρυφερότης τῶν κοινῶν μας αἰσθημάτων, ἡ συμπάθεια, τὴν ὁποίαν ἐδίδαξες εἰς ἡμᾶς.

Ἐδέχθης νὰ πίνῃς ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῆς ἐχθρᾶς Σαμαρείτιδος καὶ ἐνετρύφησες εἰς τὴν ἀπλότητα τῆς Μάρθας καὶ εἶπες λόγους παραμυθίας εἰς τὰς ἀδελφὰς τοῦ Λαζάρου καὶ ἐδάπτισες εἰς βάπτισμα ἐξαγνισμοῦ καὶ ἀποκαταστάσεως τὴν ἀμαρτωλὸν, ἡ ὁποία ἦλθε συντετριμμένη νὰ σοῦ πλύνῃ τοὺς πόδας σου μὲ τὰ δάκρυά της.

Διδάσκαλος τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς ἰσότητος, ἀνύψωσες μέχρι τῆς θείας Σου φύσεως ὄχι μόνον τοὺς δώδεκα εὐτυχεῖς ἀλιεῖς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλεισμένας καὶ ἀπομεμακρυσμένας τοῦ κόσμου γυναῖκας καὶ ἐψιθύρισες εἰς τὴν ψυχὴν των τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ταπεινότητος.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι φάλλουν σήμερον τὸν ὕμνον τοῦ πένθους, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ ὕμνος τῆς ἀπολυτρώσεως.

Αἱ γενεαί, αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν τῆς ἐμφανίσεώς Σου, ἔρχονται τώρα ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ λησμονημένου κόσμου μὲ τὸ παράπονον τῆς βραδείας σου καθόδου, ἡ ὁποία τὰς ἀφήκε τόσοις αἰῶνας εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ταλαντεύσεως.

Καὶ αἱ γενεαί, αἱ ὁποῖαι ἠκολούθησαν τὴν γέννησίν σου, ἔρχονται μὲ εὐγνωμοσύνην νὰ καταθέσουν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ σου τὰ ὡραῖα ἄνθη τῆς ἀγάπης καὶ τῆς γαλήνης, τὰ ὁποῖα δρέπουν ἀπὸ τὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐσκόρπισες.

Καὶ αἱ γενεαὶ τοῦ μέλλοντος προαναγγέλλονται ἐκεῖ κάπου εἰς τὰ βάθη ἑνὸς μακρυνοῦ ὀρίζοντος, μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀσφάλειαν ὅτι θὰ λάμψῃ εἰς τὰ χρόνια των ἀκόμη περισσotέρον ὁ Σταυρός Σου καὶ ὅτι θὰ ὑψωθοῦν περισσotέρον εἰς τὸ ὕψος τῆς διανοίας Σου.

Ἀθῆναι.

Γ. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ



ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΠΡΟ ΤΟΥ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΥ

Χριστέ, ποῦ κατεδέχθηκες νὰ καταβῇς Ἐμᾶς τοὺς ἀχαρίστους νὰ λυτρώσῃς, ὦ! τῆς ἀγάπης Σου τῆς θείας, τῆς τρανῆς, ὦ! τῆς ταπεινοσύνης Σου τῆς τόσης!



Ἦλθες τὸ θεῖο φῶς Σου νὰ μᾶς δεῖξῃς, Τὸν νόμον Σου νὰ μᾶς εἰπῇς τὸν ἱερόν, Ἦλθες τοὺς Οὐρανοὺς νὰ μᾶς ἀνοίξῃς, Μὰ τί Σοῦ δώκαμε; . . . Ἐνα Σταυρόν!



Καὶ τώρα ποῦ χωρὶς ζωὴ Σὲ βλέπω, Δὲν ἠμπορῶ τὸν πόνο νὰ κρατήσω, Θεέ μου! σὰν Σὲ βλέπω πεθαμμένο!



ὦ! ναί, ὅταν Σὲ βλέπω σταυρωμένο, Μ’ εὐλάβεια νὰ πλησιάσω θέλω Καὶ φόβο, τὸν Σταυρό Σου νὰ φιλήσω! Χαλκηδών.

Η. Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ



ΙΟΥΔΑΣ

Καὶ βάραινεν ἡ Νύχτα, ἡ θλιβερή,
σὰ σιδερένιο σάβανο στὴν πλάσι,
ἄναστη νύχτα, νύχτα φοβερή,
ποῦ γύρευε τὸν κόσμον νὰ χαλάσῃ.

Ὅλα μαζὺ τοῦ ζόφου τὰ θεριά,
τὰ σύννεφα κυλοῦσαν στὰ αἰθέρια,
κι' ἀπὸ τοὺς τάφους βγαίνανε βασιεῖα,
φαντάσματα χλωμά σὰ θειαφοκέρια.

Στοῦ Γολγοθᾶ γυμνένοι τὴν κορφή
οἱ τρεῖς σταυροὶ ἐτίζαν στὸν ἀέρα,
οἱ σταυρωμένοι, κάτου ἀπ' τὸ καρφί,
εἶχαν πεθάνει! — καταχθόνια μέρα!

Παρέκει, μέσ' στὴν πόλιν τὴν ἱερὰ,
ἀγνώριστη βασιλεὺς τρομάρα·
οἱ θύρες ἦσαν σφαλιγτὲς γερά,
μὴν τύχῃ κ' ἱμπ' ἡ θεῖα κατάρρα.

Ὡς τόσο, μέσ' στὴν κλίνη τὴν ξεστῇ
κανένα δὲ σφαλινοῦς· Ἐβραίου μάτι,
τοῦ Σαβαῶθ ἡ πόλις ἡ πιστὴ
γεμᾶτο φόνους ἱμοίαζε παλάτι.

Μιά θύρα ξάφνου ἐκεῖ, στὴ σκοτεινιά,
ἀνοίχτηκε κλεφτάτα κ' Ἰσκιος ἕνας
ἐγλύστρησε στοῦ δρόμου τὴ γωνιά·
« — Τί με ζητᾷς; δὲν εἰμ' ἐγὼ κανένας,

Ἐγὼ δὲν εἰμ' ὁ Ἰούδας, ἡ φωνὴ
μουρμούρισε τοῦ Ἰσκιου, ὁ Ἰούδας πάει».·
Κι' ἄλλῃ φωνῇ τοῦ ἀπῆντησε βραχνή·
« — Ἰούδα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ! »

Φυγὴ, τρομάρα, κοσμοχαλασμός!
Ξοπίσω του, σὰ νὰ γκρεμινοῦσε ἡ πλάσι,
τὸν ἰδιωχνε τοῦ στήθους του ὁ σεισμός,
ποῦ νῆθελε σὰν πύργον τὸν χαλάσῃ!

« — Δὲν εἰμ' ἐγώ. . . — Προστά του τοῦ Ναοῦ
σκοτεινιασμένο φάνηκε τὸ σχῆμα,
κι' εἶδεν ἀπὸ κεῖ μέσα τοῦ Θεοῦ
τὸν χέρι καὶ τὸν σκέπαζε στὸ κρίμα.

Κ' ἔφυγε, πάει ὁ Ἰσκιος φτερωτός,
βασ ὄντας τῶν σπιτιῶν τὸ πλάϊ πλάϊ·
« — Δὲν εἰμ' ἐγώ, μουρμούριζεν, αὐτὸς. . . »
« — Ἰούδα ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ! »

Βραχνὰ βραχνὰ τοῦ φώναξεν ἡ φωνή,
κι' ὁ Ἰσκιος ἔφυγ' ἔφυγε καὶ πάλι,
νεκροὶ σὰ νὰ τὸν ἔδιωχναν ἀχνοί,
στῆς μαύρης του φυγῆς τὴν παραζάλη.

✽

Μιά πύλη ἐκεῖ κάτου,
σὰν πύλη θανάτου,
μαυρίζει ἀνοιχτή,
ὡς μπόρει νὰ φθάσῃ,
Ἰαβέ, νὰ περάσῃ
καὶ νὰ πεταχτῇ!

Γιατί μεγαλόνει
φτερά σὰν ἀπλόνῃ
μεγάλα, γοργά,
ὁ Ἰσκιος, ποῦ ἔχει
τὸ φόβο καὶ τρέχει,
καὶ τρέχει — ἀργά!

— Ἰαβέ, μεθυσιμένος,
Ἰαβέ, κοιμισμένος
ἄχ! νῆν ὁ σκοπός,
ποῦ πάντα ἐκεῖ πέρα,
καὶ νύχτα καὶ μέρα
φυλάει ἀγριωπός.

Γιατί ἂν τονε νοιώσῃ
θενὰ τοῦ καρφώσῃ
ματιὰ φονικὴ
καὶ στ' ἄγρια τὰ σκότη
θὰ σκούξῃ: προδότῃ,
μὴν πᾶς παρακεῖ.

— Τί τὸν ἀπαντέγει;
καὶ δὸς του καὶ τρέχει
ὁ Ἰσκιος πετᾷ,
ποῦ χέρια τὸν σπρώχνουν,
θαρρεῖς, καὶ τὸν διώχνουν
ἀγρίμα λυτά!

Μ' ἂν σώσῃ καὶ φτάσῃ
στὸν κάμπο, ἂν περάσῃ

τὴν πύλιν αὐτὴ,
θὰ λείψουν οἱ κρότοι,
ποῦ ἀκούει στὰ σκότη,
οἱ κρότ' οἱ φοιχτοί!

Καὶ δὸς του καὶ πάει,
καὶ δὸς του πετάει,
καὶ δὸς του περνᾷ
γεμᾶτος τρομάρα. . .
ἡ πύλη, — λαχτάρα!
ἄχ! νῆτηνε! νά!

Μὴ τάχα σι' ἀλήθεια
τοῦ στέλνει βοήθεια
Θεὸς ζοφερός; —
— Ὁ κάμπος μπροστά του
ξασπλώνει ὡς κάτου,
βαθύς, σκιαχτερός.

✽

Καὶ βάραινεν ἡ Νύχτα, ἡ θλιβερή,
σὰ σιδερένιο σάβανο στὴν πλάσι
ἄναστη νύχτα, νύχτα φοβερή,
ποῦχε ὁ ἀγέρας ξαφνικὰ κοπάσει.

Καὶ στάθηκε λιγάκι ἀσασσμός
νὰ πάρῃ ὁ φτωχός, ὁ κολασμένος,
ἀπ' τῆς φυγῆς τὸν κοσμοχαλασμό
στὸν κάμπο, ποῦ ἦτανε φτασμένος.

Μὰ σὶ μαχαίρῃ τοῦλθε στὴν καρδιά
ἡ ἀκοιμητὴ ἡ φωνὴ ἀπὸ πλάϊ,
μέσ' στὸν τριγμό, ποῦ ἀφήκαν τὰ κλαδιά:
« — Ἰούδα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ! »

✽

Καὶ νάτονα πάλι
στημαύρην ἀγκάλῃ
τοῦ κάμπου ἀρχινᾷ
ὁ Ἰσκιος καὶ τρέχει
φτερά ποῦ λές ἔχει
στὰ πόδια τρανά.

Καὶ μέσ' στὴ φυγὴ του
ὁ ἀγέρας μαζὺ του
ἐπῆρε, ὁ φοιχτός,
ὁ ἀγέρας φουσαίει,
κι' ὁ Ἰσκιος πετάει,
ἀγέρας κι' αὐτός.

Καὶ μέσ' στὸν ἀγέρα
τῶν δένδρων — φοβέρα!
οἱ κλάδ' οἱ γυρτοὶ
ἀπάνω του ἀπλάνουν,
σὰ φεῖδια τὸν ζώνουν
σὲ μαύρῃ γιορτῇ.

Ὁ φόβος τὸν πνίγει. . .
— Νὰ φύγῃ! νὰ φύγῃ!
καὶ ν' ἀφανιστῇ!
Ἡ Νύχτ' ἂν θελήσῃ,
μπορεῖ νὰ τὸν σβύσῃ,
νὰ τὸν σπλαχνιστῇ!

Πηδαίει ὅ,τι λάχῃ,
παρέκει μονάχῃ
καλύβα περνᾷ,
— Κατάρρατε! φεύγα!
καὶ πέρνει μιὰ λεῦγα
καὶ πίσω γυρνᾷ.

Παρόμοια στὴ φτέρῃ,
σὰ σιήνῃ καρτέρῃ
κανεῖς κυνηγός,
κι' οἱ σκύλοι χυμίζουν,
στοὺς σκύλους ποῦ ἀφρίζουν,
γυρίζει ὁ λαγός!

Μὰ νά! στὸ σκοτάδι,
στὴ νύχτα, στὸν ἄδη,
μὲ μάτι νεκρό,
ξανοίγει ἐκεῖ κάτου,
ὁ Ἰσκιος, μακρὰ του
βουνὸ φαλακρό.

Πηδᾷ κατὰ κείνο
κι' ὡσάν ἕνα κρίνο
δροσάτο, λευκό,
στὴ νύχτα, ποῦ ἀσπρίζει,
ἀπόκρυφ' ἀνθίζει
μὲ φῶς μυστικό.

Παρόμοια ἐκεῖ πέρα,
στὸ μαῦρον ἀγέρα,
ξασπρίζ' ἡ κορφή,
ποῦ ὁ Ἰσκιος κυττάζει,
χωρὶς νὰ τρομάξῃ,
μ' ἐλπίδα κρυφὴ!

Καὶ βάραινεν ἡ Νύχτα, ἡ θλιβερή,
σὰ σιδερένιο σάβανο στὴν πλάσι,
ἄναστη νύχτα, νύχτα φοβερή,
ποῦ γύρευε τὸν κόσμον νὰ χαλάσῃ.

Τὰ μάτια καρφωμένα στὸ βουνό,
πηγαίνει ὁ Ἰσκιος μέσ' στὴν τρικυμία·
κανέν' ἀστὲρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ
δὲν ἔχυνε στὴ γῇ λάμψη καμμία.

Ἐμπρός, ὀπίσω του, ξερβά, δεξιὰ,
ὅλα εἶναι νύχτα, θλίψη καὶ φοβέρα·
κἄτι, ποῦ τρὶ ζεῖ ἐκεῖ στὴ μοναξιά,
σιγὰ παραπονιέται στὸν αἰθέρα.

Κι' ἀγνώριστες, κατάμαυρες μορφές,
σηκώνονται στὸ κάθε πάτημά του,
κι' ἀσώματες τὸν ἀκλουθοῦν κρυφές,
στὸ μονοπάτι μέσα τοῦ θανάτου.

Κρυμμένη τώρα ἡ λάμψη ἀπ' τὸ βουνό,
δὲν ἔφεγγε τὰ πλάνα βήματα του·
μιὰ κεφαλὴ μονάχα φῶς ἄχνό,
σὰ νεκροφάνερο, ἔχυνε μπροστά του

Ποτὲς ἀφ' οὗτου μέσ' στὸν οὐρανὸ,
γυρίζει τὸ φεγγάρι, ἀνθρώπου μάτι
δὲν εἶδε νὰ τοῦ φέγγῃ ὅμοιο φανό,
σὲ τέτοια νύχτα, τέτοιο μονοπάτι!

Κ' ἡ κεφαλὴ τὸν κύτταζε, κι' αὐτός,
σὰν τὴν ἀνέμη, ποῦ τὸ νῆμα μπλέξῃ,
τὸ μονοπάτι ἀνέβαινε σκυφτός,
χωρὶς ὁ μαῖνος νὰ μπορῇ νὰ τρέξῃ.

Γιατί, στὸ φοβερόν ἀνεβασμό,
στὸ πέρασμά του ἡ κεφαλὴ πληθαίνει,
κι' ἐνοιοθε μέσ' στὸν κοσμοχαλασμό
ὅλες μαζὺ στὰ πόδια του καὶ μπαίνουν.

Τὰ πόδια του μερδεύανε μαζὺ,
κ' ἡ καθεμί, στὴ νύχτα, ποῦ ἐπερνοῦσε,
μὲ δόντι, πῶνοιωθε πικρὰ νὰ ζῇ,
τὴ φτέρνα του ὡς τὸ κόκκαλο ἔδαγκοῦσε.

Καὶ μιὰ στιγμὴν, — ὦ δὲ αἰοὶ οὐρανοί! —
ποῦ σὲ μιὰς πέτρας στάθηκε τὸ πλάϊ,
τὸν ράπισ' ἕνα χέρι κ' ἡ φωνὴ
τοῦ φώναξε « — Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ! »

Κ' ἔφυγε ὁ Ἰσκιος, πέταξ' ὁ ὀρθά,
αἰώνια ἀπὸ τ' ἀνάθεμα φτασμένος,
κι' εἶδε στὴν κορυφῇ τοῦ Γολγοθᾶ,
πῶς ἦταν, τὴ φοιχτὴν, ἀνεβασμένος.

✽

Σὰν ἕνα κρίνο, ποῦ σκορπᾷ κρυφῇ,
μυρόβολη ὀλο-ρόγυρά του ἀχνάδα,
ξάσπριζε στὸ σκοτάδι ἡ κορυφῇ,
μὲ μυστικὴ κι' ἀνέκφραστη λαμπράδα.
κι' οἱ σταυρωμένοι κρέμουνταν νεκροί,
οἱ δυὸ ληστὰς μὲ τὸ Χριστὸ στὴ μέση,
κι' εἶδε τὸ Ἰούδα ἡ νύχτα ἡ φοβερή,
ἀργὰ στὸ μεσιανὸ νὰ προχωρήσῃ.

Στάθῃκ' ἔμπρός του κ' εἶπε: — Σὲ μισῶ!
τώρα, ποῦ σὲ κυττάζω, δὲ φοβοῦμαι,
ἂν κα σκορπᾷ τριγύρω φόβο περισσό,
γυιὲ τῆς Μαρίας, μήτε σὲ λυποῦμαι.

Ἡ τύψι, ποῦ στὰ σπλάγχνα μου, βαθεῖα,
φαρμακερὸ τὸ δόντι τῆς μου χώνει,
εἶναι στοῦ Ἰούδα ξένῃ τὴν καρδιά,
ἀπ' τὴν καρδιά τοῦ Ἰούδα δὲ φυτρώνει!

Ἀδυναμία μόνο ἀνθρωπινὴ,
ἀδυναμία, ποῦ μπροστά σου ἀρνοῦμαι,
δὲς τὴν ψυχὴ μου, δὲς τὴν ζωντανή,
κι' ὕστερ' ἀλήθεια, πὲς ἂν σὲ φοβοῦμαι!

Εἰμαι τ' ἀρχαῖο μῖσος, τὸ τρανὸ!
στὰ πρῶτα χρόνια τῆς δημιουργίας,
θαρρῶ πῶς ἔχω πρῶτος, μ' αἷμ' ἀγνό,
τῆς πρώτης βάψει τον βωμὸ θυσίας.

Καὶ μέσ' στοῦ Κάιν τότε τὸ κρεμί,
τ' ἀνάθεμά σου πάλιν εἶχα νοιώσει,
ποῦ στὴ μοιραία τῆς ψυχῆς μου ὀρμή,
τὸν Ἀβελ — τὸ θυμᾶσαι; — εἶχα σκοτώσει!

Τοῦ μίσους ὅλες πῆρα τῆς μορφῆς·
ὁ πρῶτος εἶμαι τοῦ κακοῦ κι' ὁ μόνος,
π' ἀνέβηκα τῆς μαυρῆς του κορφῆς,
καὶ μοῦλειπε νὰ γίνω Θεοκτόνος!

Καὶ Θεοκτόνος ἐγίνα! — Ὡσαννά
στὰ κάτω! στὰ βουβά! στὰ κατοχθόνια!
Ἐοὺ στὰ ὕψη. Ἐγὼ στὰ σκοτεινά,
θὰ βασιλεύωμ στὸν κόσμον αἰώνια!

ΑΓΓΕΛΟΣ Θ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ



Θ. ΚΑΒΑΛΙΕΡΟΥ ΜΑΡΚΟΥΙΖΟΥ

Η ΔΙΠΛΗ ΘΥΣΙΑ

(Μυθιστορία πρωτότυπος)

Τὰ προηγούμενα.

Ὁ Θρασυβούλος Ζωκίδης ἠγάπησε παρὰ ὅπως τὴν Ἑλένην, κόρην τοῦ Ἰακώβου Δώρου καὶ σύζυγον τοῦ Ἰβάν Ρώκοβιτς, ἀνδρὸς φαύλου. Ἐκ τῶν σχέσεων τούτων ἐγεννήθη ὁ Εὐτύχιος. Ἡ Ἑλένη, αἰσθανθεῖσα τὰ σημεῖα τῆς μητρότητος καὶ ἀπεχθανομένη τὸν σύζυγόν της, ἐζήτησε παρὰ τοῦ πατρὸς της διαζύγιον. Ὁ Ἰάκωβος Δώρος ὀργίζεται, φιβοῦμενος τὸ σκάνδαλον, καὶ πυροβολεῖ κατὰ τῆς θυγατρὸς του, ἣν πληγόνει εἰς τὸν βραχίονα. Ἡ Ἑλένη, θεραπευθεῖσα, φθάνει εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἔμενεν ὁ Θρασυβούλος, μετ’ οὗ συνέζη μὴνάς τινας. Ἀλλ’ ὁ θεῖος τοῦ Θρασυβούλου θὰ διήρχετο μετ’ ὀλίγον ἐκ Κων πόλεως, ὁ νέος δέ, γνωρίζων ὅτι θὰ προκαλέσῃ τὴν ὀργὴν του, ἀπέκρυψε τὰς σχέσεις του. Ἀλλ’ ὁ θεῖος εἰς Ὀδησσὸν ἔμαθε τὰ συμβάντα καὶ ἐπιστρέφει ὠργισμένος ἐναντίον τοῦ Θρασυβούλου, τὸν ὁποῖον ἐζήτησε ν’ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς Ἑλένης, ἐπειδὴ δ’ ἐκεῖνος ἡρνεῖτο, τὸν παύει ἀπὸ τῆς θέσεώς του, τὸν ἀποδιώκει, ἐπιστρέφων δὲ εἰς Σμύρνην διακόλπει τὰς μετὰ τῆς ἀδελφῆς σχέσεις του. Ἡ μήτηρ τοῦ Θρασυβούλου μετὰ τὴν κόρην της φθάνει εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου συναντᾶται μετὰ τὴν Ἑλένην, ἣτις, συγκινηθεῖσα ἐκ τῶν λόγων τῶν δύο γυναικῶν, ἀναλαμβάνει νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Θρασυβούλον εἰς τὴν ἀγαπὴν τοῦ θεοῦ του. Πρὸςκαλεῖ τὸν ἱατρὸν Φιλώτην, φίλον τοῦ Θρασυβούλου, καὶ πείθει αὐτὸν ὅτι, μὴ ἀγαπῶσα πλέον τὸν Θρασυβούλον, σκέπτεται νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ, προτρέπει δὲ τὸν ἱατρὸν νὰ τὸν παρηγορήσῃ. Ἐπειτα προέβη εἰς τὰς ἐτοιμασίας τοῦ ταξιδίου. Ἐξέδωκε διαβατήριον διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐνῷ προετιθετο νὰ ὑπάγῃ εἰς Πειραιᾶ καὶ ἔγραψεν ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἐδῆλτονεν ὅτι ἐπειδὴ ἠγάπησεν ἄλλον τὸν ἐγκαταλείπει. Καὶ κατόπιν ἄλλην, διὰ τῆς ὁποίας ἐφάνερονε τὴν ἀληθὴ αἰτίαν τῆς ἀπομακρύνσεως.



Ἡ ὑπερήτρια μετὰ λύπην ἠτοίμασε τὰ ὀλίγα της ρούχα καὶ παρουσιάσθη μετ’ ὀλίγον ν’ ἀποχαιρήσῃ τὴν κυρίαν της.

— Πήγαινε μετὰ τὸ καλὸ, πάρε δὲ καὶ αὐτὸ διὰ νὰ μ’ ἐνθυμήσαι.

Καὶ τῆς ἔδωκεν ἐν χρυσοῦν νόμισμα.

Ὅλίγα λεπτά μετὰ ταῦτα ἦτο καὶ ἡ Ἑλένη ἐτοιμὴ.

Καλεῖ τὸν φύλακα τοῦ ἀπαρτεμῆν καὶ τοῦ λέγει:

— Θὰ λείψω γιὰ μερικὲς μέρες· ἐπειδὴ ὁμῶς ὁ κύριος ἐμπορεῖ νὰ ἔλθῃ πρὶν φθάσω ἐγὼ, τὸ κλειδί θὰ τ’ ἀφήσω εἰς τοῦ ἱατροῦ Ἀλεξάνδρου Φιλώτη, ὁ ὁποῖος κάθεται εἰς τὴν ὁδὸν Μ... , ἀριθμ. 34. Θὰ τοῦ ὑπάγῃς λοιπὸν τὸ κλειδί μαζί μετὰ τὸ γράμμα αὐτό.

Καὶ τοῦ ἔδωκεν ἕνα γραμματάκι πρὸς τὸν ἱατρὸν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσημείωσε: «Σύμφωνοι; Ἑλένη».

— Πολὺ καλὰ, κυρία, ἀπήντησεν ὁ θυρωρὸς

Ἡ Ἑλένη, πρὶν κλείσῃ τὸ διαμέρισμα, ἔστρεψεν ἐν τρυφερόν βλέμμα πρὸς τὰ ἐπιπλα, ἔπειτα προσεποιήθη ὅτι στρέφεται πρὸς τὸ παράθυρον, λαμβάνει τὴν φωτογραφίαν τοῦ Θρασυβούλου καὶ ἐπιθέτει ἐπ’ αὐτῆς ἐν παρατεταμένον φίλημα.

Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκρυστάλλωσαν ἐν δάκρυ.

— Ἐτοιμὴ, προσέθεσε καὶ κρατήσασα τὸν μικρὸν της ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐξήλθε.

Μία ᾄμαξα τὴν ἔφερε μετ’ ὀλίγον ταχύτητα εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ.



Πρὸ τῆς κρήνης τοῦ Μοναστηρίου.

Ὁ «Πέλοψ» ἐκεῖ προσδεδεμένος περιέμενεν. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματός του πολὺς συνωστισμὸς ταξιδιωτῶν καὶ πολλῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἐσπευδον νὰ σφίξωσι τὴν χεῖρα ἐκείνων, τοὺς ὁποῖους ἀπεχωρίζοντο.

— Καλὸ κατευόδιον καὶ καλὴν ἀντάμωσιν.

— Νὰ μοῦ φιλήσῃς τὸν Νίχον, τὴν Μαίρη καὶ ὅλα τὰ παιδιά.

— Θὰ κάμετε λαμπρὸ ταξίδι· ὁ καιρὸς φαίνεται θαυμάσιος.

— Ὡρα καλὴ, ἀμέσως νὰ μᾶ γράψῃς.

Καὶ μέσα εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς διαχύσεις τοῦ ταξιδίου ἠκούετο ἡ βαρεῖα τοῦ πλησάρχου φωνῆ, ὁ ὁποῖος ἔδιδε τὰς ἀπαιτουμένας τῆς προετοιμασίας διαταγὰς.

— Στυῦν... ἐσφύριζεν ὁ πλοίαρχος, πὲς στὴ μαοῦνα νὰ ξιφορτώσῃ γρήγορα. Ἐ! εὐὸ δὲν ἔχομε καιρὸ νὰ χάνωμε...

Ἡ Ἑλένη δὲν ἐπρόσεχεν εἰς τίποτε ἀπ’ αὐτά. Διέσχισε τοὺς ὁμίλους καὶ κατέβη εἰς τὰ δωμάτια τῆς δευτέρας θέσεως· ἐκεῖ δὲ ἔμεινε σκεπτική, χωρὶς νὰ διδῇ προσοχὴν ἄλλου πούθενά παρὰ εἰς τὰς σκέψεις της.

— Ἀλλοίμονον, ἐσκέπτετο, ποῦ πηγαίνω; Διπλῇ

χήρα, χήρα ἀπὸ τὸν ἄνδρα ποῦ μοῦ ἐπέβαλον καὶ χήρα ἀπὸ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἐξελεξα... καὶ ἐνῷ ἐσκέπτετο αὐτά, ἐσφιγγε περιποθέστερον τὸν μικρὸν Εὐτύχιον εἰς τὴν ἀγκάλην της.

— Εἶναι ἡ γλυκυτέρα ἐνθυμήσις τοῦ Θρασυβούλου.

Ἀλλὰ τὸς ὀλιβερά της σκέψεις ἐτάραττε καὶ μία ἀόριστος ἀνησυχία.

— Ὁ Θρασυβούλος, ἐσκέπτετο, φθάνει σήμερον καὶ μάλιστα ἑναρξ· ἂν καταβῇ προτοῦ φύγῃ τὸ ἀτμόπλοιον, τὰ πάντα θ’ ἀνακαλύψῃ Δυστυχία του, δὲ θὰ κατορθώσῃ νὰ σωθῇ.

Κοί μετὰ τὴν ἀνησυχίαν αὐτὴν βασανιζομένη, ἔχανε τελείως τὴν ὑπομονὴν της.

— Πότε θ’ ἀναχωρήσῃ τὸ ἀτμόπλοιον; ἠρώτησε κάποιον ναυτὸν, τὸν ὁποῖον εἶδε πλησίον της.

— Σὲ δύο ὥρας εἴμεθα ἔτοιμοι.

— Δύο ὥραι, ἐπιθύρυσεν, ἴσως δὲν προφθάσῃ.

Ὅσον παρήρχετο ἡ ὥρα, τόσον ἡ κίνησις εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἠϋξάνεν. Οἱ ἀποχαιρετισμοὶ ἐλαττώνοντο ζωηρότεροι καὶ θερμότεροι, αἱ εὐχαὶ ἀντήχουν εἰς τὸν ἀέρα.

[ἀκολουθεῖ]



Edmondo de Amicis

Η ΚΑΡΜΕΛΑ

Κατά μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ

ὑπὸ Ν. ΣΑΡΑΔΟΥ

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 344)

Ἡ Καρμέλα τὸν ἐκύτταξε καλὰ-καλὰ μέσα στὰ μάτια καὶ ἔπειτα ἐχαμήλωσε τὸ κεφάλι καὶ τὸ βλέμμα της σὰν νὰ ἐσκέπτετο. Ὁ ἀξιωματικὸς δὲν ἐπρόσθεσε τίποτε ἄλλο καὶ ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ χαμηλὰ μὲ τὸν στρατιώτην καὶ νὰ βοηθῇ αὐτὸν νὰ διπλώσῃ τὰ ρούχα.

Ἡ κόρη ἐστέκετο καὶ τοὺς ἐβλεπε χωρὶς νὰ σαλεύῃ. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ὁ ἀξιωματικὸς τὴν ἐπλησίασε καὶ τῆς εἶπε :

— Τώρα πηγαινε, Καρμέλα, ἔμεινες ἀρκετὰ ἐδῶ, πηγαινε στὸ σπῆτι, μὰρς.

Καὶ τὴν ἐπιασεν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν ἐσπρωξε σιγὰ πρὸς τὴν θύραν. Ἐκείνη ἐγύρισε καὶ ἄνοιξε τὰ χέρια διὰ νὰ τοῦ σφίξῃ τὸν λαιμόν . . .

— Δὲν θέλω, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

Ἡ Καρμέλα ἐκτύπησε δύο ἢ τρεῖς φορές τὰ πόδια της εἰς τὸ πάτωμα, ἀνεστέναξεν, ἄνοιξε καὶ πάλιν τὰ χέρια, τοῦ ἔσφιξε τὸν λαιμόν, ἐκόλλησε τὸ στόμα στὸ μίγουλό του, χωρὶς νὰ τὸν φιλήσῃ, σὰν νὰ ἐσκέπτετο κἄτι τι ἄλλο, καὶ ἔπειτα ἐφυγε σιωπηλῇ, χωρὶς νὰ γελάσῃ, χωρὶς νὰ γυρίσῃ ὀπίσω, μὲ ἓνα πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξέφραζε τίποτε, ὥς ὁ ἀφηρημένος ἐκεῖνος, ποῦ σκέπτεται μιλὺ χίλια δυὸ πράγματα καὶ διὰ τίποτε.

— Τί σημαίνει αὐτό; — ἐσκέφθη ὁ ἀξιωματικὸς. Νὰ εἶναι καλὸν σημεῖον; Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του! Ἄς ἐλπίσωμεν.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐβγήκε διόλου ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ δὲν ἠθέλησεν οὔτε νὰ ἴδῃ τὴν Καρμέλαν, μολονότι ἤξευρεν ὅτι ἐκάθητο, ὅπως πάντοτε, εἰς τὴν θύραν. Ὅλο τὸ ἀπόγευμα τὸ ἐπέρασεν ἐτοιμάζων τὰ τῆς δοκιμῆς τῆς νυκτός.

Τὸ μικρὸ τοῦ διαμέρισμα ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο δωμάτια καὶ ἀπὸ ἓνα μαγειρεῖον. Μεταξὺ τοῦ κρεβατοδωματίου καὶ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου ἦτο τὸ μεγαλύτερον δωμάτιον, τὰ παράθυρα τοῦ ὁποίου, ὥς καὶ τοῦ ἄλλου, ἐβλεπαν εἰς τὴν ἀγοράν. Εἰς αὐτὸ ἐτοίμασε τὸ τραπέζι. Ὁ ξενοδόχος ποῦ ἦτο στὸ πλάγι, τοῦ ἐδάνεισεν ἓνα μεγάλο τραπέζι καὶ ἦλθε μόνος του νὰ μαγειρεύσῃ τὰ ὀλίγα κατὰ ληλα φαγητὰ καὶ τὰ ἔψησε μὲ ὁσὴν τέχνην εἶχε καὶ ἐκάθησε τέλος καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τραπέζι, ὅπως ἔκαμεν ἀπὸ ἐδῶ καὶ τρία χρόνια δι' ἐκεῖνον τὸν ἄλλον ἀξιωματικόν. Εἰς τὰς ἐννέα, ἐπάνω-κάτω, ἦλθε πρῶτος ὁ ἱατρός. — Εἶναι ἐδῶ κάτω — εἶπεν ἐμβαίνων εἰς τὸν φίλον του — εἶναι λυπημένη, διότι δὲν σὲ εἶδεν ἀκόμη. Τὴν ἠρώτησα, ἂν εἶναι καλὰ, καὶ ἐκείνη, ἀφοῦ μὲ ἐκύτταξε στὰ μάτια, μοῦ εἶπε : Τὸ πλοῖον ποῦ καπνίζει καὶ δὲν ἐγέλασε Ἄλλὰ! Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ εἰπῇ τὸ τί περνᾷ ἀπὸ τὸ κεφάλι αὐτό; ὁ Θεὸς μόνον. Ἄς ρίψωμεν τώρα μιὰ ματιὰ εἰς αὐτὰ τὰ εὐμορφα φαγητὰ. —

Καὶ ἀφ' οὗ ἔρριψαν καὶ οἱ δύο μιὰ ματιὰ 'ς τὸ τραπέζι, ἤρχισαν νὰ σκέπτονται ἀναμεταξύ τους τὸν καλλίτερον τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἔπαιζαν αὐτὴν τὴν κωμωδίαν, ἢ καλλίτερα αὐτὸ τὸ δράμα,

διότι ἦτο πράγματι δράμα καὶ δράμα σοβαρόν. Ὅταν ἔμειναν σύμφωνοι : — Ἔμαθαν ὅλοι καλὰ τὸ μέρος τοῖς; Ἠρώτησεν ὁ ἱατρός. Ὁ ἀξιωματικὸς ἀπήντησεν ὅτι ἤλπιζε νὰ τὸ ἔμαθαν.

Ὀλίγον πρὸ τῶν δέκα ἤκουσα κάτω εἰς τὴν θύραν μία ποδοβολή πολλῶν ποδῶν καὶ ἓνα θόρυβον ἀνακατωμένων φωνῶν.

— Εἶναι αὐτοί! — Εἶπεν ὁ ἱατρός καὶ ἐβγήκεν εἰς τὸ παράθυρο. — Εἶναι αὐτοί. — Ὁ στρατιώτης ἐκατέβηκε νὰ ἀνοίξῃ. Ὁ ἱατρός ἄναψε τὰ τέσσαρα κηροπήγια ποῦ ἦσαν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς τραπέζης.

— Πῶς μοῦ κτυπᾷ ἡ καρδιά! εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Θάρρος! θάρρος! τοῦ ἀπήντησεν ὁ φίλος, σφίγγων τὸν ἓνα του βραχίονα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκούσθηκε ἡ Καρμέλα νὰ φωνάζῃ : Πηγαίνω κ' ἐγὼ ἐπάνω στὸ πλοῖον ποῦ καπνίζει — καὶ ἔπειτα ἐκτύπησε τὰ χέρια της.

— Θάρρος! ἐπανελάβεν ὁ ἱατρός εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ φίλου του. — Ἦκουσες! ἤρχισε νὰ βάζῃ στὸν νοῦν της αὐτὴν τὴν ιδέαν καλὸ σημεῖον· ἔχε καρδιά· νὰ οἱ προσκεκλημένοι.

Ἡ θύρα ἤνοιξε καὶ ἐβήκαν μὲ ἓνα χαμόγελο καὶ μίαν ὑπόκλισιν ὁ σύμβουλος, ὁ πρόεδρος καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν μαζευθῇ εἰς τὸ κα-

φνεῖον. Κα' ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐχαιρέτα καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν ἓνα καὶ τὸν ἄλλον, ὁ ἱατρός εἶπε μίαν λέξιν εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ στρατιώτου, ὁ ὁποῖος ἐστέκετο ἀκίνητος εἰς μίαν γωνίαν, καὶ αὐτὸς ἀμέσως ἐχάθηκε. Σὲ μιὰ στιγμὴ χωρὶς κανεὶς νὰ δώσῃ προσοχήν, ἐγύρισε μὲ τὴν Καρμέλα, καὶ οἱ δύο ἐπέρασαν συρόμενοι 'ς τὸν τοῖχον, μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων καὶ ἐμβήκαν εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Ἄς καθήσωμεν, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

Ὅλοι ἐκάθησαν. Ὁ θόρυβος τῶν καθισμάτων καὶ ἐκεῖνο τὸ ὦ! τὸ εὐλογημένο, ποῦ ἐβγαλαν οἱ φαγάδες ὅταν εἶδαν τὰ φαγητὰ, δὲν ἀφήκαν νὰ ἀκουσθῇ ἓνας θόρυβος ἐλαφρὸς ποῦ εἶχε κάμει ὁ στρατιώτης διὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὴν Καρμέλα, ἡ ὁποία ἐφώναξε : — Μιὰ ὀλόκληρη ἡμέρα δὲν τὸν εἶδα! — καὶ ἄνοιξε τὴν θύρα καὶ ἔκαμε νὰ ὀρμήσῃ ἔξω. Ὁ στρατιώτης τὴν συνεκράτησεν, ἔβαλεν ἓνα κἀθισμα κοντὰ 'ς τὴν θύρα καὶ τὴν ἔβαλε νὰ καθίσῃ, ἄνοιξε τὰ θυρόφυλλα τόσον, ὥστε νὰ ὑπάγῃ ἓνα ἄνοιγμα μιᾶς σπιθαμῆς, καὶ ἐκείνη ἔβαλε τὸ πρόσωπόν της εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄνοιγμα καὶ ἔμεινε κυττάζουσα. Κανε ς ἀπὸ τοὺς συντραπέζους δὲν ἐγύρισε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, κανεὶς δὲν ἐκύτταζε οὔτε τότε, οὔτε κατόπιν, καὶ ἡ Καρμέλα δὲν ἔκαμεν ἄλλην κίνησιν.

(ἀκολουθεῖ)



Μία τρομερὰ φωνή, φωνὴ ἀπελπισμένη, σπαρακτική, ἐξώρμησε τότε ἀπὸ τὸ σπῆθος τῆς Καρμέλας.

ΕΝΑ ΦΑΝΑΡΙΩΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ

I



ΑΚ-ΤΑΚ! τὰκ-τὰκ! κρημνίζουν
ένα ὀνομαστό σπίτι στὸ Φανάρι.
Ὁ κοῦρδος χαλαστὴς κτυπᾷ τὴν
βαρεῖα ἀξίνη ἀξέννοιαστος, ὥσάν
νὰ ἐξαρθρόνη ἓνα γεροντικό
κορμὶ ἀχρεῖαστο καὶ τιποτένιο. Τὰκ-τὰκ!
τὰκ-τὰκ!

Μὰ ὁ Φαναριώτης ποῦ περνᾷ, βλέπει τὸ
χάλασμα καὶ ἡ καρδιά του λυώνει. Ὡ, τὸ ἀρ-
χοντικό σπίτι! Ὡπως ἦτο στὴν θάλασσα
ἀκρογιαλιά, εἶχε μικρὸ περιβολάκι μὲ πυκνὰ
δένδρα. Ὁ καλλιτέχνης νοικοκύρης του εἶχε
κτίσει δυὸ μικρούτσικες λίμνες μὲ βράχους
ὀλοτρόγυρα, ποῦ ἔβγαιναν ἓνας αἰτὸς ἀπὸ τὴν
μιὰ γωνία. Κλιματαριά, κισσὸς κι' ἀγιόκλιμα
ἐγύριζαν τὴν λίμνη. Κι' ἀπὸ ὑψηλὰ ἔπεφταν
μὲ πῆδημα καὶ ἔσπαναν τὰ καθαρὰ νερὰ
ἐπάνω σὲ χαλίκια, σ' ἀχιβάδες καὶ σὲ κοχύλια
φυκωμένα. Μιὰ δροσιά γιὰ τὸ ἀπομεινέρο
καὶ ἓνα ἄντρο μυστικό τῆς νύκτας.

Σ' αὐτὸ τὸ δροσᾶτο περιβόλι ἓνα δένδρο
ἐκαμάρονε μὲ περίσσια χάρι. Εἶχε τὰ ἄνθια
του μεγάλα καὶ κατάλευκα σὰν νύμφες. Εἶχε
τὸ ἄρωμα ποῦ ἐχύνετο πλούσιο μέσ' στὸ λι-
μάνι. Καὶ ἦτο μιὰ μανόλια. Ποῦ μέσα στὰ
μεγάλα καὶ βαθύχρωμα κλαδιά της εἶχαν ἀπὸ
χρόνια κάμει τὴν φωλιά τους δυὸ τριγόνια.
Κάθε πρωὶ νὰ τᾶβλεπες πὼς ἔπαιζαν, πὼς
ἐφιλοῦντο κ' ἐχαιρετοῦσαν τὴν χρυσὴ Αὐγὴ
καὶ κάθε βράδυ νὰ τᾶβλεπες πὼς ἤρχοντο νὰ
κουρνιασούν στὴν φωλιά τους! Φαινόμενο
γεμᾶτο ἀπὸ ποίησι, γεμᾶτο ἀπὸ χάρι, ποῦ ὁ
νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ — ἓνας γιατρὸς ἐξα-
κουστός στὴν ἐποχὴ του — εἶχε ἀχόρταγη ἀπό-
λαυσι γιὰ τὸ δένδρο καὶ γιὰ τὸ ζευγάρι.

II

Ἦλθε ἡμέρα ποῦ ἡ κατάλευκες μανόλιες
ἐσκέπασαν τὸ νεκροκράββατο τοῦ νοικοκύρη.
Κ' ἐνόμιζες, ὅπως ἦσαν ριχμένα τὰ ἀγνὰ λου-
λούδια, πὼς ἐγλυκοφιλοῦσαν τὸν νεκρὸ κ'
ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τοῦ δώσουν ὅσῃν εἶχαν
εὐωδία. Ὡσάν νᾶνοιωθαν τί τοῦ ὠφείλαν: τὴν
ζωή, τὸ μέγλωμα, τὸ χᾶδι, τὸ καμάρι. Καὶ
τὰ τριγόνια — τὰ καῦμένα — ἐκείνη τὴν ἡμέρα
δὲν ἐφάνησαν οὔτε τὸ πρωὶ, οὔτε τὸ βράδυ.

Τὰκ-τὰκ! τὰκ-τὰκ! κτυπᾷ ὁ κοῦρδος ἀσπλάγ-
χνα τὸ δένδρο. Τὸ σπίτι ἔπεσε. Καὶ ἀπ' ὅλη
τὴν ἀρχοντική ἐδμορφιὰ μοναχὸ ἀπομεινάρει
εἶχε μείνει ἡ μανόλια. Ἡ μανόλια ποῦ πέ-
φτει τόρα καὶ ἀναστενάζει. Τὰκ-τὰκ! τὰκ-τὰκ!
Ἔχει καρδιά ὁ χαλαστὴς νὰ ἔχη καὶ ὁ κοῦρδος;

III

Θυμοῦμαι ἓνα μεσημέρι ποῦ ἐπέρασα. Ὡ
τὸ κοῦρμα! Ἐχάλνουσαν τὸ σαλόνι!

Μέσα στὴν πνικτικὴ σκόνῃ καὶ στὸν χυ-
δαῖο χαλασμὸ ὁ νοῦς μου παρεφέρθη. Ὡσάν
νᾶβλεπε τὸ παλαιὸ σαλόνι ὀλόφωτο, ἀνοικτὸ
καὶ στολισμένο. Ὡσάν νᾶβλεπε τὴν τίμια
φωλιὰ μιᾶς φαναριώτικης ζωῆς, ποῦ μέσα

στῆς πικρὲς καὶ δακρυσμένες ἐθνικὲς ἡμέρες
ἐκρατοῦσε μὲ στοργὴ τὴν ἐθνικὴ ὑπόστασι κ'
ἐσφιγγε τὰ ἰδανικά της κι' ἀγκάλιαζε τὰς πα-
ραδόσεις της. Ἦταν τὸ σαλόνι αὐτὸ τελευ-
ταῖο, ποῦ ἔδιδε πνευματικὲς λαμποκοπὲς κ'
ἐμάζευε τοὺς Φαναριώτες καὶ τῆς Φαναριώ-
τισσες ὅσοι ἠθελαν ὀλίγη ἄνεσι νὰ πάρουν
ὕψηλότερης ζωῆς.

Ἐκεῖνο τὸ σαλόνι! Δὲν τὸ λησμονῶ! Στους
τοίχους του, πλάγι σὲ μερικὲς προσωπογρα-
φίες, ἦσαν κρεμασμένες τρεῖς θαυμάσιες εἰκό-
νες, ποῦ παρίσταναν τὴν Ἀρετὴν, τὴν Φιλαν-
θρωπία καὶ τὴν Ἐλεημοσύνη. Καὶ ἡ τρεῖς
ἦσαν δῶρα καὶ ἐργόχειρα ἀρρώστων τοῦ
γιατροῦ. Δύο πελώριες βιβλιοθήκες ἔδιδαν
πρόχειρα βιβλία γιὰ κάθε συζήτησι καὶ στὴν
γωνία ἦτο ἓνα θαυμάσιο πιάνο μὲ χάλκινα
συμ. λέγματα καὶ μὲ αὐτοκρατορικὴ σφραγι-
δα, δῶρο τοῦ Ναπολέοντος πρὸς τὸν Σουλ-
τᾶνον. Καὶ πλάγι στὸ πιάνο ἦσαν βιολί, κι-
θάρα, μαντολῖνο, πασαβιόλα. Ὡ, τῆς ὡμορ-
φες καλλιτεχνικὲς νύκτες, τῆς ὡραίας συναυ-
λίες, τὰ καλὰ ποιήματα, τῆς λεπτῆς ἀστειότη-
τες καὶ τὰ τραγούδια, τὴν ἀπαγγελία, τοὺς
γαργαλιστικούς γύρους τοῦ χοροῦ! Ὡ, τῆς
γλυκῆς νύκτες!

IV

Τὰκ-τὰκ! τὰκ-τὰκ! Ἡ ἀξίνη ἐξεροῖζε τοὺς
τοίχους. Καὶ ἡ βάρβαρη θυσιά ἀνύψωνε σύν-
νεφα σκόνῃς ποῦ μέσα στὸν ἀποπνιγμὸν της
εἶχε κᾶτι τι τὸ ἰδιαίτερο δι' ὅσους ἔζησαν τὴν
ζωὴ τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ πνεύματος. Πόσες
φορὲς σ' αὐτὴ τὴν αἰθούσα δὲν ὠμιλοῦσεν ὁ
ἐξυπνότατος Σπαθάρης, πόσες φορὲς δὲν ἐξη-
γοῦσε τὰ μυστήρια τοῦ οὐρανοῦ ὁ Ραπτάρ-
χης καὶ πόσες φορὲς δὲν ἐστιχοῦργησε ξεκαρδι-
στικούς στίχους ὁ Βανιέρης! Καὶ πόσοι-πόσοι
ἄλλοι δὲν ἔδειξαν ἐξυπνάδα, ἐμπνευσι, μὰ καὶ
βλακία! Ὡπως ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Φανάρι οἱ
ἀρχοντες, οἱ δραγουμᾶνοι, οἱ λογοθέται καὶ
οἱ ποστέλνικοι, οἱ ἀληθινοὶ Φαναριώτες, ἔτσι
ἔφυγαν καὶ ἡ νύκτες ἐκεῖνες!

Μέσα στὴ σκόνῃ τοῦ χαλασμοῦ ἐνόμισα —
ὄχι ἐνόμισα, εἶδα — τὸν ἐμπνευσμένο γιατρὸ
μὲ μακρὰ σγουρὰ μαλλιά, μὲ στρογγυλοκοι-
μένα γένεια, μὲ μανόλια στὸ στήθος καὶ μὲ
κομπολόγια στὸ χέρι, ἐνθουσιασμένον νὰ δίδῃ
ζωὴ στὴν συζήτησι, νὰ παῖξῃ σὰν μικρὸ παιδί
καὶ νὰ παθαίνεται ἐκστατικά στῆς μελωδίας
τοῦ Μένδελσων καὶ τοῦ Μπετόβεν. Τὸν εἶδα
ὅπως ἄλλοτε ἐβροντοφωνοῦσε ἐθνικὰ τρα-
γούδια, καὶ ὅπως μὲ ἐνθουσιασμὸ ἐτραγου-
δοῦσε τὸ ἀγαπημένο του ἐλβετικὸ τραγούδι
«τοῦ Πέτρου τ' ἀγελάδια».

Καὶ ἔστρεψα τὰ μάτια βουρκωμένα. . . Μὰ
ὁ κοῦρδος ἐχάλνουσε τὸν τοῖχον, ἐξεροῖζωνε
τὸ πάτωμα καὶ δὲν ἐνοιωθε οὔτε τὴν ποίησι,
οὔτε τὸ ἄρωμα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς μανόλιας.

Ὡ Χρόνε, δὲν ἔχεις καρδιά γιὰ τίποτε!

Τὰκ-τὰκ! τὰκ-τὰκ! Κτύπα, κοῦρδε!

Φανάρι

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ



Ἦλί, Ἦλί!...

Ἀφιερώνεται στὴν ἀδελφὴ μου.

Ἔλα, γιατί μὲ κούρασε πολὺ
τῆς βάρβαρης τῆς γῆς τὸ πανηγύρι.
Φέρε τῆς λησμονιάς τ' ἀπλὸ βιολί
καὶ γέμισε τῆς μέθης τὸ ποτήρι.

Θὰ κάμουμε μεθύσι ἀρχαῖκό.
Θὰ γύρω στὴ λευκὴ τὴν ἀγκαλιά σου
στὸν πόνο μου θὰ πάρω γιατρικό
μαζὺ μὲ τὸ κρασί καὶ τὰ φίλιά σου.

Μὰ πρὶν μὲ βγάλ' ἡ ζάλη ἀπὸ τὴ γῆ,
πρὶν μεταλάβω τ' ἀχραντα φιλιὰ σου,
θ' ἀνοίξω τὴ βαθειὰ μου τὴν πληγὴ
ἀπάνω στὴ λευκὴ τὴν ἀγκαλιά σου.

Καὶ πικραμένος θὰ σοῦ πῶ πὼς δὲν μπορῶ
ν' ἀντιῶ στῆς ζωῆς τὴν τρικυμία,
πὼς πέφτω ἀπὸ τὸν αἵτιμο σταυρὸ
ποῦ μ' ἔχει φορτωμένο ἡ κοινωνία.

Μπροστὰ στὴν ἀδολή σου τὴ ματιά
θὰ νὰ θρηνήσω τίς χαμένες μου ἐλπίδες
θὰ ζωγραφίσω τὰ ὄνειρά μου τὰ πλατιά
μὲ χρώματα, μὲ ρίμες, καὶ μ' ἀχτίδες.

Θὰ διῆς πόσες ἀγάπες φλογερὲς
ἡ δόλια μου ἡ καρδιά μπορεῖ νὰ κλείσῃ
τίς λύπες μου θὰ μάθῃς, τίς χαρὲς,
θὰ μάθῃς τὰ θανάσιμά μου μίσῃ.

Θὰ μάθῃς πὼς δὲν πείραξα ποτὲ
ὥς καὶ τοῦ βούρκου τ' ἀχαρο σκουλήκι,
μὰ οἱ ἀνθρώποι πὼς εἶν' ὑποκριταὶ
σὰν πίθηκοι, κι' ἀχόρταγοι σὰν λύκοι.

Τοὺς εἶπα ποῦν' ἡ τέχνη μου γερή,
πὼς εἶμαι τῶν αἰώνων ξυπνητήρι —
τὴν περιφρόνησι μοῦ στείλαν τὴ σκληρὴ
συντροφίσσα μὲς στ' ἅγιο μου ἐργαστήρι . . .

Τοὺς εἶπα νὰ τοὺς φκιάσω μ' ἀγαθὰ,
μ' ἀφάνταστα στολίδια ἓνα παλάτι —
μοῦ δεῖξαν τὸ γκρεμνὸ τοῦ Γολγοθᾶ
καὶ πῆρα τοῦ γκρεμνοῦ τὸ μονοπάτι . . .

Γιὰ τοῦτο, ἂν κάτε τι μὲ συγκινή,
κι' ἂν χύνω γιὰ τὸ τίποτε τὸ δάκρυ,
συχνὰ βροντοκοποῦνε κερανοὶ
στῆς σιδερένιας πέννας μου τὴν ἄκρη.

Θὰ τραγουδήσω καὶ θὰ κλάψω καὶ θὰ πῶ,
θὰ κλείσω τὴν καρδιά μου μὲς στὸ στίχο
καὶ θὰ σοῦ ψάλλω ἓναν ἀνείπωτο σκοπὸ
ἀπάνω σὲ παρᾶξενον ἓναν ἦχο.

Ἄν μὲ λυπᾶσαι, πρόφθασε! — γιατί
ποιὸς ἄλλος θὰ σηκώσῃ ξένα βάρη;
Τὸ βλέπεις, κλαίγω ἀπάνω στὸ χαρτί,
μπροστὰ στὸ σκυθρωπὸ μου καλαμάρι . . .

Ἔλα, γιατί μὲ κούρασε πολὺ
τῆς βάρβαρης τῆς γῆς τὸ πανηγύρι.
Φέρε τῆς λησμονιάς τ' ἀπλὸ βιολί
καὶ γέμισε τῆς μέθης τὸ ποτήρι . . .

ΟΜΗΡΟΣ ΜΠΕΚΕΣ

Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΑΙΣ

Δὲν ἀπέχει πολὺ ὁ χρόνος, καθ' ὃν πᾶς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ γεννηθεὶς καὶ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐν τῇ εὐλογητῇ ἐκείνῃ χώρᾳ διελθὼν μικρασιάτης Ἕλλην δὲν εἶχε μέγιστον ἰδανικὸν τὸ νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς Ἁγίους Τόπους, νὰ προσκυνήσῃ τὸ ἱερὸν ἔδαφος, ὅπερ ἐπάτησαν οἱ ἄχραντοι πόδες τοῦ Θεανθρώπου καὶ ἐνθα ἀπὸ τοῦ παναγίου στόματος αὐτοῦ ἠκούσθησαν τὰ θεῖα ῥήματα καὶ ὅπου ὡς ἄνθρωπος μετ' ἄλλους ἐκφωνήσας τὸ «Τετέλεσται!», παρέδωκεν εἰς τὸν Πατέρα τὸ Πνεῦμα. Ὁ Μικρασιάτης παῖς ἀπὸ μικροτάτης ἡλικίας ὠνειροπόλει νὰ ξενιτευθῇ εἰς τινα μεγαλόπολιν, τὴν Σμύρνην ἢ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἢ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἢ τὴν Ὁδησσόν, καὶ ἐκεῖθεν, μετὰ πάροδον ἐτῶν πολλῶν βεβαίως καὶ δι' οἰκονομῶν ἀδιηγήτων, νὰ καταστῇ κάτοχος χρηματικῆς τινος περιουσίας, εἴτα δὲ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γενέτειραν, εἰς τὴν πατρικὴν φωλεάν, ἣν θὰ ἐπεσκέυαζε πρῶτον καὶ ἐνθα θὰ ἐπῆγγυε καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὰς θεράπεις τοῦ πατρικοῦ καὶ μητρικοῦ φίλτρου πτέρυγας καὶ τὴν ἐαυτοῦ νοσσιάν, νέας οἰκογενεῖας ἀρχηγὸς καὶ αὐτὸς ἀναδεικνυόμενος. Ἀλλ' ὁ μέγας, ὁ μέγιστος, ὁ δυσεκπλήρωτος πόθος παντὸς καλοῦ Μικρασιάτου ἦτο νὰ στείλῃ ὅς τὸν Ἄγιον Τάφο τοὺς γηραιούς ἤδη γονεῖς, νὰ βαπτίσῃ αὐτοὺς εἰς τὰ καθηγιασμένα νάματα τοῦ Ἰορδάνου, νὰ ἐπιδείξῃ αὐτοῖς πᾶν ὅ,τι συνέδεε τὸν Χριστιανὸν μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τέλος νὰ ἀξιώθῃ νὰ ἴδῃ αὐτοὺς **Χατζήδες**, συναποκτῶν, εἰ δυνατόν, καὶ αὐτὸς οὕτως τὸν πολλῆς τιμῆς τότε ἄξιον τίτλον **Χατζῆς**. Ἦτο δὲ συνηθεστάτη ἡ εὐχὴ τῶν ἐν ἡλικίᾳ φίλων, εὐχομένων τοῖς γονεῦσι τῶν ἐν τῇ ξένῃ, νὰ ἐπανίδωσι τὸν υἱὸν ἐπανακάμπτοντα εὐπορον καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἀξιώθωσι τὸ ποθητὸν **χατζηλήκι**. Μετὰ δακρύων εἰλικρινοῦς συγκινήσεως πάντες ἐνωπίζοντο τῶν εὐχῶν τούτων, ἐπανελάμβανον δ' ἐνδομύχως αὐτὰς καὶ ἀντεπιύχοντο τὰ ἴσα.



Ἀφ' οὗ ἀπεφασίζετο ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ μετάβασις καὶ ὠρίζετο ὁ χρόνος τῆς ἀποδημίας, ἐν τῇ οἰκίᾳ μὲν ἐτελεῖτο εὐχέλαιον, ἐν δὲ τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τὴν ἐπομένην μεγαλοπρεπὴς λειτουργία ὑπὲρ τῶν μελλόντων **προσκυνητῶν**, οἵτινες, ἐξομολογούμενοι προηγουμένως, μετελάμβανον τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Μετὰ ταῦτα παρετρίθεο τράπεζα, ἐν ἣ, πλὴν τῶν συγγενῶν, παρεκάθηντο, οἷον εἰ ἀπαραιτήτως, καὶ τινες πτωχοί. Οὕτω δέ, ἐφωδιασμένοι διὰ τῶν ἐφοδίων τῆς θρησκείας καὶ συνωδευμένοι ὑπὸ τῶν εὐχῶν τῶν συμπολιτῶν, ἐξήρχοντο τοῦ χωρίου ἢ τῆς κωμοπόλεως, ραίνοντες καθ' ὁδὸν μικρὰ κεράμια πρὸς ἄμετρον χαρὰν τῶν συνωστίζομένων καὶ διαρπαζόντων αὐτὰ παιδίων, μικρῶν καὶ μεγάλων. Ἐν τῷ ἔξω τοῦ χωρίου γηλόφῳ συνηθροίζοντο πάντες καὶ ἀπεχαιρέτιζον τοὺς ἀναχωροῦντας, εὐχόμενοι αὐτοῖς αἰσίαν τὴν ἐπάνοδον.



Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἦσαν — καὶ ἀτυχῶς εἶναι ἐτι — προκατακλυσμαῖα, ὅθεν λίαν δεδικοιολογημένοι ἦσαν οἱ Χριστιανοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐκτελοῦντες πρὸ τῆς ἀποδημίας ἅπαντα τὰ χριστιανικὰ αὐτῶν καθήκοντα ἡ κακίστη κατάστασις τῶν ὁδῶν, τὸ δυσδιάβατον τῶν πλημμυροῦντων ποταμῶν, ἡ οὐδέποτε ἐκλιπούσα ληστεία, πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παρεῖχον τοῖς ὁδοιπόροις τοσοῦτους κινδύνους, ὥστε οὐδεὶς οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ ἦναι ἀσφαλὴς ὅτι αἰσίως θὰ διεπεραίου τὴν ὁδοπορίαν, ἣν κατὰ νόον εἶχε. Καὶ ἀπῆρχοντο εἰς τὰ ξένα οἱ Μικρασιάται, φέροντες μετ' ἑαυτῶν οὐ μόνον ὅ,τι θὰ ἦτο αὐτοῖς ἀπαραίτητον ἐφόδιον κατὰ τὴν μακρὰν ὁδοπορίαν, ἀλλ' ὥφειλον νὰ ἔχωσιν ἐν τοῖς δισακκίοις καὶ ζωοτροφίας 6—7 ἡμερῶν τοῦλάχιστον ἢ καὶ 15 διὰ ταξίδιον διανύμενον ἀλλάχου ἐν μιᾷ ἢ τῷ πολὺ ἐν δύο ἡμέραις. Πλὴν τῶν ἀπαραιτήτων τροφίμων τούτων, **ἀπαραιτήτων**, διότι οὐδαμοῦ ὑπῆρχεν ἐλπίς προμηθείας φαγητοῦ καθ' ὁδόν, ἀφ' οὗ τὰ περίφημα «χάνια» μόνον ἀθλίαν χαμηλὴν στέγην ὑπὸ καταμελαίνας δοκοὺς παρεῖχον καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ ἐν τῇ ἐστίᾳ τοῦ ἄνευ παραθύρων καὶ ὑγροτάτου ἐνδαιτήματος τούτου κατὰ τὸν χειμῶνα. Περί κλινῶν δὲ καὶ στρωμνῶν, περὶ τραπέζης, φωτισμοῦ κατὰ τὰς νύκτας καὶ ἄλλων στοιχειωδῶν ἀναπαύσεων οὐδ' ὁ ἐλάχιστος λόγος ἠδύνατο νὰ γείνῃ. Ἐκαστος φρόνιμος ὁδοιπόρος λοιπὸν ὥφειλε νὰ προμηθευθῇ ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου τὸν ἄχειρα μι-



ΔΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
κλειδοκυμβαλίστρια.

κρὸν τοῦ καφέ κυαθίσκου, καφὲν ἑτοιμον πρὸς ἔψην ἐν μικρῷ σακκιδίῳ — ἡ ζάχαρις ἦτό τι ἀπρόσιτον, τιμωμένη κατὰ τοὺς χρόνους τούτους γρόσια 16 τὴν ὀκάν — ἐντεῦθεν καὶ ἡ **προτίμησις** τοῦ ἄνευ ζαχαρέως καφέ παρὰ τοῖς Ἀσianoῖς — καπνόν, τὸ τοιμπούκιον ἢ δέσμην σιγαροχόρτων, μικρὸν μετὰ λαβῆς χάλκινον εὐμετακόμιστον λεβήτιον, ἀρκετὰ ἀλειμματοκήρια πρὸς φωτισμὸν ἐν τῷ κυλινδροειδοῦς ἐκ λευκοσιδήρου δοχείου, οὗ τὸ πῦμα, ἀνατρεπόμενον, ἐχρησίμευε καὶ ὡς κηροπήγιον ἐπ' ἴσης ἐν σακκιδίῳ ἱκανὴν χόνδρου (πληγουρίου) ποσότητα καὶ ἐν δερματίνῳ ἀσκιδίῳ πάχος πρόβειον πεπηγμένον καὶ, ὡς αἰεὶ ἡ ὁδοπορία δὲν ἐγένετο κατὰ τὰς τεσσαρακοστίας, τὰ ἀπαραίτητα σκορδοβριθὴ τεμάχια τοῦ **παστουρμά** καὶ τῶν **σουτζουκιῶν**, ἄρτον ἐπίτηδες ἐνηθέντα ἐν τῷ **ταντουριῳ**, ἐγγεῖω πιθαροειδεῖ κλιβάνῳ, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ ὀλίγον ἀγαρικὸν (ὑσκάν) καὶ πυρίτην λίθον μετὰ μικροῦ χάλυβος (τσακμάκ), δεκάδα ἢ δωδεκάδα θειαφοκηρίων ὅπως ἀνάπτωσι πυρὰν, ὅτε μετὰ ὁδοπορίαν 8 καὶ 10 ὥρων κατέλυν εἰς τὸ ὠρισμένον **κονὰκ γιερί** (τὸν σταθμὸν). Αἱ νῆστιμοι ἡμέραι ἐφνύλασσοντο αὐστηρῶς καὶ ἐν ὁδοπορίᾳ ἐτι, ὁπότε κατεβροχθίζοντο τὰ φασόλια, καὶ ταῦτα ἄνευ ἐλαίου — ἄλλη πάλιν πολυτέλεια, ὡς ἡ ζάχαρις — μετ' ἀφθόνων ξηρῶν κρομμύων, ἐχωνεύοντο δὲ θανυμασίως διὰ τοῦ διανυεστάτου πηγαίου ὕδατος τῶν ἀναριθμῶν παραποτάμων τοῦ Ἄλφους καὶ τοῦ Πυράμου καὶ τοῦ Σάρου.

Ἄν τις ἐκ τῶν μεσογειοτέρων χωρίων ἢ πόλεων τῆς Καππαδοκίας κατηγυθύνετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἢ Σμύρνην ἢ Κωνσταντινούπολιν ἢ Ὁδησσόν ἢ Ἱερουσαλὴμ, ὥφειλε νὰ διέλθῃ τὰς δυσπροσίτους καὶ ὀρθίας Κιλικίας Πύλας καὶ τὴν Ταρσὸν καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς Μερσίαν, ὁπόθεν, προμηθευόμενος εἰσιτήριον — πάντοτε καταστρώματος — ἐπεβίβαζετο εἰς τὴν ἐκείθεν διερχομένην ἀτμοπλοῖαν, διαπεραιούμενος εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

Ἡ τοσοῦτον μακρὰ καὶ ἐπιπονος ὁδοπορία ἀπαραιτήτως ὥφειλε νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ στρωμνῆς καὶ ἐφαπλώματος καὶ τινος μακροῦ τάπητος ἢ πλῆματος (κετσέ) ἢ κιλιμίου ἢ ἀνδρομίδας, ἐν ἣ περιετυλίσσετο μετὰ τὸν ὕπνον ἢ στρωμνὴ καὶ περιεδένετο διὰ σχοινίου σφιγκτά, ὅπως φορτωθῇ τὴν ἐπιούσαν ἐπὶ τοῦ ἵππου πρὸς τὴν περαιτέρω πορείαν. Οὕτω δὲ ἡ αὐτὴ στρωμνὴ ἐχρησίμευε τῷ ἀναβάτῃ καὶ ὡς μαλακὸν ἐρίππιον, ἀπαραίτητον κατὰ τοὺς πρωτογόνους ἐκείνους δρόμους.

Ὁ ἀγωγιὰτης ὁλὴν τὴν πορείαν ἐξετέλει περὶ μόνον δὲ κατὰ τὴν διαπεραίωσιν ὀλιγοῦδρων ποταμῶν ἀνεροχάτο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τοῦ ἵππου, εὐθύς δ' ἀμέσως κατήρχετο, τοῦτο δ' ἐγένετο συχνάκις, ὡς ἐκ τῆς ἐλλειψεως γεφυρῶν, διότι ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς εἰς Ἱερουσόλυμα μεταβάσεως τῆς ἁγίας Ἑλένης, ἥτις, κατὰ τὴν παράδοσιν, κατεσκεύαζε γεφυρὰς καθ' ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, οὐδεμία καταπεσοῦσα ἀνηγερέθη, οὐδεμία ἐρειπιωθείσα ἐπεσκευάσθη, πολλῶ δ' ὀλιγώτερον οὐδεμία νέα ἐκ βάρων ἰδρύθη.

Τὸ πρόγευμα ἐγένετο κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὁδοπορίας ἐπὶ τῶν ἵππων, μόνος δὲ ὁ δεινὸς ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους. Οἱ ἀγωγιὰται διέκοπτον τὸ μονότονον τῆς πορείας δι' ἐτι μονοτονώτερον ἄσμάτων, ἐπαναλαμβάνοντες συνεχῶς εὐθυμὸν τινα συνήθως κουρδικὴν ἐπιδόλιν. Ἀλλως, μόνον ὁ κρότος τῶν πετάλων τῶν ἵππων ἐπὶ τῶν σκληρῶν λίθων ἠκούετο καὶ ὁ βαρὺς ἦχος τῶν χονδρῶν κωδῶνων τῶν καμῆλων ἐπανελαμβάνετο, φερουσὼν βάμβακα ἢ σίτον εἰς τὸ ἐπινεῖον τῆς Κιλικίας ἢ μετακομίζουσὼν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χερσονήσου ἄλλα ἐμπορεύματα. Δὲν ἦτο δὲ σπάνιον τι ἡ συνάντησις καὶ ὁμάδων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μετὰ τῶν βρεφῶν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῶν ποιμνίων προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ σειρὰς ὄνων καὶ ἡμιόνων τῶν **Γουρουύκηνδων**, λαοῦ νομαδικοῦ, ἀνερχομένου κατὰ τὸ ἔαρ πρὸς τὰ βορειότερα τῆς Κιλικίας, ὅπως κατασκηνώσῃ ἐν τόποις ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένοις εἰς τὰ βοσκήματα αὐτῶν, καταλλήλοις δὲ πρὸς βοσκήν, οἵτινες ἀφθονοῦσιν ὅσον τις ἀνέρχεται τὰς μεσημβρινὰς κλιτῆς τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ ὑδροβορείου Ταύρου.



Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας καὶ ἐπὶ μῆνας ὅλους διήρκει ἡ ἐν Ἱερουσαλὴμ παραμονὴ τῶν προσκυνητῶν, ὥστε ἠδύνατο οὕτοι ἀναπαυτικώτατα νὰ περιεργάζονται πάντα τὰ μνημεῖα τῆς Χριστιανοσύνης ἐν πάσῃ ἀνέσει, δαπανῶντες οὐκ ὀλίγα, ὥστε εἰς τοὺς Μικρασιάτας ἠδύνατο νὰ παρωδήσῃ τις τὸ «Οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον» εἰς «Οὐ παντὸς μεταβῆναι εἰς Ἱερουσόλυμα». Τέλος, μετὰ τὸ πέρασπασὼν τῶν πανηγύρεων, ἀπεφασίζετο ἡ ἐπάνοδος τῶν προσκυνητῶν εἰς τὰ ἴδια, ἀφ' οὗ ἀρρήκτως ἤδη προσεκολλᾶτο εἰς τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα αὐτῶν καὶ τὸ πολυπόθητον καὶ ἀπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἐτῶν ὄνειροποληθέν διακριτικὸν γνῶρισμα : ΧΑΤΖΗ.



Ἡ μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν εἰς τὴν γενέτειραν ἐπάνοδος τῶν προσκυνητῶν ἐχάρασεν ἀληθμονήτους ἀναμνήσεις καὶ εἰς τοὺς καὶ εἰς τοὺς μετέχοντας τῆς ὑποδοχῆς. Κανονίζεται ἡ ὥρα τῆς εἰς τὴν πατρίδα εἰσόδου τῶν **Χατζήδων** οὕτως, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ μέγα μέρος τῆς ἡμέρας εἰς τὴν διάθεσιν καὶ τῶν προσκυνητῶν καὶ τῶν ὑποδεξομένων αὐτοῦς. Οὐ μόνον δὲ τὸ χωρίον, ὅθεν ὠρμῶντο οἱ προσκυνηταί, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ περὶ χωρὰ ἐγένοντο ἀνάστατα, προσδοκῶντα μετὰ παλμῶν τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν. Ἦδη ἐφιππος ἀγγελιαφόρος ἀγγέλλει ὅτι προσεγγίζει ἡ ἀναμενομένη συνοδεία. Τὰ πλήθη συνταράσσονται. Οἱ ἱερεῖς ἀμφιέννυνται τὰ ἱερὰ ἄμφια, οἱ φέροντες τὰ λάβαρα νέοι, οἱ παῖδες μετὰ τῶν ἐξαπετερύγων, τὰ πάντα εἶναι ἐτοιμαζόμενα ἐπὶ τοῦ γηλόφου τοῦ ἡρέμα πρὸ τοῦ χωρίου ὑψουμένου. Πολλοὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκειῶν, ἀνυπομονοῦντες, ἐφιπποὶ ἀπεμακρύνθησαν εἰς ἱκανῶν ὥρων ἀπόστασιν, ὅπως πρῶτοι χαιρετίσωσι τοὺς προσφιλεῖς ἐπανακάμπτοντας. Τέλος, ἰδοὺ ἡ συνοδεία. Πάντες κατέρχονται ἀπὸ τῶν ἵππων, ἀσπάζονται εὐλαβῶς τὰς προσαγομένας αὐτοῖς ἁγίας εἰκόνας καὶ ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις ὀδηγοῦνται εὐθὺ εἰς τὸν ναόν, ἐν ᾧ καὶ πάλιν καθ' ὁδὸν ραίνουσιν εἰς τὰ πλήθη τῶν παιδίων μικρὰ κεράμια. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλεται μεγάλη δοξολογία ἡκούσης τῆς καμπάνας καὶ κρουομένων ἀρμονικῶς τῶν ξυλῶν καὶ σιδηρῶν σημάντρων καὶ εἴτα ἡ λιτανεὶα ἐξέρχεται τῆς καμπῆς καὶ κατευθύνεται εἰς τὴν οἰκίαν τῶν προσκυνητῶν, κρατοῦντων ἐν χερσὶ τὰς ἐφεστίους εἰκόνας. Ἐκεῖ ἀπεκδύονται τὰ ἱερὰ ἄμφια οἱ ἱερεῖς, συγκαίρουσιν οἱ πάντες τοὺς διὰ τῆς προσκυνήσεως τῶν Ἁγίων Τόπων ἀναγεννηθέντας ἐν Πνεύματι Χριστιανούς καὶ διανέμονται τοῖς προσερχομένοις διάφορα δῶρα, ἐπαναλαμβάνοντα δὲ μυριάκις αἱ εὐχαὶ ὅπως πάντες οἱ Χριστιανοὶ καταξιώθωσι τῆς μεγάλης ταύτης τοῦ Ὑψίστου εὐνοίας. Ἐκ τῶν ἀληθμονήτων τούτων συγκινήσεων τί μένει σήμερον παρὰ τοῖς Ἕλλησι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας;

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

καθηγητὴς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ



ΣΦΑΙΡΑ.—‘Αντί των ‘Νέων ‘Ιδεών», τας οποίας προηγγείλαμεν, ήρχισεν από του πορ. Σαββάτου εκδιδόμενη ένταύθα ήμερησία πρωινή ήφημερίς, ή ‘Σφαίρα», υπό την διεύθυνσιν του κ. Π. ‘Αγγελιδου δ.φ. Είς την ήφημερίδα ταύτην εύχόμεθα ήπρόσκοπτον σταδιοδρομίαν.

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ.—Είς κομψόν και μέγα καλλιτεχνικήν εκτύπωσιν τεύχος εξέδόθησαν αί ‘Πολιτικάι σελίδες» του ήγαπητού συναδέλφου κ. ‘Αχιλλέως Καλέυρου, όστις έσχε την πρωτότυπον όσον και ήπιτυχή πρωτοβουλίαν να συγκεντρώσιν τας γνώμας των σπουδαιοτέρων πολιτικών της Βαλκανικής και πλείστον έξεχόντων εύρωπαϊών βουλευτών και δημοσιολόγων περί των φλεγόντων ής ήμέρας ζητημάτων, ήτοι του ‘Ανατολικού, του της Βαλκανικής όμοσπονδίας κτλ.

Τό βιβλίον ήμέσως από των πρώτων σελίδων ήρτου προκαλεί του άγνωστου τό ένδιαφέρον τό όποιον άδιάπτωτον συγκρατείται μέχρι τέλους. Διά πάντα όποσδήποτε παρακολουθούνη την έν τη Βλκτικη κατάστασιν, αί ‘Πολιτικάι σελίδες» του κ. ‘Αχ. Καλέυρου άποτελουσι πολύτιμον ήφρόδιον. ‘Η τιμή του βιβλίου, τό όποιον πωλείται είς όλα τά βιβλιοπωλεία, είς μόνον 10 γρόσια.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ.—‘Εξεδίη τό τεύχος του Μαρτίου κατάμεστον έξ εικών και πυκνοτάτης ύλης. Τά περιεχόμενα του τεύχους, είνε, κατά τό πλείστον, άρχαιολογικά, καλλιτεχνικά και κριτικά μελέται, υπό ειδικών γραφέων συνεργατών. Είκοσι πέντε εικόνες κοσμούν τό τεύχος όπερ είνε από τά ήραιότερα τεύχη της ‘Πινακοθήκης».



ΚΕΡΗΜΗ ΑΓΑΣ

‘Η έντασις του ήνθελληνικού μπουκοτάζ κατέστησε πάλιν άνθρωπον της ήμέρας τον άρχιμπουκοτατζήν της Θεσσαλονίκης.

ΜΑΜΜΕΛΗΣ

Ειδικός στομαχολόγος ιατρός

Πέραν, 5, όδός Θεάτρου

* ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ *



Τό Προεδρείον του Συλλόγου ‘Ερμού, τη φροντίδι της ειδικής του ‘Ωδείου ‘Επιτροπής και τη συμπράξει των έν αυτή καθηγητών, θα ήγκαιρίση διά μουσικής έσπερίδος και διαλέξεως περί μουσικής την δημοσίαν δρασιν της ήρτιστάτου μουσικής σχολής του Συλλόγου. ‘Η έσπερίς αυτή δοθήσεται έν τη αίθούση του Συλλόγου τη έσπερά της 14 ‘Απριλίου. Πρόγραμμα πλούσιον, έν ή και διαλέξεις του κ. Β. ‘Αριστοβούλου : ‘Από της άρχαίας ήλληνικής μουσικής μέχρι του Βάγνερ».

‘Υπενθυμίζομεν ότι τη Τετάρτη 20 ‘Απριλίου δίδεται έν τη αίθούση της ‘Γαλλικής ‘Ενώσεως» ή προαγγελθείσα μεγάλη συναυλία της δεσποινίδος ‘Αλεξανδρινής Πανοπούλου. Της συναυλίας τό πρόγραμμα είναι ποικιλώτατον, ή δε ήπιτυχία εκ των προτέρων ήξοφαλισμένη, τσοούτω μάλλον, όσον ήπιτροπή εκ των μάλλον εύπολήπτων και διακεκοιμένων της κοινωνίας μας μελών δραστηρίως ύπέρ αυτής ενεργεί.

ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

‘Η άπεργία του Μονοπωλίου των Καπνών ήξαλολουθεί, ήλπίζεται όμως ότι θα λήξη έντός όλίγου.

‘Εν τούτοις, καθ’ ός ήχομεν πληροφορίας, ή διεύθυνσις, μετά την λήξιν της άπεργίας, θα πέμπη είς τά ήργοστάσια εκ περιτροπής πάντας αυτής τους ύπαλλήλους, από του τελευταίου μέχρι του άνωτάτου, όπως ήξασκώνται είς την διαλογήν των φύλλων του καπνού, την κατασκευήν σιγαρέτων και είς τό κόψιμον αυτού άκόμη του καπνού, διά να δύναται έν περιπτώσει ήπαναλήψεως της άπεργίας να χρησιμοποιή τους ύπαλλήλους τούτους άντί των ήργατών.

Οί ήργάται όμως, κατά τας αυτός πάντοτε πληροφορίας, θ’ άντιστώσιν είς την ήφαρμογήν του μέτρου τούτου, τό όποιον θεωρούσιν ήπιζήμιον δι’ αυτούς.

Κουρνάζα, βλέπετε, ή διεύθυνσις του Μονοπωλίου, άλλα και οί ήργάται περισσότερον κουρνάζοι.

Παραλλήλως προς τους γενικούς ήξοπλισμούς βαίνει και ό ήξοπλισμός του τουρκικού τύπου, άποκτήσαντος τέσσαρα όργανα, δι’ όν δύναται να ήξολοθρεύση πάντα ήχθρόν και πολέμιον.

Τά όργανα ταύτα είναι : ‘Τό ξίφος», ‘Η λόγχη», ‘Τό κανόνι» και ‘Η βόμβα».

Αυτή όμως δεν ήξυπηρέτησε παρά Βουλγάρους κομιτατζήδες.

‘Εχει άρα γε και ό τουρκικός τύπος τους κομιτατζήδες του ;

Σκηνή της 1ης ‘Απριλίου.

Διμοκινός καταδιώκει μοδιστρούλαν, την όποιαν επί τέλους καταφθάνει παρά τον δημορχιακόν κήπον των Μνηματακίων και τη λέγει με πάθος :

— Σε ήγαλώ και είμαι έτοιμος να θυσιάσω τό πάν δια σε.

— Να τό πιστεύσω ;

— Σου τό όμ’ λογώ είλικρινώς.

— Δυσκολεύομαι. ‘Η όμολογία σας συμπιπτει με την πρώτην ‘Απριλίου.

Οί Μιτυληναίοι ήτηλεγράφησαν είς τά Πατριαρχεία ήζητούντες παρά αυτών να λάβουν πρόνοιαν, διότι τό μικρόβιον του μαλ-

Κερμαστήν, ‘Αδ. ‘Ιωαν. ‘Ενεργ., στέλλ. — Κιουπλιά, Μιχ. ‘Αγ. ‘Ελήφθ., εύχαρ. — Αύτόθι, Β. Ματθ. Διευθ. μετεβλήθη, ταχυδρομικός είς γραμματόσημα. — Κορυτσάν, Ι. Λαζ. Συνεμορφώθημεν. — Κίον, Δα Α. Β. Εύχαρ., έγένετο, θα φροντίσωμεν. — Καλλιόποιν, Ι. Παντ. Στέλλονται, εύχαρ. θερμώς. Καράκιοι, Ι. Γεωργ. ‘Ενεργ., διά ταχυδρ. γραμματοσήμων, στέλλομεν. — Καρά Βίγα, Κ. ‘Ιωάν. ‘Ενεργ., ήλήφθ., στέλλονται. — Κοζλοφ, Α. Χατζ. ‘Ανανέωσίς σας ήλήφθη, εύχαρ. — Κοτύαιον, Α. Κοδζ. ‘Ελήφθη, ενεργ., εύχαρ. — Καστορίαν, Χρ. Καρ. ‘Ελήφθη κατάλογος 6 ήγγρ., εκ τούτων δύο ήσαν προκατακεχωρημένα, λοιπών σειράς πέμπεμεν, όμοίως ήπ’ εύθείας είς Βορβοισκόν. — Κουπλιά, Ι. Λαλ. 3 νέας ήγγρ. κατεχωρ., ύχαρ δι’ ήργασίας σας. — Κοτύαιον, Α. Μακρ. και Ι. Καρ. ‘Ανανέωσίς σας ήλήφθη, εύχαρ. — Κήπαρον ‘Α. Πόλ. και Μ. Τσίκ. Τίμημα α’ έξαμ. ήλήφθη, εύχαρ. — Καισάρειαν, Δ. Δερβ. ‘Απεστείλωμε, μαθόντες διάλυσιν σχολής, ήχάρημεν διά την εύρεσιν καθηγητών, εύχαριστούμεν διά τας ήνανέωσεις, του λοιπού σιγαλήσονται ήπ’ 24 φύλλ. — Κ/πολιν, Κ Σ. Κ. ‘Αν είς καλόν, εύχαρίστως. — Καβάλλαν, Ξ. ‘Αναγ. ‘Ελήφθη, εύχαρ., στέλλονται. — Αύτόθι, Κ Γιαννόπουλ. Δελτίον 6 ήγγρ. ήλήφθη, εύχαρ. — Κεσσάνην, Μιχ. Π.π. 2 νέαι ήγγρ. κατεχωρ., εύχαρ. — Καλλονήν, Π. Ευστρ. Ρηγ. ‘Ελήφθ. γρ. 59,50 τίμημα ήγγρ., εύχαρ. θερμώς. — Καβάλλαν, Ζ. Σαρ. ‘Ενεργ. 6 νέας ήγγρ., εύχαρ. θερμώς.

Μπόρ Α. Α. Ζερ. ‘Ελήφθη διελτίον σα. 14 ήγγρ. και 2 ήνανέωσεων, εύχαρ. θερμώς δι’ αίσθ. και ήνεργείας, μάς ύποχρεούτε τά μέγιστα. Μιτυλήνην, Θ. ‘Αλξ. ‘Απαντ. ταχυδρ. — Αύτόθι, Κ. Κουγ. Δελτίον σας ήλήφθη, κατεχωρήθησαν, εύχαρ. θερμ. — Μοναστήριον, Α. Ζάλλην. ‘Εξόφρ. ύμετ. λ/σμού ήλήφθη, εύχαρ. πολύ, νέας ήγγρ. κατεχωρ. — Μπούκ, Κ. Π. ‘Ημερ. στέλλεται, τίμημα ύιτονμένου βιβλίου γρ. 15, εύχαρ. — Μπεύ Σεχίρ Μουπ. ήλήφθη, κατεχωρ., εύχαρ. θερμώς. — Μιτυλήνην, Π. Βαλακ. Είς γραμματόσημα, στέλλεται, εύχαρ. — Αύτόθι Θ. Κυρ. Νέας ήγγραφάς κατεχωρήσαμεν, φύλλα θα στέλλ. ύμιν είς δέμα, δεχόμεθα. — Μπούκ Σ. Στεφ. Στέλλονται. — Μόλυβον, Κ. Ι. Κέπειζην, Θεομά προς τό ‘Απ’ Όλα» αίσθήματα μάς συγκινούσι, δελτίον 10 ήγγραφών κατεχωρήθη. — Μηστιγνά, Π. ‘Θρασύβ. Στέλλονται τά φύλλα του λοιπού διά Χ. Μ. Δ. είς ύμάς, δευθ. διωρθώθησαν. — Μάλγαρα, ‘Ασ. Καρά. Συμμορφ. στέλλεται.

Νέβ Σεχίρ, Μ. Δάγ. Στέλλεται, εύχαρ. — Αύτόθι, Γ. ‘Ωρ. Κολακευτικά διὰ τό ‘Απ’ Όλα» κρίσεις σας, ήναρρύνουσιν ήμάς είς τό βαρύν ήργον, όπερ άνελάβομεν, δελτίον σας ήλήφθη, όμοίως και τίμημα, εύχαρ. θερμώς.

Σάνθην, Βατ. και Γ. Δίδετε, παρακ., φύλλα κ.κ. Στεργ. Πάσχ. και ‘Αλεξ. Καραμ. ήγγραφείσιν, ήπιτ. ήλαθ., εύχ. — Αύτόθι, Σαχ. και Μάργ. Φάινεται ή διεύθ. ήτο λελανθασμένη, άποστέλλονται.

Ούζουν Κισπρού, Α. Χρηστ. Συνεμορφώθημεν, είσπραγθήσεται, στέλλονται.

Πολύγυρον, Π. Συριαν. ‘Ενεργ. 18 ήγγρ. Εύχαρ. πολύ, στέλλονται. — Πρέβεζα, ‘Αθ. Κλ. ‘Ενεργαφ. στέλλονται. — Πάνορμον, Τσακ. ‘Ελήφθη, εύχαρ. στέλλομεν, στέλλ., α’ έξαμηνίας τόμοι πλήρεις δεν ύπάρχουσιν. — Πάφρα, Δ. Μ. Διδ. Διά τα θεομά συγκαρητήρια τόσων ύμων όσον και των λοιπών αυτόν ή άγνωστων και άγνωστών του ‘Απ’ Όλα» ύπερευχαριστούμεν, κατεχωρ. νέας ήγγραφάς σας, ήπρόδ. θα σας σκαλίσω. — Πρόσνηκ, Γ. Μ. συμμορφώμεθα. — Πλωμάριον, Γ. Μαυρ. Εύχαρ. δι’ εύχάς σας και συγκαρητήρια, ήιτούμενα στέλλονται, κατεχωρ. δελτίον Γ. Βοτ. προς όν ήπ’ εύθείας φύλλα, παρακαλούμεν όπως οί Ι. Δ. Ζαμ., Παν. Δημ. και Μ.λτ. Μακρ. λαμβάνωσι δι’ ύμων φύλλα, παύόντων ήμων της ήπ’ εύθείας άποστολής και ήπιθυμίας των. — Αύτόθι, Ν. Φρονιμ. ‘Η λίαν κολακευτική σας ήπιστολή πλήρης θερμών αίσθημάτων τά μέγιστα μάς συνεκίνησεν. ίδίως ή έν αυή ήφράσις σας ή ήναφερομένη είς την ήλλειψιν φύλλων της α’ έξαμηνίας : ‘Ανύαμεθα τέλος να στερηθώμεν του φίλτερου άντικειμένου χωρίς να δοκιμάσωμεν τον ήλάχιστον πόνον, άλλα την σειράν του λατρευτού ‘Απ’ Όλα»... Βεβαιώητε ότι εύθύς ως εύρεθί τό ζητούμενον θέλομεν τό άποστείλν.

λιαρισμοῦ εἰσέδυσσε καὶ παρ' αὐτοῖς καὶ κινδυνεύουν νὰ μολυνθῶσι πάντες.

Τὰ Πατριαρχεῖα εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο τῶν ἀγαπητῶν τῆς Μιτυλήνης τεκνίων ἀπήντησαν, ὅτι μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μικροβίου τοῦ μαλλιαρισμοῦ, τὸ ζήτημα ἐκφεύγει πλέον τῆς ἀρμοδιότητός των, ὑπαγόμενον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἀρμοδιότητα τῶν ὑγειονομικῶν ἀρχῶν.

Εκ Χιλῆς γράφουν εἰς τὸν ἐγγώριον τύπον, ὅτι οἱ μαλλιαροὶ τόσον ἐθροισύνθησαν, ὥστε ἐκέρυξαν μποῦκοτὸς κατὰ τῶν καθαρενوسیάνων, οἱ ὅποιοι ὑποφέρουν ὡς ἐκ τούτου μεγάλως, καθότι ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ Χιλὴ ἐξώμοσεν, ἀσπασθεῖσα τὸν μαλλιαρισμόν.

Ἐάν τὸ πρᾶγμα ἐξηγῆται ἀληθείας, αἰνέται ὅτι οἱ μαλλιαροὶ ἐγκατέλιπον πλέον τὸν Ψυχάρον, ἀναγνωρίσαντες ὅς ἀρχηγὸν τῶν τὸν Κερὴμ ἀγᾶν.

Μεταξὺ φίλων :
— Τί ἔχεις, φίλτατε ; σὲ βλέπω σκεπτικόν.

— Εἶμαι μεταξὺ δύο πυρῶν.
— Δηλαδή ;
— Ἡ γλῶσσα τῆς γυναῖκάς μου ἀφ' ἐνός καὶ ἡ γλῶσσα τῆς πεθερᾶς μου ἐξ ἄλλου.
— Ὡστε σὲ ἀπασχολεῖ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

Μεταξὺ ἱατροῦ καὶ πελάτου :
— Ἡ γλῶσσά σας εἶναι πολὺ ἀκάθαρτη.

— Εἶμαι ἐναντίον τῆς καθαρευούσης.

Η ἐπὶ τῆς διανομῆς τῶν ἐλεῶν ἐπιτροπὴ τῶν Πατριαρχείων διένειμε τὴν παρελ-

θοῦσαν Τετάρτην τὰ συνήθη ἐλὲν εἰς τοὺς ἀπόρους ἐπὶ τῷ Πάσχα. Τῆς ἐπιτροπῆς μετεῖχε καὶ ὁ Λιμαράκης. Πῶς γὰρ οὐ ;

Οὐ λείψῃ Μάρτις ἀπὸ συρακοστὴ καὶ Λιμαράκης ἀπὸ ἐπιτροπῆς.

Καὶ οἱ προσελθόντες διὰ νὰ λάβωσι τὰ πλούσια τῆς ἐπιτροπῆς ἐλὲν ἐπαλλοῦν ἐν χορῷ πάντες : Ἐλεήμων, ἐλέησόν με, Λιμαράκη, κατὰ τὸ μεγα ἐλεός σου. Καὶ με ὅλην τὴν δυσχερὴ οἰκονομικὴν θέσιν τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου τὰ ἐλεῖ διενέμονται μετὰ γενναιωδούς ἀληθῶς ἐκπληκτικῆς.

Τυχαιῶς εὗρεθέντες τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἠκούσαμεν τοὺς ἐξῆς διαλόγους :

— Πόσα σ' ἔδωκαν ;
— Μ' ἐζήτησαν ἓνα ἑκατοστάρι ρέστα γιὰ νὰ με δώσουν ἓνα τέταρτο τοῦ μετρητιέ. Καὶ ἔξοδον πέντε γρόσια γιὰ νὰ τῶν ἔς τὸ Φανάρι.
— Νὰ γυρέψῃς τὰ ἐξοδά σου.
* Ἄλλος :
— Πόσα πήρες, κύρ Γιώργη ;
— Μοῦ ζήτησαν ἑνενήντα γρόσια γιὰ νὰ μοῦ δώσουν ἓνα ναπολεόνι.
— Ὡστε ;
— Κλαίω τὰ βαποριάτικα.

ΑΝΤ. . . ΠΑΠ. . .

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΕΓΚΥΩΝ ΚΑΙ ΤΙΚΤΟΥΣΩΝ τοῦ διακεκριμένου τῆς πόλεως μας Ἱατροῦ **ΕΥΛΑΜΠΙΟΥ**

Πωλεῖται παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἀντὶ γρ. 5.

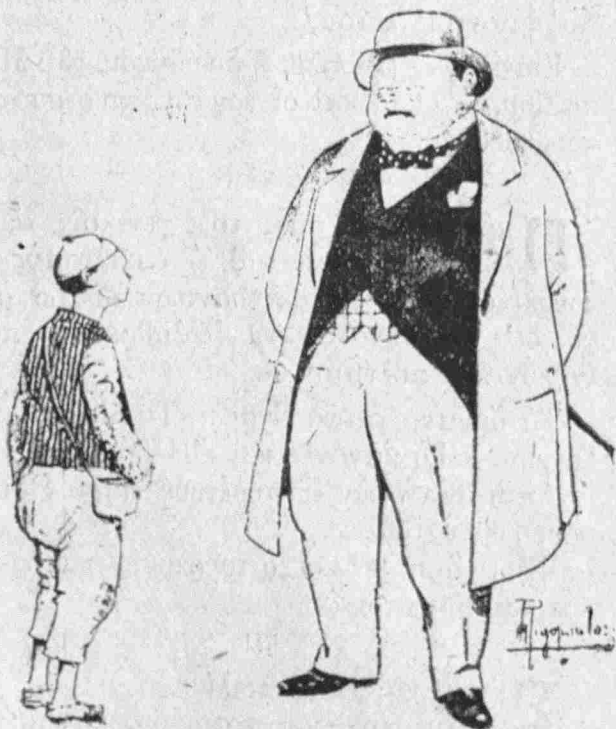
ΔΗΛΩΣΙΣ

Πολλοὶ τῶν ἐγγραφέντων ἐκ τῆς α' ἑξαμηνίας καὶ λαβόντων τὰ φύλλα αὐτῆς, μέχρι σήμερον καθυστέρουσι τὴν ἀποστολὴν τοῦ τιμήματος. Ὑπομνήσκομεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι καθυστέρησις τόσον εὐτελοῦς ποσοῦ εἶναι τελείως ἀδικαιολόγητος, θὰ μᾶς ἀναγκάσῃ δὲ νὰ προβῶμεν εἰς διακοπὴν τῆς ἀποστολῆς τῶν φύλλων.

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς β' ἑξαμηνίας λαμβάνομεν προτάσεις νέων ἐγγραφῶν, δηλοῦμεν ὅτι τοῦ λοιποῦ οὐδεμίαν ἐγγραφὴν θὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν, ἂν δὲν συνοδεύηται μετὰ τὸ ἰσότιμον εἰς γραμματόσημα ἐντὸς τοῦ φακέλλου, ἢ διὰ ταχ. ἐπιταγῆς.

Τὸ ΠΑΥΣΩΔΥΝΟΝ ΜΥΡΙΔΟΥ
ΕΙΝΑΙ
μοναδικὸν φάρμακον
κατὰ τῶν
ρευματισμῶν καὶ νευραλγιῶν
ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΕΙ
τὰ καρδιακὰ νοσήματα.
ΑΡΙΘΜΕΙ
πλείστας ἐπιτυχίας.
ΕΙΝΑΙ
θαυμάσιον ἀσφαλὲς φάρμακον.
ΠΑΥΣΩΔΥΝΟΝ
ὄνομα καὶ πρᾶγμα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
Τὸ ΜΟΝΟΝ ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
Διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης **Μ. ΜΟΥΣΕΙΔΗΣ** ἱατρός.
Ἐτησίως τόμος 600 περίπου σελίδων.



Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπεργασίας τῶν καπνοεργατῶν.
— Παιδί, πόσα πουλεῖς τὰ ἀποτρίγαρα ;

« Δὲμ »



Ἡ Ρωσσία, μεταμορφωθείσα εἰς ἀλογόμυϊαν, κεντᾷ τὸ Μαυροβούνιον πρὸς δρᾶσιν.

« Καλέμ »



Πῶς ἐννοοῦσι τὸν ἀφοπλισμόν αἱ δύο ἀντιζηλοὶ δυνάμεις.

« Κολέμ »

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
ΝΙΚΟΛ. Α. ΣΑΡΑΔΟΣ

Τίμημα ἐγγραφῆς ἑξαμήνου
Διὰ τὴν Τουρκίαν Γρ. 10
,, τὸ ἐξωτερικόν Φρ. 3

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Θ. ΚΑΒΑΛΙΕΡΟΣ ΜΑΡΚΟΥΙΖΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Γαλατᾶ, Περμπολάζαρον, Σαατση Χάν, 16

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΒ. Δ. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

Τὸ παρὸν διπλοῦν φύλλον τιμᾶται Γρ. 1.

Τὸ « Ἀπ' Όλα » ἐκτυποῦται
εἰς 10,000 ἀντίτυπα.